

LOS AMIGOS DE DURRUTI

SKUPINA

1937-1939

PŘÁTELÉ DURRUTIHO

Agustin Guillamón

Autor: Agustin Guillamón

Původně vyšlo ve španělštině v Balance č.3 [Balance, Apartado 22010, Barcelona].

Anglický zdroj překladu: <https://files.libcom.org/files/guillamon-the-friends-of-durruti-group.pdf>

Překladatel: PW – Anarchistická knihovna / Federace sociálních anarchistů

Toto vydání zajistilo nakladatelství Subverze a Historický spolek Zádruha v lednu 2023

- **web: subverze.noblogs.org**
 - **e-mail: subverze@riseup.net**
 - **web: zadruha.noblogs.org**
 - **e-mail: spolekzadruha@riseup.net**
-

Obsah

- Předmluva k českému vydání.
- Předmluva k anglickému vydání „The Friends of Durruti Group 1937-1939.
- Úvod a chronologie.
- Směrem k 19. červenci.
- Od července ke květnu. Nekontrolovatelné elementy, nebo revolucionáři?
- Počátky Skupiny Přátelé Durrutiho. Opozice k militarizaci a novinářská dráha Jaime Baliuse.
- Skupina Přátelé Durrutiho od svého založení až po Májové dny.
- Májové dny.
- Po Májových událostech.
- Baliusova brožurka „Směrem k nové revoluci“.
- Baliusovy myšlenky z exilu v roce 1939.
- Vztahy Přátel Durrutiho s trockisty.
- Závěr a závěrečná poznámka.

Předmluva k třetímu českému vydání

Federace sociálních anarchistů (FSA) v roce 2000 vydala český překlad knihy *Přátelé Durrutiho 1937-1939* od Agustina Guillamóna. Je nám ctí, že můžeme po bezmála čtvrt století přinést další vydání.

‘*Přátelé Durrutiho*’ (*La Agrupación de los Amigos de Durruti*) bylo anarchistické uskupení založené ve Španělsku těmi, kteří se během revolučních dnů stavěli nepřátelsky k militarizaci a později mnoho z nich opustilo nově zformovanou *Lidovou armádu* poté, co byly rozpuštěny dobrovolnické milice. ‘*Přátelé Durrutiho*’ byli kritickým hlasem uvnitř CNT - FAI, důslední revolucionáři a oponenti kolaborace se státem. Byli velice vnímaví k tragickým chybám, které se udály ve jménu anarchismu a sociální revoluce. Chtěli je napravit a dopomoc pracující třídě z bahna reformismu a kontrarevolučního politikaření. Možná, že v důsledku zase tak úspěšní nebyli, ale nesporně v jedné věci ano. Podařilo se jim odhalit iluze, selhání a omyly, které se vyjevili v takových událostech jako bylo přijetí ministerských křesel anarchisty nebo podřízení anarchistických milic byrokratické mašinérii státu a militarizaci.

Agustin Guillamón nás ujišťuje, že se „*na stránkách této knihy bude zabývat objasňováním, vysvětlováním a odhalováním vývoje, který proměnil anarchisty v ministry, antimilitaristy ve vojíny, nepřátele státu v jeho spolupracovníky a opravdové revolucionáře, zkušenské a zocelované v tisíci bitvách, v tupé stoupence kontrarevoluce.*“

Současní vydavatelé, zase chtějí zdůraznit, že právě proto je naše vydání načasováno na toto období. Tedy na dobu, kdy v souvislosti s válkou na Ukrajině, část anarchistického hnutí znovu propadá militaristickému blouznění a hájí kolaboraci silami státu a buržoazně demokratickým režimem. Zdá se jako by historie třídních bojů byla ničím, protože se vždy najdou tací, kteří nedokáží z minulých chyb vyvodit patřičná poučení pro současnost a budoucnost. Budou prošlapávat stejné slepé ulice a tragické chyby opětovně vydávat za realistická či pragmatická řešení vynucená specifickými okolnostmi. Nechceme se ale nechat unést skepsí. Doufáme, že vydání této publikace může přispět k jistým poučením.

‘*Přátelé Durrutiho*’ jistě nebyla dokonalá formace. Měla své slabiny. Agustin Guillamón neváhá na ně poukázat, stejně jako netají ty části skupinových vyjádření, která mohou být považována za sporné. Podle něho si „*uskupení Přátelé Durrutiho uvědomilo, že revoluce jsou buď totální, nebo skončí porážkou, v tom spočívá její největší zásluha.*“ Návrh na zřízení Revoluční rady potlačující kontrarevoluční síly vyplývala právě z tohoto přesvědčení. Někteří anarchisté je za to odsoudili, protože považovali takové postoje za "autoritářské"

nebo "bolševické" odchylky od anarchistické praxe. Nelze si nevšimnout, že nejvíc se takových odsudků dopouštěli "anarchističtí ministři" a jejich věrní reformističtí stoupenci, zastánci militarismu a kolaborace s buržoazními demokraty. Tedy ti, kteří popírali jednu anarchistickou zásadu za druhou.

Mohli bychom lpět na pojmech a podle toho třídit, co je či není ryze anarchistické. Jenže my raději hledíme na obsah, který v případě Přátel Durrutiho vycházel z brilantní analýzy poměrů a poučení z chyb, ač někdy vyjádřeného nepopulárními pojmy. Mohli bychom stejně tak mluvit o obraně revoluce, pokud bychom se chtěli vyhnout pojmu Revoluční rada či junta. Nehodláme ale Přátele Durrutiho pranýřovat za to, že použili jiná slova pro stejný obsah.

Přínos Přátel Durrutiho nebyl hmatatelný jen v době jejich působení. Věříme, že i dnes jejich pronikavá kritika může posloužit k demaskování současných anarchistických skupin, které se snaží oživovat militaristické a kolaborantské tendence, podobně jako jejich předchůdci. Všimáme si, že dokonce i způsoby obhajoby těchto selhání jsou velice podobné.

Jak podotknul Vernon Richards v knize Poučení ze španělské revoluce „*pro politické demagogy je charakteristické očekávání, že lidé budou zítra ochotni přijmout pravý opak toho, co se jim říká dnes.*“ Zdá se, že přesně takové očekávání dnešní demagogy v anarchistickém prostředí vede k hlásání militaristické propagandy, přestože "včera" se stejnou vážností v hlase hlásali antimilitarismus a odpor ke všem státům. V jejich očích totiž zjevně nejde o rozpor. Demagogie spočívá právě v tom, že její hlasatelé dokáží očividné kontradikce šikovně prezentovat jako posun kupředu. Tedy jako pokrokové překonání již neplatných tezí minulosti. Přesvědčují nás, že přicházejí s modernizací postojů, které potom více pasují na dnešní dobu. Jenže ve skutečnosti jsme svědky toho, že vyzdvihují obnošené reformistické a kontrarevoluční myšlenky, které nejsou žádnými novými objevy. Právě selhání některých předáků CNT-FAI je názorným příkladem, že tyto tendence nejsou nic nového. Podobná selhání prezentována jako "novátorství", "pragmatismus", "nedogmatismus" nebo přizpůsobení realitě, můžeme vysledovat i v dalších dějinných momentech. Vzpomeňme třeba na to, jak se část anarchistického hnutí postavila ve světové válce na stranu některých účastněných států a to podle stejné logiky volby menšího zla, kterou nyní uplatňují stoupenci podpory ukrajinské armády.

Přijetí ministerských křesel předáky CNT bylo popsáno v deníku *Solidaridad Obrera* jako „*nejzářnější den v politické historii země.*“ Opuštění revolučního boje ve prospěch státem vedené války zase jako „*historická nevyhnutelnost, doléhající na každého.*“ Kdo sleduje současnou debatu o válce na Ukrajině, nemůže si nevšimnout jak moc se uvedené postoje "anarchistických ministrů" podobají argumentaci těch "anarchistů", kteří obhajují kolaboraci

s ukrajinskou vládou, její armádou a úřady. V oběžníku vydaném výborem FAI v říjnu 1936, je účast anarchistů v "oficiálních institucích" ospravedlněna argumentem, že si to vyžaduje situace. V současnosti bychom po celém světě našli nespočet prohlášení anarchistických skupin v podobném duchu.

Jak uvádí Vernon Richards „*CNT-FAI přijala menší zlo - názor, že vše bylo přijatelnější, než Franco a ve jménu vítězství nad Frankem musí být učiněny jakékoli kompromisy - a ospravedlnila tuto pozici tvrzením, že porážka ve válce by rovněž znamenala porážku pro všechny výdobytky námezdně pracujících.*“ Dosadíme-li do tohoto prohlášení místo CNT-FAI zkratky některých soudobých anarchistických skupin a Putina místo Franka, získáme docela jasný obrázek o podobě současné militaristické a reformistické tendence mezi některými anarchisty. Pokud v některých ohledech nelze mezi děním na Ukrajině a tím ve Španělsku hledat paralely, právě v tomto opakujícím se příklonu k militaristické a reformistické logice je zarážející podobnost. Nejen, že dochází k podobným chybám, ale i způsob jejich "obhajoby" je téměř totožný.

Zásady utvářené a ověřené v desetiletích třídních bojů jsou některými zrazeny, ale chybu vždy budou hledat na straně těch, kteří se jich nevzdávají. Budou nás nazývat dogmatiky a sebe pragmatiky, aby svou zradu mohli prezentovat jako příklon k realistické alternativě a odklon od zkosnatělé abstraktní ideologie. Jenže jak se v Guillamónově knize píše, „*pokud principy nebyly ničím více, nežli jen závažím, kterého se zbavíme, jakmile se objeví první reálná překážka, pak je lépe přiznat, že nemáme principy vůbec žádné.*“

Náš důraz kladený na principy není povyšování teorie nad lidské životy. Naopak vnímáme anarchistické zásady jako výsledek nahromaděných zkušeností lidí, kteří se stejně jako my snažili a snaží lidské žití dovést k větší kvalitě, odprostit ho od nadvlády a vykořisťování. Mohli bychom to celé uzavřít vlastními slovy, ale necháme opět zaznít slova Vernona Richardse, se kterými náš pohled souzní: „*Těm, kteří říkají, že zmíněné zásady nás odsuzují k politické sterilitě a uzavření se do věže ze slonoviny, můžeme odpovědět v tom smyslu, že jejich "realismus" a "oportunismus" nevyhnutelně vedou ke katastrofě. Věřím, že postavit se na odpor konvenční válce, namísto účasti v ní, je v jistém smyslu realističtější, pozitivnější a revolučnější (...)*“

My snad jen dodáme, že postoje Přátel Durrutiho ani naše motivace k vydání této publikace nejsou odsouzením anarchistického hnutí. Jsou spíše připomenutím, že anarchisté také chybují a je důležité ty chyby připomínat, protože se tím zvyšuje šance neopakovat je.

Nakladatelství Subverze & Historický spolek Zádruha [únor 2023]

Předmluva k anglickému vydání

The Friends of Durruti Group 1937-1939

Monografie Agustina Guillamóna "Skupina Přátelé Durrutiho" přináší anglicky hovořícím čtenářům dosud nejobsáhlejší a nejpodrobnější studii a přehled historie a myšlenek na téma Přátel Durrutiho. Jen několik málo uskupení, pokud vůbec nějaká, tak utrpěla všeobecným nepochopením, zveličováním a úmyslnými dezinformacemi. Guillamón vynesl na denní světlo nové důkazy a rozhodujícím způsobem popírá nejdéle přežívající dezinterpretace.

Liberálové, stalinisté, marxisté a libertariáni předháněli jeden druhého v odsuzování a překrucování činů skupiny a jejího poselství. Italští stalinisté považovali spojení s Přáteli Durrutiho za dostatečný důvod k zavraždění politického protivníka. 29. května 1937 zveřejnily noviny italské komunistické strany "Il Grido del Popolo" článek, ve kterém se zmínily o Camillu Bernerim jako o "jednom z vůdců skupiny Přátelé Durrutiho, která... vyprovokovala krvavé povstání proti vládě Lidové fronty v Katalánsku a jenž **během vzpoury dostal co si zasloužil** z rukou Demokratické Revoluce, jejíž nepopiratelné právo na sebeobranu musí uznat každý antifašista." Ve skutečnosti neexistuje žádný důkaz o spojení mezi Bernerim a Přáteli Durrutiho. Italský anarchista Domenico Ludovici napsal jménem skupiny "Errico Malatesta", že "Nešťastný soudruh Berneri nebyl členem Přátel Durrutiho a pokud ano, tak by na tom nebylo nic špatného a v žádném případě by to neospravedlňovalo zákrtnou vraždu, jíž se stal obětí. Není pochyb, že demokratický 'žurnalista' z Il Grido del Popolo musí být souvěrcem pachatelů tohoto barbarského činu a odtud se odvíjí zájem prezentovat Přátel Durrutiho jako původce krveprolití, o kterém snad všichni lidé na celém světě, vyjma Il Grido del Popolo vědí, že vzešlo z demokratických kruhů."⁽¹⁾ Je zajímavé, že italští anarchisté z kolony "Ascaso", jejichž důsledná oddanost principům v opozici vůči pragmatismu je často dostávala do konfliktu s jejich španělskými kolegy, nenašli na práci Přátel Durrutiho nic, co by si zasloužilo kritiku. Dokonce i s odstupem deseti let se o nich Ernesto Bonomini vyjadřuje pochvalně.⁽²⁾

Co se týče obvinění, že Přátelé Durrutiho vyprovokovali květnové boje v Barceloně, bylo odmítnuto již jimi samými poté, co bylo vysloveno v "Las Noticias": "Musí nás pokládat za naprosté hlupáky, protože pokud by výše jmenované skupiny iniciovaly vzpouru, v žádném případě by se nestáhly z ulic."⁽³⁾

1) Otištěno v Ideas (Bajo Llobregat), č. 24, 17.7. 1937, str. 4

2) Ernesto Bonomini napsal očitě svědectví Májových dnů v Barceloně pro časopis Volonta, č. 11, 1.5. 1947

3) El Amigo del Pueblo, č.4, 22.7. 1937, str. 3 - El asalto a la Telefónica.

Pokud je tedy jisté, že Přátelé Durrutiho nepodníteli Májové dny roku 1937, je přinejmenším stejně tak jasné, že byli jedni z mála, kteří věděli, jak se k nim postavit. Již nějaký čas si byli velice dobře vědomi narůstající agresivity oživlého katalánského státu a buržoazie a volali po návratu k přímé radikální konfrontaci, tak mnohoslibné po vítězství nad fašisty v červenci 1936⁽⁴⁾. Podobný pocit byl opravdu široce přítomen v mnoha součástech anarchistického hnutí v Katalánsku. Důvěrný vztah vyšších výborů organizace s politiky a jejich horečná snaha o dosažení jednotné a disciplinované politické linie, která by jim pomohla při jednání, vedla k jistým nežádoucím změnám v každodenní práci. Od ledna 1937 časopis "Ideas" připomínal náležitosti odborářského federalismu například prostřednictvím tohoto zdůrazněného varování: „Takzvané vyšší výbory se musí řídit dohodami syndikátů. Syndikáty rozhodnou a výbory dohlížejí na to, aby byla rozhodnutí uvedena v život. To je federalismus. Cokoli jiného je diktatura, která nesmí být tolerována již ani o minutu déle.“⁽⁵⁾ Stejný měsíc časopis FIJL - Iberské federace anarchistické mládeže - svým čtenářům důrazně připomínal, že "Vše, co můžeme očekávat od sebestředných menšin, snažících se ze sebe udělat neomylné vůdce, je diktatura a útlak."⁽⁶⁾

Ti, kteří byli znepokojeni stagnací a postupnou kapitulací revoluce, se podle všeho soustředili na tři hlavní témata: 1) pokus odsunout revoluci až na druhé místo za válečné úsilí, 2) stále rozsáhlejší svévolné jednání vyšších výborů, 3) podezření, že bylo zosnováno nějaké kompromisní řešení, zprostředkované zahraničními mocnostmi. ⁽⁷⁾ Mnoho lidí pochopilo, že jejich vlastní předáci neodolali důsledkům spojenectví s politiky a nechali se zkorumpovat.

Přátelé Durrutiho sdíleli všechny tyto zájmy a apelovali na ně. Společně se všemi ostatními disidenty v anarchistickém táboře se snažili zformulovat soudržnou politickou alternativu. Jejich ruce ale byly svázány disciplínou a silou sentimentálního pocitu příslušnosti k organizaci, což rovněž ztenčilo

4) Španělský anarchismus se cítil lépe v prostředí radikálních kontrastů, než mezi nezřetelnými hranicemi řekněme pod deštníkem antifašismu nebo dříve sjednocení republikánských sil. "My, španělští anarchosyndikalisté, jsme byli věrní dialektickému principu až do konce. K liberálním nebo reformistickým vládám jsme pociťovali ještě větší nevoli, než obvykle a nepovažovali jsme je v skrytu duše za své politické konkurenty. Raději jsme stáli ve frontě nezaměstnaných před továrnou, než ve frontě na sociální podporu. Pokud bychom si měli vybrat mezi kapitalistickým otroctvím či politickou spoluprací, vybereme si první možnost a zásadně odmítneme tu druhou." (José Peirats, Examen criticoconstructivo del Movimiento Libertario Español, Editores Mexicanos Unidos, Mexico DF, 1967, str. 42)

5) Ideas, č. 4, 21.1. 1937, str. 4

6) Ruta (Barcelona), č. 13, 7.1. 1937, str. 6 - Centralismo.

7) Na titulní straně El Amigo del Pueblo, č. 2, 26.5. 1937, bylo otevřeně vyhlášeno: „**Jsmo proti jakémukoli příměří.** Krev, prolitá španělskými námezdně pracujícími, představuje neproniknutelnou hráz, o kterou se roztříští všechny intriky domácích politiků a kapitalistických diplomatů z celého světa. Vítězství nebo smrt. Jiné řešení neexistuje.“ Podobné odmítnutí předpokládaných intrik, zaměřených na zprostředkování diplomatického řešení konfliktu a odejmutí iniciativy španělským pracujícím, najdeme v Ideas, Ruta a dalších tiskovinách.

řady jejich sympatizantů. Směs disciplíny a sentimentu je jasně zřetelná v dopise dvou členů Přátel Durrutiho, otištěného 29. května 1937 v "Solidaridad Obrera". Po pohrůžkách, pronesených regionálními výbory CNT a FAI a Lokální federací CNT v Barceloně, že všichni členové Přátel Durrutiho, kteří se od své skupiny nedistancují, budou vyloučeni ze CNT i FAI, Joaquin Aubi a Rosa Muñoz tak učinili a zdůraznili: „Stále budu považovat soudruhy z Přátel Durrutiho za své soudruhy, ale opakuji, co jsem již řekl na plénu v Barceloně: CNT byla moji kolébkou a bude i mou rakví.“

Tento výrok by mohl opravdu posloužit jako epitaf Přátel Durrutiho. Nezdá se, že by rozhodnutí výborů přistoupit k vylučování bylo někdy uskutečněno, což patrně potvrzuje rozsah podpory, jaké se Přátelům Durrutiho dostávalo od řadových členů CNT-FAI. Potvrzuje to způsob, jakým Národní plénum regionálních federací CNT přijalo návrh katalánské regionální federace, aby "byly z organizace vyloučeny vůdčí osobnosti skupiny Přátelé Durrutiho a podniknuty všechny nezbytné kroky k tomu, aby následkem takového jednání nedošlo k rozkolu v celé organizaci." (8)

Přátelé Durrutiho museli znovu připomenout svým "nadřízeným" znění organizačních zásad CNT. Ostatně, nikdo nikdy nebyl přijat do CNT, do konfederace jako takové. Všichni členové CNT příslušeli k lokálním syndikátům a federacím a byly to právě ony, kdo byl suverénní.

“Z konfederace nás může vyloučit pouze shromáždění členů syndikátů. Lokální a místní pléna nemají žádnou pravomoc, aby vyloučila byť jednoho jediného soudruha. Vyzýváme výbory, aby otevřely záležitost Přátel Durrutiho na plénech syndikátů, neboť zde je místo, kde přebývá suverenita naší organizace.” (9)

Podobnou starost o organizační zásady můžeme nalézt i v reakci Přátel Durrutiho na zprávu o tom, že do řad CNT byl znovu přijat i arci-trientista Angel Pestaña: „Nemůžeme pochopit, jak mohl být Pestaña přijat bez toho, aby se vzdal své Syndikalistické Strany, což je nutná podmínka, vyslovená již dříve při jiných příležitostech, kdy se hovořilo o možnosti jeho návratu.” (10)

Vedení CNT-FAI bylo i nadále zaměstnáno tím, že dělalo z konglomerátu

8) José Peirats: La CNT en la revolución española, Ed. Madre Tierra, Madrid 1988, sv. 1, str. 220, cituje shrnutí dohod, dosažených na Národním plénu regionálních federací z 23. května 1937, učiněné Národním výborem.

9) El Amigo del Pueblo, č. 2, 26.5. 1937, str. 3. Přátelé Durrutiho dodali zvláště toto: „Pokud někdo porušuje zásady konfederace, přehlíží pléna syndikátů a samotné militanty naší organizace, chová se jako velící generál a vrší chybu na chybě, pokud mu ještě zbyla troška lidské důstojnosti, nemá jinou možnost, než odstoupit. Tento popis se přesně hodí na Garcíu Olivera !”

10) El Amigo del Pueblo, č. 8, 21.9. 1937, str. 2: „Pestaňovo přijetí je známkou široce přítomné buržoazní demokratické mentality v řadách konfederace. Dejte si pozor, soudruzí !”

svých dvou organizací hadr na podlahu v rámci republikánské koalice, ale mělo se vždy na pozoru před infiltrací a možným zneužitím svých iniciál.

Podle něj byli Přátelé Durrutiho temnými zárodky marxismu kvůli momentální shodě jejich názorů s marginálními bolševiky-leninisty a nesektářskému ocenění způsobu, jakým se během květnových bojů zachovala POUM. Odtud rovněž pramení časté dezinterpretace. Člen Přátel Durrutiho Jaime Balius byl přinucen se otevřeně postavit odpůrcům, protože byl - ať již veřejně, či v zákulisí - obviněn z "marxismu." ⁽¹¹⁾ Guillamón důsledně popřel existenci údajného spojení Přátel Durrutiho s POUM a trockisty a poslal tato obvinění definitivně na věčnost. Již o poznání těžší bylo rozptýlit mýty okolo Revoluční Rady, kterou sami Přátelé Durrutiho označovali za "mírnou inovaci v anarchismu."

Nejprve musíme říci, že výraz "junta" (rada) ve španělštině nemá totožné pejorativní konotace jako v jiných jazycích. Každý syndikát CNT byl spravován "juntou". V Mexiku byla Mexická liberální strana bratří Magónů spravována "juntou." Sám výraz tedy neobsahuje žádné náznaky autoritářství.

Další bod, vyžadující si objasnění, spočívá ve skutečnosti, že Přátelé Durrutiho neoznamovali ustavení Rady, ale pouze agitovali pro její vytvoření. Pokud by ji skutečně založili a přizvali do ní také POUM, pak by obvinění z "anarcho-bolševismu", čas od času proti nim vznášené, mohlo obstát na základě této substituce. Žádná Rada však nebyla vytvořena, navzdory tomu co společně s dalšími tvrdí i José Peirats. ⁽¹²⁾

Jednou z nejnechutnějších interpretací, či spíše dezinterpretací, vztahujících se k Přátelům Durrutiho, bylo rozhodnutí Césara M. Lorenza začlenit do poznámek ke své knize *Los anarquistas españoles y el poder*, Paříž 1972, zmínku o Manifesto de Unión Comunista, dokumentu, předstírajícím, že hovoří jménem Přátel Durrutiho, POUM a jistých prvků z řad anarchistické mládeže (FIJL). V tomto smyslu má být podloženo tvrzení, že Přátelé Durrutiho byli ve styku s marxistickými elementy a dokonce se s nimi spojili do samozvaného předvojového svazu. Nic z toho však není pravda. Lorenzo udává, že manifest "byl šířen na počátku července," aniž by dodal kde. ⁽¹³⁾ Citovaný

11) El Amigo del Pueblo, č. 4, 22.7. 1937, str. 3 - El defensa propia. Necesito una aclaración. – "Jsem zděšen z toho, že jsem neustále nazýván marxistou. Ve skutečnosti jsem revolucionářem tělem i duší." Tento komentář ukazuje na skutečnost, že Balius nepokládal marxisty za důsledné revolucionáře, přestože Přátelé Durrutiho byli natolik velkorysí, že uznali správný postoj POUM v barcelonských pouličních bojích z května 1937. Zmíněné odmítnutí marxismu se netýká marxistické analýzy kapitalistické ekonomiky, ale marxistického receptu na společenskou změnu, tedy nikoli *popisu*, ale *návod*.

12) José Peirats v *La CNT en la revolución española*, sv. 1, str. 147 přetiskuje text, počínající slovy: „V Barceloně byla vytvořena Revoluční rada.“ César M. Lorenzo pro změnu přebírá text, uvedený Peiratsem. Ten však není citací, ale chybnou parafrází.

13) César M. Lorenzo: *Los anarquistas españoles y el poder*, Ruedo Ibérico, Paříž 1972, str. 219, pozn. č. 32.

text ve skutečnosti najdeme na letáku, šířeném v *Paříži* na Velodrome d'Hi-ver 16. července 1937 aktivisty maličké francouzské Union Communiste, trockistické organizace, stavící se proti Garcíovi Oliverovi a Frederice Montseniové a dávající do kontrastu jejich oficiální linii CNT-FAI a revoluční činy tři výše jmenovaných skupin z května 1937.

Jestli Lorenzo nebyl schopen objasnit věc proto, že se prostě neorientoval, nebo využil situace, aby prezentoval Přátele Durrutiho jako anarcho-bolševické uskupení, není jasné, ale tuto dezinterpretaci nekriticky přijali mnozí další autoři, což přispělo k posílení závoje nevědomosti, visícího nad skupinou Přátele Durrutiho a jejími ideály. ⁽¹⁴⁾

Union Communiste se zaměřila na anarchistické sympatizanty Přátele Durrutiho (jakými byl například Andre Prudhommeaux) a ve svém časopise *L'Internationale* v prosinci 1937 přetiskovala překlady článků z *El Amigo del Pueblo*. Union Communiste celou záležitost nicméně docela zveličuje, když ve svém komentáři dodala: „Co Přátele Durrutiho nemohou vyslovit na malém prostoru v editoriale podzemního časopisu, je skutečnost, že revoluční teorie je plodem práce předvoje. Nezbytnost existence revoluční teorie zakládá nezbytnost existence organizovaného předvoje, vytvořeného v procesu boje, který diskutuje a sestavuje jednotlivé body revolučního programu. Následně se objevuje potřeba 'strany', nebo - protože slovo 'strana' bylo příliš často používáno pro označení zrádcovských organizací - uskupení těch nejpředvídavějších, nejaktivnějších a nejoddanějších pracujících.“ Union Communiste dále předpovídá, že "Přátele Durrutiho" budou i nadále pokračovat v tomto trendu, který je dovede ke spojení s levicovými prvky POUM a vyústí v založení revoluční strany, kterou španělský proletariát postrádal v bitvách minulých let," což je tvrzení značně mimo obraz, jak správně objasňuje Guillamón. ⁽¹⁵⁾

Je nepopíratelné, že na stránkách *El Amigo del Pueblo* a v podrobnějším vyjádření názorů skupiny, manifestu "Směrem k nové revoluci," byly některé problémy nastíněny, ale nevysvětleny. Přátele Durrutiho se poctivě snažili vyjádřit pomocí anarchistického výraziva to, co podle nich mohlo být cestou ven ze slepé uličky, do které je zavedla často zneužívaná velkorysost k ostatním antifašistům a cestou k druhému závanu revoluce, zbavené své podstaty prostřednictvím vládní spolupráce podle antifašistického scénáře. Znovu

14) Úplný text letáku, ze kterého Lorenzo cituje, můžeme najít v knize Henriho Chaze: „Chronique de la revolution espagnole: Union Communiste 1933-1939“, Paříž, Cahiers Spartacus, 1979, str. 114-115. Juan Gómez Casas ve své knize "Anarchist Organisation: The History of the FAI" (Black Rose Books, Montreal-Buffalo 1986, str. 210) nekriticky přetiskuje Lorenzovu prapodivnou poznámku, jakoby se jednalo o autentický text z proveniencí Přátele Durrutiho.

15) Henri Chaze, viz. Výše, str. 82 (z "*L'Internationale*" č. 33, 18.12. 1937)

a znovu se objevuje výraz, že revolucionáři musí *quemar una etapa* (posunout věci do nové roviny). Přátelé Durrutiho se snažili obnovit antifašismus prostřednictvím zajištění hegemonie anarchistických námezdně pracujících, což zajistí, že jejich snaha nevyjde naprázdno. Snažili se znovu oživit syndikáty, pokud ne přímo umrtvené, tak přinejmenším nepřiměřeně pasivní, pomocí obnovení jejich autonomie a role, kterou v důsledku vládní spolupráce přestaly hrát. ⁽¹⁶⁾

Nedávno z pera dvojice španělských akademických historiků Enrica Ucelaye da Cal a Susany Tavera vzešel dosti absurdní pohled na skutečnosti, soustřeďující se okolo Přátel Durrutiho a postavy Jaime Baliuse. Oba začínají svoji práci vedeni chvályhodným úmyslem vystopovat dynamiku zkoumané skupiny v katalánských anarchistických kruzích, se zvláštním důrazem na dosazení Jacinta Toryhoa, mluvčího "oficiální linie" CNT-FAI v Katalánsku, na místo šéfredaktora Solidaridad Obrera. Posléze však spřádají machiavelistickou pohádku o Baliusových frustrovaných novinářských ambicích, které vyvěřely na povrch ve formě cynického zneužívání chyb a tužeb disidentských anarchistů. Guillamón správně odsuzuje článek jako "do očí bijící hanebný nesmysl" a říká, že je škoda, že akademická průprava autorů vdechla život tak odpudivé variaci na historickou práci, mající za svůj cíl víceméně jen sebechválu. Jejich historická břečka nabízí čtenáři popis založení Přátel Durrutiho v březnu 1937 jako "pokusu vnést závažný politický obsah do osobní frustrace, vydávající se za nepřítele kontrarevoluce, stalinistů a v menší míře také těch, kteří byli odpovědní za Baliusův pád v rámci CNT."

Agustinu Guillamónovi musíme pográtulovat za to, že se své práce zhostil v duchu vědeckého výzkumu. Zsvěceně nás zbavuje obvyklých fikcí a nabízí nám velice přesný pohled na ideje a cíle Přátel Durrutiho, skupiny zůstávající nejvíce fascinujícím a nejvyspělejším disidentským proudem v rámci velké rodiny španělského anarchismu z roku 1937.

16) Již na jaře 1937 bylo pobouření nad chováním republikánských "spojenců" všeobecné. Proběhly rovněž hořké hádky o přílišné otevřenosti španělských anarchistů. "Řekněme velmi jasně a zásadově, že v žádném případě nemusíme být loajální k těm, kteří nejsou loajální k nám, že nemusíme vůbec respektovat ty, kteří nás potajmu zrazují, že nemáme žádnou povinnost tolerovat kohokoli, kdo je rozhodnut podrobit si nás, jakmile se mu naskytne ta nejmenší příležitost a že naše principy nás nezavazují respektovat svobodu toho, jehož zásadou je vzít nám naši svobodu." (Beobachter v "Ideas", č. 29, 6.8. 1937)

Úvod a chronologie

Přátelé Durrutiho (¹⁷) byli anarchistickou skupinou, založenou v březnu 1937. Jejimi členy byli militanti z Durrutiho kolony, stavící se proti militarizaci a anarchisté, kritičtí ke vstupu CNT do centrální i katalánské vlády. Historická a politická důležitost Skupiny Přátelé Durrutiho spočívá v jejich pokusu, pramenícím z řad samotného anarchistického hnutí (v roce 1937), vytvořit revoluční předvoj, který by skoncoval s ústupky od revolučních zásad a spoluprací s kapitalistickým státem a přiměl CNT, aby bránila a upevňovala "výdobytky" července 1936 a nevzdávala se jich kousek po kousku ve prospěch buržoazie.

Toto vydání *Balance* zkoumá proces, který vyústil ve vznik skupiny Přátelé Durrutiho, její ideologickou charakteristiku a vývoj jejího politického myšlení, vztahy s trockisty a důvody, skrývající se za jejím selháním v boji za obnovení platnosti původních anarchosyndikalistických myšlenek a záchranu španělské revoluce z roku 1936.

Nyní přinášíme chronologii, která, přestože je spíše výběrová než vyčerpávající, obsahuje dosud nepublikované informace. Zamýšlíme tím, aby se čtenář seznámil s důležitými soudobými historickými událostmi. Argumenty vyslovené v této studii pak budou snadněji a jednoznačněji pochopitelné.

• Chronologie

17.-21.7. 1936 - Armáda a fašisté povstávají proti republikánské vládě. V místech, kde se pracující postaví na odpor, je vzpoura potlačena a vítězí jen tam, kde proběhly pokusy o dohodu nebo nedošlo k ozbrojené konfrontaci. Vypukla občanská válka.

21.7. 1936 - V Katalánsku je založen Centrální výbor antifašistických milicí. Žádná z organizací námezdně pracujících nevzala věci do svých rukou.

19.-25.8. 1936 - V Moskvě probíhá soud se "Šestnáctkou". Zinověv, Kameněv a Smirnov jsou popraveni. Radek je uvězněn.

26.9. 1936 - Tři anarchisté - Doménech, Fábregas a Garcia Birlan - vstupují do katalánské vlády Generalidad.

17) Nejdůležitějšími studiemi o Skupině Přátelé Durrutiho jsou: Francisco Manuel Aranda: „Les Amis de Durruti“, in Cahiers Leon Trotsky č. 10 (1982). Jordi Arquer: „História de la fundación i actuació de la ‘Agrupación Amigos de Durruti’“, dosud nevydáno. Georges Fontenis: „Le message révolutionnaire des ‘Amis de Durruti’“, Editions L, Paříž 1983. Frank Mintz a Manuel Peciña: „Los Amigos de Durruti, los trotsquistas a los sucesos de mayo“, Campo Albierto, Madrid 1978. Paul Sharkey: „The Friends of Duruti - 4A Chronology“, Editorial Crisol, Tokio 5/1984.

2.10. 1936 - Centrální výbor antifašistických milicí je rozpuštěn.

12.10. 1936 - Generalidad vydává dekret rozpouštějící (revoluční) Místní výbory. Zakrátko jsou nahrazeny novými městskými radami ve stylu Lidové fronty.

27.10. 1936 - Dekret Generalidad nařizuje militarizaci Lidových milicí.

4.11. 1936 - Čtyři anarchističtí ministři - Garcia Oliver, Frederica Montseny, Juan Peiró a Juan López - vstupují do centrální vlády.

5.11. 1936 - Rozhlas vysílá Durrutiho řeč z madridské fronty, ve které se staví proti dekretu Generalidad, nařizujícímu militarizaci milicí a žádá po zázámi větší oddanost a obětavost, pokud má být válka vyhrána.

6.11. 1936 - Centrální vláda včetně čtyř nových anarchosyndikalistických ministrů prchá z Madridu do bezpečí ve Valencii. Madridský lid na situaci reaguje heslem: „Ať žije Madrid bez vlády!“

7.11. 1936 - Do bojů na madridské frontě se zapojují Interbrigády.

9.11. 1936 - Je vytvořen Madridský obranný výbor

20.11. 1936 - Durruti padl na madridské frontě

6.12. 1936 - v "Solidaridad Obrera" zveřejňuje Jaime Balius článek nazvaný "Durrutiho závěť", ve kterém prohlašuje: „Durruti otevřeně řekl, že my anarchisté tvrdíme, že charakter samotné Revoluce je nutně autoritativní.“

16.12. 1936 - POUM je vyloučena z katalánské vlády Generalidad

21.12. 1936 - Stalin oficiálně nabízí pomocnou ruku Largovi Caballerovi.

29.12. 1936 - Vychází první číslo časopisu "Ideas".

26.1. 1937 - Balius je zvolen šéfredaktorem večerníku "La Noche".

5.-8.2. 1937 - Ve Valencii se koná plenární schůze všech anarchosyndikalistických a anarchistických milicí, aby prodiskutovala otázku militarizace.

3.3. 1937 - "La Noche" přináší oznámení o cílech, zásadách a podmínkách členství Skupiny Přátelé Durrutiho.

4.3. 1937 - Generalidad vydává dekret, rozpouštějící Bezpečnostní hlídky. V "La Batalla" Nin otiskuje příznivý a pochvalný komentář o Baliusově článku

z "La Noche" z 2.3.

11.3. 1937 - "Ideas" volá po odvolání Artemia Aiguadého.

17.3. 1937 - Je formálně založena Skupina Přátelé Durrutiho. Balius je zvolen podsekretářem, Ruiz a Carreño se stávají členy koordinačního výboru.

21.3. 1937 - Železná kolona se schází, aby si zvolila mezi militarizací a rozpuštěním. Nakonec svoluje k militarizaci.

konec března - počátek dubna 1937 - Je šířen leták, podepsaný Skupinou Přátelé Durrutiho.

8.4. 1937 - Balius otiskuje v "Ideas" článek, nadepsaný "Provedme revoluci", ve kterém říká: „Pokud by Companys měl po ruce nějaký větší kontingent ozbrojených sil, nasadil by třídě námezdně pracujících znovu kapitalistické okovy.“

14.4. 1937 - Přátelé Durrutiho vydávají manifest, stavící se proti oslavám výročí dne vyhlášení republiky.

Neděle, 18. 4. 1937 - Přátelé Durrutiho pořádají veřejné shromáždění v divadle Poliorama. Předsedá mu Romero a svoje příspěvky přednášejí Francisco Pellicer, Pablo Ruiz, Jaime Balius, Francisco Carreño a V. Perez Combi-na.

25.4. 1937 - Vůdce UGT Roldan Cortada je zavražděn v Molins del Llobregat.

27.-28.4. 1937 - Ozbrojený střet mezi anarchisty a vládními silami v Bellver de Cerdaña. Je zastřelen Antonio Martin, anarchistický starosta města Puigcerdá.

Konec dubna 1937 - Po celé Barceloně se po zdech a na stromech objevuje plakát Přátel Durrutiho. V něm skupina rýsuje svůj program: „Všechnu moc pracující třídě. Veškerou ekonomickou moc odborům. Revoluční Výbor namísto Generalidad.“

Sobota, 1.5. 1937 - Běžný pracovní den, neboť Generalidad zakázala oslavy Prvního máje, aby předešla nepokojům a střetům. Vláda se schází na zasedání a gratuluje komisaři veřejného pořádku za zvládnutí situace. Premiér Tarradellas, komisař veřejného pořádku Rodriguez Salas a ministr vnitřní bezpečnosti Artemio Aiguadé vytvářejí zvláštní komisi, která se ihned schází za zavřenými dveřmi, aby se zabývala naléhavými otázkami veřejného pořádku a bezpečnosti. Ve stejný den vydává "Bolševicko-leninská sekce" svůj leták.

Neděle, 2.5. 1937 - Koná se mítink Přátel Durrutiho v Goyově divadle, na kterém je promítnut film "19. červenec" s Baliusovým komentářem. Promlouvají rovněž Liberto Callejas a Francisco Carreño. Militanti CNT přerušují telefonický rozhovor mezi Companysem a Azaňou.

Pondělí, 3. 5. 1937 - Krátce před třetí hodinou odpolední se tři nákladní auta četníků pod velením Rodrigueze Salase pokusí na základě příkazu Artemia Aiguadého zmocnit budovy telefonní ústředny. Ozbrojený odpor zaměstnanců z řad CNT z horních podlaží jim v tom zabrání. Během několika hodin je zformováno množství ozbrojených skupin a jsou postaveny první barikády. Mobilizace se dělí na dvě strany: na jedné CNT a POUM a na druhé Generalidad, PSUC, ERC a Estat Catalá. Obchody jsou uzavřeny. Okolo sedmé hodiny přestávají jezdit tramvaje. Ve stejnou dobu se v "Casa CNT-FAI" na Via Durruti setkávají Regionální výbor CNT a Výkonný výbor POUM. Maximálním vysloveným požadavkem je rezignace Rodrigueze Salase a Artemia Aiguadého, čemuž se Companys zuřivě brání.

Úterý, 4.5. 1937 - Během celé noci probíhají přestřelky. Ve městě je postaveno mnoho barikád a dojde k početným ozbrojeným střetům. Ve čtvrti Sans je odzbrojeno 400 příslušníků četnictva. Companys žádá valencijskou vládu o vyslání letadel, která by bombardovala sídlo CNT a kasárny pod její kontrolou. ⁽¹⁸⁾ Dělostřelectvo z Montjuicu a Tibidaba pod velením CNT pálí na vládní palác. ⁽¹⁹⁾ Abadovi de Santillan, Isglesasovi a Molinovi se podaří v Leridě zastavit "na cestě do Barcelony" dvě divize, uvolněné členem CNT Máximem Francem (který je rovněž členem Přátel Durrutiho) a členem POUM José Rovirou. V sedm hodin večer se ve vévodském paláci na Ramblas, nacházejícím se pod kontrolou POUM, setkávají Jaime Balius, Pablo Ruiz, Euleterio Roig a Martin, zastupující Přátele Durrutiho, s Gorkinem, Ninem a Andradem, zastupujícími Výkonný výbor POUM. Po analýze situace a vzhledem k postoji CNT dospívají k dohodě o návrhu na organizované stažení bojovníků z barikád. V devět hodin večer vysílá vládní rozhlasová stanice výzvu předáků nejrůznějších organizací (CNT zastupuje Garcia Oliver) k ukončení bojů. "Bolševicko-leninská sekce" vydává leták. V noci ze 4. na 5. května Přátelé Durrutiho rovněž sestavují a tisknou svůj vlastní leták.

Středa, 5.5. 1937 - Přátelé Durrutiho šíří svůj leták. CNT se od nich prostřed-

18) Podle místopřísežného prohlášení Jauma Antona Aiguadéra, synovce Artemia Aiguadéra, podepsaného přede svědky 9. srpna 1946 v Mexico City: „Během Májových dnů požádala vláda Generalidad španělskou vládu o letadla, která by bombardovala budovy CNT, což bylo odmítnuto." Toto prohlášení má svůj původ v telegrafických zprávách, které si Companys vyměňoval s centrální vládou. V úterý čtvrtého května 1937 informoval prezident Generalidad podsekretáře centrální vlády, že "vzbouřenci nasadili v ulicích dělostřelectvo" a požádal, aby Generalidad byl dán k dispozici podplukovník Felipe Diaz Sandino, velitel vojenské letecké základny Prat de Llobregat. "Prezident Generalidad informuje vládního podsekretáře o tom, že vzbouřenci vytáhli do ulic děla. Požadujte, aby byl Generalidad dán k dispozici Sandino." (Příslušná dokumentace je uložena v Hooverově Institutu.)

19) Podle svědectví Diega Abada de Santillan

nictvím rádia distancuje. Boje se omezují na centrum, zbytek města je v rukou Obranných výborů CNT. V jednu hodinu odpoledne je předák UGT Sesé, čerstvě jmenovaný ministrem Generalidad, zabit střelbou vycházející z budovy patřící Kulturnímu syndikátu CNT. Je zabit bratr Francisca Ascasa. Berneri a Barbieri jsou zatčeni četnictvem a členy vodohospodářského syndikátu UGT. Jejich těla jsou nalezena později.

Čtvrtek, 6.5. 1937 - "La Batalla" přetiskuje leták Přátel Durrutiho. Ve stejném vydání vyzývá pracující, aby ukončili boje. "Solidaridad Obrera" se distancuje od zmíněného letáku.

Pátek, 7.5. 1937 - "La Batalla" opakuje svoji výzvu, ale podmiňuje ji stažením vládních sil a podržením si zbraní. Začíná provoz městské dopravy a Barcelona se vrací k normálnímu životu. Okolo deváté hodiny večer do města dorážejí jednotky Útočných gard, vyslané valencijskou vládou. Companys se vzdává pravomocí spojených s udržováním veřejného pořádku. Bezpečnostní hlídky jsou dány k dispozici zvláštnímu delegátu pro veřejný pořádek, vyslanému centrální vládou.

Sobota, 8.5. 1937 - Jsou strženy všechny barikády, kromě těch, patřících PSUC, které zůstávají stát až do června. Přátelé Durrutiho šíří manifest, hodnotící Májové dny. V něm se objevují v souvislosti s vedením CNT výrazy jako "zrada".

Neděle, 9.5. 1937 - "Solidaridad Obrera" se distancuje od manifestu. Text označuje za demagogii a Přátelé Durrutiho za agenty provokatéry.

17.5. 1937 - Negrín přebírá od Larga Caballera premiérské křeslo. Regionální výbor katalánské UGT požaduje, aby byli z řad organizace vyloučeni členové POUM a činí nátlak na CNT, aby se podobně zachovala k Přátelům Durrutiho.

19.5. 1937 - Objevuje se první číslo "El Amigo del Pueblo".

22.5. 1937 - Plenární schůze barcelonských místních a obvodních federací CNT souhlasí s návrhem na vyloučení členů Skupiny Přátel Durrutiho. Schůze sabadellské městské rady souhlasí s tím, aby byl Bruno Lladó Roca (rovněž okresní zástupce Generalidad pro ekonomiku), zbaven úřadu, protože ve své pracovně vyvěsil plakát Přátel Durrutiho.

26.5. 1937 - Objevuje se druhé číslo "El Amigo del Pueblo", které se vyhnulo cenzuře. Po následné stížnosti ze strany PSUC je o několik dnů později Balias zatčen jako šéfredaktor nepovolené tiskoviny.

28.5. 1937 - Je násilím ukončeno vydávání "La Batalla" a provoz rozhlasové stanice POUM. Centrum Přátel Durrutiho na Ramblas je uzavřeno policií.

6.6. 1937 - Jsou rozpuštěny Bezpečnostní hlídky.

12.6. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 3

16.6. 1937 - Členové Výkonného výboru POUM jsou pozavíráni. Strana je zakázána a její členové perzekvováni.

22.6. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 4

22.-24.6. 1937 - "Bolševicko-leninská sekce" vystupuje na podporu členů POUM, perzekvovaných stalinisty a republikánskou tajnou policií a volá po spojené akci Sekce, levého křídla POUM a Přátel Durrutiho.

2.7. 1937 - "Bolševicko-leninská sekce" vydává jménem IV. Internacionály leták, vyjadřující solidaritu s členy POUM, perzekvovanými stalinisty.

20.7. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 5

10.8. 1937 - Vláda násilně rozpouští Radu Aragonu

31.8. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 7

21.9. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 8

20.10. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 9

8.11. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 10

20.11. 1937 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 11

leden 1938 - Vychází "Směrem k nové revoluci", brožurka napsané Jaime Baliusem a vydaná Přáteli Durrutiho.

1.2. 1938 - Vychází "El Amigo del Pueblo" č. 12

červenec-září 1939 - Vychází "L'Espagne Nouvelle" č. 7-9

Směrem k 19. červenci

Během voleb z 16. února 1936, ve kterých zvítězila Lidová fronta, anarchisté vzhledem ke svým anti-kolaboračním zásadám a heslům prováděli jen symbolickou propagandu. Anarchosyndikalistické vedení dospělo prostřednictvím revoluční analýzy situace k závěru, že konfrontace s armádou a fašisty je nevyhnutelná, ať již bude volební výsledek jakýkoli. ⁽²⁰⁾ Byly proto zahájeny přípravy na bezprostřední revoluční povstání.

Skupina "Nosotros", složená z Francisca Ascasa, Buenaventury Durrutiho, Juana Garcii Olivera, Aurelia Fernandez, Gregorio Jovera, Antonia Ortize a Antonia Martineze "Valencii" založila "Centrální revoluční obranný výbor". Členové skupiny "Nosotros" byli muži akce, mající nepopiratelný vliv na masy členů CNT. Brzy ráno 19. července 1936 tito lidé naskočili na nákladní auta plná ozbrojených militantů a pomalu projížděli dělnickou čtvrtí Pueblo Nuevo směrem k centru města. Ukázali tím anarchistický způsob jak jít příkladem. Tovární sirény vyzvaly pracující, aby povstali. Těch pár zbraní, které měli k dispozici, pocházelo z října 1934, kdy je na ulicích odhazovali neúspěšní katalánští nacionalističtí povstalci, nebo bylo shromážděno z přepadů zbrojnic, policejních stanic, mobilizačních skladů atd. Bylo více bojovníků, než zbraní a na každého ozbrojeného militanta vycházeli tři další, přetahující se o jeho pušku nebo pistoli. Rozhodující část zbraní však byla ukořistěna během pouličních bojů. Vzpouza armády a fašistů se obrátila v revoluční povstání poté, co se lidé po dobytí kasáren San Andres zmocnili přibližně 35.000 pušek. Pracující se úspěšně ozbrojili. Právě proto rezignoval komisař Generalidad pro veřejný pořádek Escofet. Pro Katalánskou republikánskou levicí (ERC) a její vládu Generalidad bylo potlačení vojenské vzpoury životě důležité, ale toto ozbrojení lidu pro ně představovalo předzvěst strašlivé katastrofy, které se děsili více, nežli vítězství fašistů. ⁽²¹⁾

20) Viz odpověď Garcii Olivera datovaná někdy z první poloviny padesátých let, na otázky Burnetta Bollorena: (uloženo v Hooverově Institutu) "Co se týče únorových voleb, CNT-FAI přijala následující postoj, který byl šířen po celém Španělsku slovem i písmem. Nadcházející volby budou rozhodujícím momentem v životě španělského lidu. Jestliže pracující třída zvolí levicí, ta se chopí moci, ale následně budeme konfrontováni s povstáním armády a pravice, cíleným na státní převrat. Pokud námezdně pracující nebudou hlasovat pro levicí, dojde k oficiálnímu triumfu fašismu. Co se nás týče, radíme pracujícím, aby jednali podle svého uvážení, ale říkáme, že ať již budou či nebudou volit levicí, neuplyne ani šest měsíců od jejího případného volebního vítězství a budeme se muset postavit fašistické pravici se zbraní v ruce. Je přirozené, že španělská třída námezdně pracujících, kterou CNT po mnoho let nabádala k tomu, aby nevolila, přesto vyvodila z naší propagandy námi upřednostňovaný závěr, což znamená, že by pracující měli jít volit, protože bude mnohem výhodnější postavit se vzbouřenecké fašistické pravici za situace, kdy bude poražena i odstraněna z vlády. V únorových volbách z roku 1936 zvítězila levice. Companys se stal hlavou katalánské vlády a levice sestavila centrální vládu. Splnili jsme svoje závazky, ale oni nikoli, nerozdali lidu žádné zbraně, ani nepodnikli žádné preventivní akce proti fašistickému vojenskému spiknutí."

21) Viz rozhovor mezi Companysem a Escofetem těsně po zlomení fašistického povstání: „Pane presidente, řekl jsem mu. Přináším Vám oficiální zprávu, že vzbouřenci byli poraženi na hlavu, ale... '... Velmi dobře Escofete, velmi dobře, odpověděl prezident, '...ale situace je chaotická. Nekontrolovatelné ozbrojené živly zaplavily ulice a páchají všechny možné zločiny. A mimochodem - CNT, těžce ozbrojená, je pánem města. Co proti ni můžeme udělat?' (pokračoval Escofet)... 'V této chvíli jsme všichni odsunuti stranou, včetně samotných předáků CNT. Jediným řešením, pane presidente, je zvládnout situaci politickými prostředky a nehodit před palubu žádnou z vládních institucí. Jestliže se Vám to podaří, mohu potom

Díky třídnímu uvědomění svých militantů CNT nejen porazila vojenskou vzpouru, ale umožnila úspěch proletářského povstání. Když ale bylo třeba něčeho více, nežli jen třídního uvědomění, když měla být v praxi uplatněna revoluční teorie, všechno šlo k čertu. Neexistovala totiž žádná revoluční teorie. Nebyla proto žádná revoluce. Sami protagonisté úspěchu povstání námezdně pracujících byli zděšeni, když viděli, že revoluce jim proklouzává mezi prsty.

Nebudeme znovu zkoumat jednotlivé činy, ani taktickou odvalu, která umožnila úspěch lidového povstání v Barceloně. Zajímá nás pouze jedna skutečnost: chceme zdůraznit, že skupina "Nosotros" (podporovaná ostatními autonomními skupinami FAI) jednala jako revoluční předvoj, dostatečně inteligentní, aby nasměroval členské masy CNT k vítěznému povstání. Máme ale rovněž na zřeteli neschopnost této skupiny a všech předáků i samotných organizací námezdně pracujících, ať již anarchistických či nikoli, upevnit revoluci ve chvíli, kdy měli vše na dosah ruky, pravomoci ležely na ulici a stačilo se pro ně jen shýbnout. Můžete totiž být zároveň fyzicky ozbrojen puškou, ale být bezbranný v politické rovině. Jak máme hodnotit a chápat nerozhodné předáky CNT, vykračující si na rendezvous s Luísem Companysem ve vládním paláci? Jak mohli ještě vůbec brát vážně člověka, který brzy ráno 19. července odmítl dát zbraně CNT a předtím je tak často nechal šikanovat a zavírat? Proč se nesebrali, nevyrazili na Generalidad a neskoncovali s buržoazní vládou? Proč nevyhlásili svobodný komunismus? ⁽²²⁾

dostat pod svoji kontrolu Barcelonu kdykoli mne o to požádáte a dovolí to okolnosti." (Federico Escofet: „De una derrota a una victoria: 6 de octubre de 1934 - 19 de julio de 1936", Ed. Argos-Vergara, Barcelona 1984, str. 352)

22) Garcia Oliver na tyto otázky odpovídá ať již přímo či nepřímo ve svém svědectví o rozhovorech s Companysem: „Povstání armády a fašistů přišlo přesně tak, jak jsme očekávali: Companys se uchýlil do budovy barcelonského policejního ředitelství, kde jsem ho zahlédl asi v sedm hodin ráno devatenáctého července, vystrašeného z následků toho, o čem věděl, že se to stane. Předpokládal totiž, že pokud se vzbouří všechny barcelonské armádní jednotky, mohou rozdrtit snadno jakýkoli odpor. Síly CNT-FAI se ale takřka osamoceně držely po ony dva pamětihodné dny a v nevídaně tvrdém boji... jsme porazili vzbouřené pluky... Všechny zmíněné skutečnosti způsobily, že Companys byl rozrušen a šokován, když se před ním objevili představitelé CNT-FAI. Companys byl rozrušen, protože v té chvíli myslel jen na to, jak vážnou zodpovědnost k nám a celému španělskému lidu nesl, protože nebyl schopen uznat pravdivost všech našich předpovědí... Companys byl šokován, protože i když on a jemu podobní nesplnili závazky, které vůči nám měli, CNT-FAI sama porazila vzbouřence v Barceloně i celém Katalánsku... Poslal pro nás a řekl: 'Vím, že co se týče mé osoby, máte nespočet důvodů pro stížnosti a hněv. Tvrdě jsem se proti vám stavěl a nebyl jsem schopen rozpoznat, kdo vlastně jste. Nicméně není nikdy pozdě na upřímnou omluvu a ta moje, kterou vám nyní nabízím, mě přiměla se vám k něčemu přiznat. Kdybych byl býval schopen poznat, co se ve vás skrývá, možná by nyní okolnosti vypadaly jinak, ale teď již je příliš pozdě. Porazili jste svými vlastními silami vzbouřenou armádu a podle vší logiky událostí byste se měli chopit moci. Pokud na situaci pohlížíte stejně, velmi rád složím svůj prezidentský úřad do vašich rukou a jestli si myslíte, že bych mohl být ještě k něčemu dobrý, řekněte mi jen, jaké místo mám zaujmout. Jestli ale ve světle skutečností, že dosud není jisté, kdo zvítězil jinde ve Španělsku, věříte, že bych mohl ještě něčemu posloužit jako zákonný představitel Katalánska z titulu prezidenta Generalidad, řekněte mi a od této chvíle budeme vždy ve vzájemné shodě pokračovat v boji, dokud nebude jasné, kdo zvítězil'. Co se týkalo nás osobně – a byl to rovněž názor CNT-FAI – měli jsme zato, že Companys by měl i nadále zůstat hlavou Generalidad, protože jsme nevyšli do ulic s jasným záměrem bojovat za sociální revoluci, ale bránit sami sebe před fašistickou vzpourou." (Z odpovědi Garcii Olivera na otázky Burnetta Bollotena z roku 1956, uložené v Hoover Institute.)

Prudký spád událostí a rapidně se měnící situace jsou průvodními jevy každé revoluce. Stačilo ale pouhých několik měsíců, aby se rebelové proměnili v ministry, revolucionáři ve stoupence taktiky "hlavně žádný konflikt", stalinisté v řezníky, Katalánci v prosebníky, plazící se na kolenou před centrální vládou, anarchisté v loajální spojence a pevné opory státu, POUMisté v oběti brutálních a předtím nepředstavitelných politických represí, socialisté v rukojmí stalinismu a Přátelé Durrutiho ve štváče a provokatéry.

Ještě jednou zdůrazňuji, že nemám v úmyslu zabývat se soudobými historickými událostmi. Existuje množství dostupných knih od mnoha autorů nejrůznějších politických odstínů a na ty odkazuji každého, kdo dychtí po studiu, zkoumání či prostém zopakování si konkrétních historických faktů. ⁽²³⁾ Já se budu na stránkách této knihy zabývat objasňováním, vysvětlováním a odhalováním vývoje, který proměnil anarchisty v ministry, antimilitaristy ve vojáky, nepřátele státu v jeho spolupracovníky a opravdové revolucionáře, zkušenejší a zocelované v tisíci bitvách, v tupé stoupence kontrarevoluce.

Ve skutečnosti se tedy budu zabývat vysvětlováním jevu, který uvedl mnoho revolučních militantů ve zmatek a paradoxně je dovedl k víře, že brání revoluci, zatímco reálně jednali jako předvoj kontrarevoluce. Musíme tedy nejdříve zformulovat teoretické zásady ⁽²⁴⁾, dovolující nám proniknout pod povrch věcí a odhalující pravou podstatu historického procesu, iniciovaného (zvláště pak v Katalánsku) v červenci 1936.

1) Bez zničení státu nemůže uspět žádná revoluce. Centrální katalánský výbor antifašistických milic ⁽²⁵⁾, nebyl orgánem duální moci, ale úřadem pro militaristickou mobilizaci pracujících a svatební agenturou pro svazek s buržoazií - krátce řečeno - nástrojem třídní kolaborace.

2) Pouhé ozbrojení lidu nemá smysl. Struktura ozbrojených sil je určena povahou třídy, která je řídí. Armáda bránící buržoazní stát může být dokonce i antifašistická, ale stále je to armáda ve službách kapitalismu.

3) Válka mezi fašistickým státem a antifašistickým státem není revoluč-

Svědectví Garcii Olivera si zasluhuje srovnání s tím, které podala Frederika Montseniová: „I v těch nejdřívejších představách nikoho z nás, dokonce ani Garcii Olivera, největšího Bolševika v našich řadách, nenašla myšlenka na revoluční převzetí moci. Teprve později, když byl rozsah nepokojů a lidové iniciativy zřetelný, začala diskuse, jestli přeci jenom do toho nemáme jít.“ (Abel Paz: „Durruti: El proletariado en armas“, Bruguera, Barcelona 1978, str. 381-382)

²³) Nejvýznamnější z nich napsali anarchista Abel Paz (Durruti: El proletariado en armas), četník Francisco Lacruz (El alzamiento, la revolución y el terror en Barcelona), dále je to výše citovaná kniha od komisaře Generalidad pro veřejný pořádek Escofeta a paměti Abada de Santillan a Garcii Olivera. Co se týče standardních prací, nemohu se nezmínit o knize Burnetta Bollorena „La guerra civil española: Revolución y contrarrevolución“ (Alianza Editorial, Madrid 1989) a Pierra Broue „Staline et la révolution: La cas espagnol“ (Fayard, Paris 1993)

²⁴) Které jsou samozřejmě výrazem daného *politického názoru*, který můžete či nemusíte sdílet, ale jenž jasně říká, o co jde a nepředstírá nějakou neexistující a nesmyslnou akademickou objektivitu.

²⁵) Též valencijský Lidový výkonný výbor a madridský Obranný výbor.

ní třídní válkou. Jestliže se proletariát přidá k jedné ze stran, je to známkou toho, že byl již poražen. Nepřekonatelný technický a profesionální handicap Lidové nebo miliční armády byl neodmyslitelným důsledkem přijetí koncepce klasického boje na frontových liniích.

4) Válka vedená klasickým militaristickým způsobem znamenala opuštění třídních zásad. Rezignace na třídní boj znamenala porážku revolučního procesu.

5) V srpnu 1936 již ve Španělsku nebylo po revoluci ani vidu ani slechu a otevřel se prostor pouze pro válku, nerevoluční militaristickou válku.

6) Kolektivizace a socializace ekonomiky je k ničemu, pokud buržoazie ve svých rukou pevně třímá státní moc.

Zadruhé se musíme pozorně zabývat i skutečnými gordickými uzly, dilematy, které vyvstaly v týdnech, následujících po 19. červenci: buď bude kapitalistický stát smeten a proletariát posune třídní boj o další krok vpřed vyhlášením svobodného komunismu a zahájením revoluční války, nebo bude kapitalistickému státu dovoleno, aby obnovil svůj mocenský aparát.

Zatřetí se zde naskýtá prostor pro otázku, proč nebylo zvoleno revoluční řešení. Odpověď je velmi jednoduchá: nebyl zde žádný revoluční předvoj, schopný dát revoluci konkrétní směřování.

Tyto body nám logicky, jasně, přesně a výmluvně popisují revoluční a kontra-revoluční proces ve Španělsku a osvětlují mnoho událostí, majících individuální i kolektivní rozměr, které by nás jinak udeřily do očí jako absurdní, nevysvětlitelné, či zoufale nedomyšlené činy - například souhlas předáků CNT se schůzkou s Companysem ve vládním paláci 21. července; schválení spolupráce s Generalidad na nejrůznějších plénech CNT; vytvoření a následné rozpuštění Centrálního výboru antifašistických milic; vstup militantů CNT do katalánské vlády Generalidad; militarizace milic; vstup anarchosyndikalistických ministrů do centrální vlády; fakt, že tito noví "anarchističtí" ministři okamžitě uprchli z Madridu spolu se zbytkem vlády; spolupráce anarchosyndikalistických předáků na potlačení povstání námezdně pracujících v květnu 1937; pakt jednoty CNT-UGT z roku 1938; spolupráce s Negrínovou vládou atd.

Od července ke květnu. Nekontrolovatelné elementy, nebo revolucionáři ?

Májové dny roku 1937 byly počaty sotva týden po revolučních událostech z července 1936. Revoluční povstání mas námezdně pracujících v Katalánsku porazilo armádu, rozvrátilo státní administrativní a represivní mašinérii a odstranilo buržoazii z vedoucích pozic ve společnosti. Nebylo pouze potlačeno vojenské povstání proti republice, ale i samotný kapitalistický stát zmizel z povrchu zemského. Katalánská pracující třída se zmocnila zbraní z dobytých kasáren, ujistila se, že represivní složky se sbratřily s lidem ve zbrani a zavedla nový revoluční pořádek ⁽²⁶⁾, organizovala a řídila výrobu v kolektivizovaných nebo socializovaných firmách a postavila lidové milice, které vyrazily směrem na Aragon.

Moc byla v ulicích. Lid byl ve zbrani. Žádná proletářská organizace ale nepřevzala pravomoci. Pracující třída si podržela své odborářské a politické organizace, aniž by vytvořila orgány nového (jednotného) dělnického zřízení. A to ještě není všechno. Byl vytvořen Centrální výbor antifašistických milic, aby byla udržena nad vodou rozkládající se, zdiskreditovaná a neschopná buržoazní vláda Generalidad, která se rozpouštěla před očima jako sníh na jaře. Výbor **nikdy** nebyl zárodkem nového dělnického zřízení, byla to spíše agentura pro třídní kolaboraci ⁽²⁷⁾, prozatímní vláda, která pomohla obnovit moc buržoazní republikánské Generalidad. Výbor nahrazoval Generalidad co se týče těch funkcí – týkajících se armády, veřejného pořádku a výroby – které po rozkladu buržoazních institucí nemohl vykonávat nikdo jiný. Moc prezidenta Companyse byla pouze nominální, ale zároveň představovala *potenciální* moc kapitalistického státu, jemuž anarchisté nejen dovolili přetrvat, ale ve skutečnosti ho ještě navíc nechali přežít a znovu obživit, kvůli tomu,

26) Viz Baliusovy poznámky: „Ustavení výborů dělníků, rolníků, militantů a námořníků bylo okamžitou reakcí na zničení kapitalistické donucovací mašinérie. Neexistovala jediná továrna, dělnická čtvrť, vesnice, jednotka milice, nebo loď, na které by nebyl utvořen výbor. Výbor byl nejvyšší autoritou, jehož nařízení a dohody musely být respektovány. Jeho justice byla revoluční spravedlností, vedenou pouze naléhavými potřebami revoluce. Většina z výborů byla demokraticky zvolena dělníky, militanty, námořníky a rolníky bez ohledu na politickou příslušnost a představovala tak proletářskou demokracii, nahrazující zrádčovskou buržoazní parlamentní demokracii. Krátce řečeno: jediná existující síla se nacházela na pracovištích: práce a pracující. Jakmile byly výbory založeny, pak obecně následovalo vyvlastnění buržoazie a statkářů... podobný přesun pravomocí nastal také co se týče ozbrojených sil... byly sestaveny jednotky milice... byly ustaveny Bezpečnostní hlídky, aby podepřely čerstvě zrozený nový revoluční pořádek... Odpověď španělského proletariátu na nenadálou situaci byla... naprosto kategorická a inteligentní. Reakce byla poražena v ulicích a ekonomicky vyvlastněna a proletariát sám sebe dosadil na místo toho, kdo určuje osudy země...“ (Jaime Balius: „Recordando julio de 1936“ in „Le Combat syndicaliste“, 1.4. 1972.) Tento Baliusův článek přejímá slovo od slova celé věty ze stran 292-294 knihy G. Munise: „Jalones de derrota, promesa de la Victoria“, Zero, Bilbao 1977.

27) Viz například jasně a radikálně vyslovené dilema, pocházející od Garcii Olivera: „Ze dvou možností – sociální revoluce nebo Centrální výbor antifašistických milic, si naše organizace vybrala tu druhou.“ (Juan Garcia Oliver: „El eco de los pasos“, Ruedo Iberico, Paříž-Barcelona 1978, str. 188)

aby pak de facto „legalizoval“ červencové revoluční výdobytky. Aniž by se o to výslovně snažil, Výbor si přisvojil veškeré vládní pravomoci. Namísto toho, aby soustřeďoval revoluční pravomoc výborů – místních i obranných, dělnických, rolnických a všech možných ostatních – stal se hlavní překážkou na cestě k jejich sjednocení a posílení. Centrální výbor antifašistických milicí byl svěrací kazajkou, do které Generalidad sevřela nepřeborné množství od sebe navzájem izolovaných lokálních revolučních výborů. Ty byly mezi 19. červencem a 26. zářím jedinou reálnou existující silou v Katalánsku. ⁽²⁸⁾

Ve skutečnosti v žádném případě neexistovalo nic jako duální moc. Tento fakt je *klíčový* pro základní porozumění španělské revoluci a občanské válce. Centrální výbor antifašistických milicí byl agenturou pro třídní kolaboraci a nikoli zárodkem dělnického zřízení, nesmiřitelným protivníkem moci kapitalistického státu. Všem hlavním politickým předákům ⁽²⁹⁾, ať již v rámci Výboru či mimo něj, to bylo jasné. Z tohoto důvodu nepředstavovalo pozdější rozpuštění Výboru nějakou traumatizující událost, ani nebylo hodnoceno jako významná věc, byl to prostě a jednoduše jeden z mnoha kroků v procesu obnovování státní moci, zničené a zhroucené po červencových událostech. Vytvoření nové vlády Generalidad, do které byla začleněna CNT i POUM, bylo logickým *důsledkem* práce, vykonané nejrůznějšími politickými stranami a odborovými ústředními v rámci výboru.

Tento kontrarevoluční proces, tento proces rekonstrukce moci kapitalistického státu, v sobě nezbytně zahrnoval množství protikladů a vedoucí kádry CNT ho přirozeně kamuflovaly pomocí starých známých argumentů, hovořících o „okolnostech“, vzývajících antifašistickou jednotu, zdůrazňující potřebu vyhrát válku, upozorňující na fakt, že západní demokracie by se mohly vyděsit atd. až po to ten nejpodivnější argument – že pros-

28) Munis přiznává, že po červencových událostech neexistovalo nic kromě pravomocí výborů: „Pokud se mám o situaci během týdnů, následujících po 19. červenci vyjádřit konkrétněji, musím ji definovat jako pravomoc rozdělenou mezi proletariát a rolníky. Ti si byli plně vědomi existence své lokální moci, přestože nebyli schopni rozpoznat potřebu koordinovat ji na všeobecné úrovni. Co se týče buržoazní vlády, tak ta během těchto prvních týdnů postrádala jak schopnost, tak i vůli bojovat s čerstvě zrozeným zřízením námezdně pracujících. Nemůžeme proto vůbec hovořit o nějaké dualitě, ta nastala až později, kdy se objevila nová vláda Lidové fronty, uvědomila si, že přežila, shromáždila kolem sebe všechny dostupné ozbrojené složky a začala představovat moc soupeřící s dělnickými a rolnickými výbory.“ (G. Munis: „Significado histórico del 19 de julio“ in „Contra la corriente“ č. 6, Mexico, srpen 1943.) Nebudeme na tomto místě analyzovat tezi o duální moci, prosazovanou Munisem ve vztahu po období po 19. červenci 1936, což v tomto případě znamená časový úsek mezi začátkem října 1936 a květnem 1937. Rozdíl mezi pozicí Italské frakce a Munise leží ve skutečnosti, že Bordiguisté uznali nemožnost provedení revoluce, pokud nebyl naprosto zničen kapitalistický stát, zatímco Munis se přidržel názoru, že buržoazní stát dočasně ustoupil do pozadí. Z prostorových důvodů mohu pouze upozornit na tento rozdíl a věci se již nebudeme zabývat. Jde mi pouze o to, abych zvýraznil roli, kterou hrál Centrální výbor antifašistických milicí – agentura třídní kolaborace.

29) Zároveň a zcela otevřeně to prohlásily i tak prominentní a politicky různorodé osobnosti jako Garcia Oliver, Nin, Tarradellas, Azaña i samotný Balus. Viz zvláště Ninův článek „El problema de los organos de poder en la revolución española“, zveřejněný ve francouzštině v „L'Julliet. Revue international du POUM“, č. 1, Barcelona-Paříž, červen 1937

třednictvím této politiky se *odvracejí* od „anarchistické diktatury“.

Co se týče CNT, klíčový rozpor v tomto nevratném procesu, ve kterém si kapitalistický stát vydobyl zpět všechny své ústavní pravomoci, spočíval ve faktu, že vše, o čem jsme se zmínili, bylo uskutečnitelné pouze za cenu postupné a nevratné ztráty „výdobytků“, vybojovaných masami pracujících v červenci 1936.

Když sledujeme období mezi prosincem 1936 a květnem 1937, jsme svědky soupeření a vzrůstajícího napětí, vyplývajícího z neustálých ústupků CNT, marginalizace POUM, neukojené žádostivosti Generalidad obnovit všechny své vládní funkce a nade vším stojícího nátlaku ze strany Sovětského svazu a jeho infiltrace aparátu centrální i katalánské vlády.

Z tohoto důvodu byly oním pověstným okem hurikánu Bezpečnostní hlídky a vlastně všechno, co mělo něco do činění s veřejným pořádkem, ostrahou hranic a komunikacemi. Pro revoluční militanty ve slovníku svých protivníků onálepkované jako „nekontrolovatelné elementy“, bylo podržení si kontroly nad veřejným pořádkem, ostrahou hranic a komunikacemi a samozřejmě – samotná existence Bezpečnostních hlídek – milníkem, vyznačujícím bod, od kterého již vzhledem k nekonečným ústupkům vedení CNT nebylo návratu.

Červencové revoluční povstání z roku 1936 se opíralo o okresní nebo místní Obranné výbory, založené a cvičené s mnohaměsíčním předstihem⁽³⁰⁾. V důsledku červencových událostí byl bezpečnostním hlídkám přiznán statut revoluční policie, odpovědné Centrálnímu výboru antifašistických milic.

Bezpečnostní hlídky ale netvořily celé revoluční hnutí. Vedle nich stále existovaly Obranné výbory a další skupiny a militanti. Musíme navíc podtrhnout zásadní rozdíl v podstatě Bezpečnostních hlídek a Obranných výborů. Hlídky byly organizací vytvořenou Centrálním výborem antifašistických milic, od kterého odvozovaly svoji organizaci, rozkazy i mužstvo. Obranné výbory byly revoluční strukturou CNT a existovaly již dávno před červencem 1936. Hlídky představovaly *institucionalizaci* úspěchů povstání námezdně pracujících. Obranné výbory, později přetvořené na Revoluční výbory, přežívající mezi červencem 1936 a květnem 1937, představovaly skutečné *revoluční hnutí*.⁽³¹⁾

30) Viz Juan Garcia Oliver: „El movimiento libertario en España II.“, Colección de Historia Oral, Fundación Salvador Seguí, Madrid, nedatováno

31) Viz detailní popis, nabízený nám Abelem Pazem ve „Viaje al pasado (1936-1939)“, nákladem autora, Barcelona 1995, str. 63-64. „Obranné výbory, které se po vojenském pokusu o převrat proměnily v Revoluční výbory, ignorovaly autoritu nově založeného Centrálního výboru antifašistických milic v Katalánsku. Jejich činnost byla koordinována lokálně a vycházela z barcelonského Domu CNT-FAI, což z nich udělalo vzhledem k vyšším výborům organizace skutečný 'stát ve státě'. Skutečné pravomoci třímaly ve svých rukou právě tyto revoluční výbory a nikoli vyšší výbory CNT-FAI. Každý místní výbor měl k dispozici vlastní obranné skupiny. Počet jejich členů kolísal mezi šesti až deseti lidmi. Každý z těchto soudruhů měl kdykoli po ruce pušku a většinou i pistoli. V obvodu Clot, kde jsem pracoval, bylo patnáct obranných skupin, které měly podle střízlivého odhadu k dispozici asi sto pušek. K této síle musíme ale ještě připočítat tovární skupiny, mající kořeny v obvodu Clot. I ty založily své vlastní obranné výbory, vyzbrojené puškami a dokonce

Odtud pramení motivace útoků všech politických sil včetně CNT-FAI a POUM na takzvané „nekontrolovatelné elementy“.

Tento cejch se naprosto hodil ke zdůraznění odmítavého postoje k excesům a zneužití pravomoci několika jednotlivci. Týkal se však i samotné CNT a stupně její kontroly nad vlastními členy. V tisku, včetně titulů vydávaných CNT, z nichž drtivá většina podporovala kolaboraci, byl termín „nekontrolovatelný element“ používán jako synonymum pro výraz „kriminálník“. Tato zásada byla zvláště patrná v buržoazním a stalinistickém tisku, protože obě skupiny považovaly revolucionáře za zločince. Skutečně vážný paradox nastal, když se CNT nebo POUM snažila použít koncepci „nekontrolovatelných elementů“, aby ospravedlnila opuštění svých politických zásad.

Během každého revolučního procesu se objeví skupiny či jednotlivci, sledující se zbraní v ruce jen vlastní zjištěné cíle. Tyto menšiny ale mohou být rychle odstraněny konsolidovaným zřízením pracujících, jak ukazuje ruský příklad. Co se týče Katalánska, je jasné, že útok na „nekontrolovatelné elementy“ byl takřka vždy útokem na proletářskou spravedlnost (výrazně se odlišující od buržoazní legality) a revolucionáře, což znamená ty, kteří se odmítali vzdát výdobytků, dosažených proletariátem v červencovém povstání a naopak by je rádi „tlačili dále“. ⁽³²⁾

Musím na tomto místě upozornit čtenáře, že náš přístup předpokládá velmi vyhraněný politický postoj ⁽³³⁾, zkoumající a hodnotící události, ideologii a protiklady španělské revoluce z let 1936-1939 na pozadí důsledků existence či neexistence revolučního subjektu.

Termín „nekontrolovatelný element“ přirozeně nebyl a ještě ani dnes není užíván jako bezpříznakový, neutrální výraz. Je to absolutně dehonestující, třídně zabarvený termín, pomocí něhož se buržoazie snažila zdiskreditovat a pošpinit revolucionáře. Nebylo žádnou náhodou, že v květnu 1937 si o sobě Přátelé Durrutiho museli vyslechnout, že jsou nekontrolovatelné elementy, agenti provokatéři a divoká prasata, to vše dokonce ze strany FAI. Jejich jediným proviněním bylo, že se pokusili sdělit revoluční cíle proletariátu, bojujícímu na barikádách.

Všechny historické práce jsou tím či oním způsobem nakloněny nějakému

i kulometry. Nakonec započtíme ještě skupiny FIJL a místních anarchistů. Náš obvodní Obranný výbor musel tedy pracovat s takto různorodými jednotkami.“

32) Viz například ostrý a opovrhlivý způsob, jakým Garcia Oliver okřikl Companyse, když si tento 25. července přišel stěžovat na ústředí Centrálního výboru antifašistických milic na chaos v ulicích a aktivity „nekontrolovatelných elementů“. Viz Juan Garcia Oliver: „El eco de los pasos“, viz výše, str. 193-194

33) Vyjádřeno podobným způsobem také v tezích o podstatě revoluce a španělské občanské války, otištěných v druhé kapitole tohoto vydání (č. 3) „Balance“. Viz rovněž první číslo „Balance“, zabývající se pozicemi Italské frakce (Bordiguistů) vzhledem ke španělské občanské válce.

konkrétnému politickému směru. Jen zřídka kdy je to zřetelné a takřka po každé je to popíráno a skrýváno ve jménu takzvané „objektivity“, která je buď potlačena, nebo není přítomna vůbec. (34)

Uzavřeme tuto kapitolu: květen 1937 byl signálem porážky revolučního procesu, zahájeného v červenci 1936. Nebyl to však konec ani kontrarevolučního procesu, ani vládní kolaborace CNT, kulminující uzavřením paktu CNT-UGT z března/dubna 1938 a vstupem do Negrínovy vlády.

34) Viz opovržlivé poznámky o katalánském anarchistickém hnutí a obvinění, vznesená vůči Jaime Baliusovi či Antonioví Martinovi, kteří jsou zobrazeni jako krvežízniví troglodyté, H. Raguera, J.M. Solé a J. Villaroyou, držících se buržoazní, nábožensky zbarvené a katalanistické „objektivity“. Viz například naprosto přemrštěná obvinění, vytržená z kontextu dané revoluční situace, vznesená proti Baliusovi na stranách 256-258 knihy benediktinského mnicha H. Raguera: „Divendres de passio. Vida i mort de Carrasco i Formiguera“, vyd. Abadia Montserrat, Barcelona 1984 a na stranách 67-68 knihy J.M. Solé Sabate a J. Villaroya Font „La repressió a la rera guarda de Catalunya 1936-1939“ vyd. Abadia Montserrat, Barcelona 1989. Měli bychom se rovněž zmínit o knize, poskytující nám katalanistickou verzi historie anarchistické správy města Cerdaña, mající pod svoji kontrolou rovněž i celou hranici s Francií a popisující krvavé incidenty v Bellveru (přímou předeheru Májových dnů v Barceloně), které se udály poté, co se vláda Generalidad pokusila dostat tuto pohraniční oblast bez výjimky pod svoji pravomoc: J. Pons i Porta a J.M. Solé i Sabate: „Anarquia i Republica a la Cerdanya 1936-1939, El 'Cojo de Málaga' i els Fets de Bellver“, vyd. Abadia Montserrat, Barcelona 1991. Musíme zdůraznit, že všechny výše zmíněné knihy vyšly nákladem kláštera Montserrat, což samozřejmě evokuje jasnou ideologickou servilitu, kterou v žádném případě nemohu uznat jako „objektivní“ zpracování postav Jaime Baliuse a Antonia Martina a to se ani nezmiňuji o nekonečném očeřňování, pomlouvání a šíření předsudků o anarchistickém hnutí. Viz též nesmyslné a urážlivé poznámky o Baliusovi a opovržlivé vyjadřování o anarchistickém hnutí, pocházející z pera Susany Tavera a Enrica Ucelay da Cal v článku „Grupas de afinidad, disciplina belica y periodismo libertario 1936-1939“ (in: „Historia Contemporánea“ č. 9, vyd. Servicio Ed. Universidad del País Vasco, 1993), autorů naprosto neschopných pochopit dobový význam termínů jako akční skupina, odborový svaz, dělnický dům či generální stávka.

S tím kontrastují cenné, zajímavé a vysvětlující články Josepa Eduarda Adsuaara o anarchistickém hnutí. Viz například „El Comité Central de Milicias Antifascistas“ v „L'Avenc“ č. 14, březen 1979 a dále „La fascinación del poder: Diego Abad de Santillan en el ojo del huracán“ v „Anthropos“ č. 138, listopad 1992. Velmi zajímavé jsou rovněž články Anny Monjo a Carme Vegy v časopise „Historia Oral“ č. 3, 1990: „Clase obrera y guerra civil“ a „Socialización y Hechos de Mayo“ a samozřejmě kniha „Els treballadors i la guerra civil. Historia d'una indústria catalana colectivizada“ od těch samých autorů, vyd. Empuries, Barcelona 1986.

Počátky Skupiny Přátelé Durrutiho

Opozice k militarizaci a novinářská dráha Jaime Baliuse

Skupina Přátelé Durrutiho formálně zahájila svoji činnost 17. března 1937, ale její prvopočátky můžeme vysledovat až do října 1936. Skupina byla výslednicí dvou hlavních proudů: opozičních anarchistických milicionářů z Durrutiho a Železné⁽³⁵⁾ kolony, stavících se proti militarizaci lidových milicí a opozice vůči vstupu do vlády, nejlépe vyjádřené v člancích Jaime Baliuse (avšak nikoli pouze jeho) v „Solidaridad Obrera“ mezi červencem a listopadem 1936, „Ideas“ mezi prosincem 1936 a dubnem 1937 a „La Noche“ mezi březnem a květnem 1937.

Oba směry – „milicionářský proud“, odporující militarizaci lidových milicí, reprezentovaný například Pablo Ruizem – a proud „žurnalistické kritiky“ vládní spolupráce CNT-FAI, na jehož čele stál Jaime Balius, se stavěly proti ideologii CNT přizpůsobovat se okolnostem, což poskytovalo alibi pro opuštění těch nejvlastnějších a nezásadnějších principů anarchismu, zosobněné v různé míře především v postavách Frederiky Montseniové, Garcii Olivera, Abada de Santillan nebo Juana Peiróa.

Odpor k militarizaci lidových milicí způsobil v některých anarchistických jednotkách velmi vyhrocenou situaci a byl vyjádřen artikulovanou formou na plénu konfедераčních (CNT) a anarchistických kolon, konaném ve Valencii od 5. do 8. února 1937.⁽³⁶⁾ Jako delegát milicionářů Durrutiho kolony ze sektoru Gelsa byl přítomen Pablo Ruiz a milicionáře Železné kolony zastupoval Francisco Pellicer.⁽³⁷⁾ Ve zmíněném sektoru Gelsa dokonce došlo k otevřenému odmítnutí nařízení, došlých z Regionálních výborů CNT a FAI, hovořících v tom smyslu, že militarizace musí být akceptována. Spor mezi milicionáři Durrutiho kolony, souhlasícími s těmi, jenž se postavili na odpor, způsobil vážné problémy a nakonec vyústil v sestavení komise, vedené bývalým Durrutiho blízkým spolubojovníkem a armádním seržantem Mazanou. Ta

35) Co se týče Železné kolony, viz skvělá studie Abela Paze: „Crónica de la Columna de Ferro“, Hacer, Barcelona 1984. Již v září a říjnu 1936 kolona figurovala v několika pověstných incidentech spojených s čištěním zázemí (města Valencie), kam dorazila z fronty, aby požadovala odzbrojení a rozpuštění ozbrojených sborů ve službách státu a odvelení jejich příslušníků na frontu. Odmítnutí militarizace bylo v Železné koloně debatováno stejně jako jinde. Nakonec dalo všeobecné shromáždění kolony souhlas k militarizaci, protože v opačném případě by jejím příslušníkům bylo odepřeno služné a dodávky zbraní a potravin. Kromě toho existovalo nebezpečí, že poté, co bude kolona rozpuštěna, budou její členové zařazeni do některé již militarizované jednotky.

36) Frank Mintz: „La autogestión en la España revolucionaria“, La Pigueta, Madrid 1977, str. 295-308. Viz rovněž Abel Paz výše, str. 275-194, dále Paul Sharkey: „The Friends of Durruti – A Chronology“, Editorial Crisol, Tokio, květen 1984

37) Jaime Balius, Pablo Ruiz a Francisco Pellicer byli vůdčími osobnostmi, které zorganizovaly mítink Přátel Durrutiho v barcelonském divadle Poliorama v neděli 19. dubna 1937.

celou věc přednesla na Regionálním výboru. Výsledkem následných diskusí bylo rozhodnutí, že všichni milicionáři mají čtrnáct dní, aby si vybrali jedno ze dvou možných řešení: buď příjmu militarizaci, nařízenou republikánskou vládou nebo opustí frontu. ⁽³⁸⁾

Průběh Baliusovy novinářské kariéry od července 1936 až do konce války je velmi výmluvný. Jeho politický postoj, obhajující pokračování revoluce, se viditelně nezměnil, zatímco jeho profesionální i osobní postavení se v souvislosti s blížící se kontrarevoluční vlnou proměňovalo opravdu rychle.

V období mezi červencem a listopadem 1936 otiskl Balius v hlavním tiskovém orgánu CNT, deníku „Solidaridad Obrera“, značné množství článků a například zcela sám, jen s pomocí svého přítele Gilaberta, zařídil, aby se objevila na ulicích i 20. července. ⁽³⁹⁾ Některé z jeho článků měly čistě informativní charakter ⁽⁴⁰⁾, jak se slušelo na zpravodajství, ale mnohé z nich a bezpochyby právě ty nejzajímavější, byly vyjádřením politického postoje. V „Solidaridad Obrera“ vyplňovaly pravidelnou rubriku ⁽⁴¹⁾ a příležitostně se objevovaly na titulní straně jako editorial. ⁽⁴²⁾ Je proto též velice pravděpodobné, že Balius byl autorem několika úvodníků, které byly v září a říjnu 1936 publikovány bez autorské značky jako názor redakce. ⁽⁴³⁾ Ať již byl jeho podíl na těchto úvodnících jakýkoli, můžeme bez nadsázky prohlásit, že Balius v září a říjnu 1936 sehrál v období Libertá Callejase jako vedoucího redaktora velmi důležitou ideologickou roli v utváření a vývoji politického postoje hlavního deníku CNT. V jeho člancích se všudypřítomně projevoval důraz na obranu výdobytků červencové revoluce a potřeba jejich upevnění prostřednictvím tvrdých represivních opatření proti kontrarevolučnímu nebezpečí ze strany

38) Viz rozhovor Jaime Baliuse s Pablem Ruizem na stránkách „La Noche“ č. 35 (24. března 1937) a „El Amigo del Pueblo“ č. 5 (21. července 1937) a viz Paul Sharkey výše cit.

39) „Ponencia que la Asamblea del Sindicato presenta la sección de periodistas para que sea tornada en consideración y elevada al Pleno y pueda servir de controversia al informe que presente el director interino de Solidaridad Obrera,“ datovaná v Barceloně 21. a 22. února 1937 jménem „Asamblea de la Sección de Periodistas“. Dokument z Archivo Histórico Municipal de Barcelona (AHMB).

40) Viz některé z nových článků v „Solidaridad Obrera“, například „La ciudad de Barcelona“ (18. srpna 1936), „En el nuevo local del Comité de Milicias Antifascistas“ (23. srpna 1936), „Ha Aido en el cumplimiento de su deber“ (3. října 1936), „Los galeotos de la retaguarda“ (4. října 1936), „Solidaridad con los Caidos...“ (9. října 1936), nebo „Los pájaros de la revolución“ (16. října 1936).

Viz rovněž podobně znějící články v zářijových a říjnových číslech „Solidaridad Obrera“ z roku 1936, podepsané Mingem, Florealem Ocaňou, Gilabertem a dalšími.

41) Baliusova rubrika se jmenovala „Como en la guerra“ a čas od času v ní otištěné články nebyly ani podepsané. Svoji rubriku měl kromě jiných i Endériz.

42) Viz některé články s Baliusovou značkou z titulní strany, například „No podemos olvidar. 6. de octubre“ (6. října 1936), „La revolución no ha de frenarse. El léxico de la prensa burguesa es de un sabor contrarrevolucionario“ (15. října 1936), „Como en la guerra. En los frentes de combate no han de faltar prendos que son indispensables para sobrellevar la campaña de invierno“ (16. října 1936)

43) Nesmíme se zapomenout zmínit o nepodepsaném úvodníku ze „Solidaridad Obrera“ z 11. října 1936, ať již byl či nebyl napsán Jaime Baliusem, otištěném pod titulkem „Ha de constituirse el Consejo Nacional del Defensa“ protože stejným způsobem byl tento bod později vyložen v „El Amigo del Pueblo“ jako jeden z neoriginálnějších prvků revolučního programu Přátel Durrutiho – ustavení Revoluční rady, neboli Všeobecné obranné rady.

buržoazie ⁽⁴⁴⁾, která sám rád přirovnával k opatřením pro dosažení „veřejné bezpečnosti“ během Francouzské revoluce.

Na začátku listopadu 1936 byl Liberto Callejas odvolán z funkce odpovědného redaktora „Solidaridad Obrera“. Na jeho místo byl dosazen Jacinto Toryho. ⁽⁴⁵⁾ Mějte prosím na paměti, že přesně v té samé době odjíždí Durruti na madridskou frontu a čtyři ministři za CNT vstupují do republikánské vlády. Toryho byl dosazen na Callejasovo místo, protože zmínění lidé potřebovali, aby šéfredaktor „Solidaridad Obrera“ byl oddaným stoupencem jejich politiky, založené na přizpůsobování se okolnostem a kolaboraci. Během prosince 1936 se Toryhovi podařilo zbavit starého Callejasova redakčního týmu, složeného z Jaime Baliuse, Alejandra Gilaberta, Pintada, Galipienza, Borrarse, Gamóna ⁽⁴⁶⁾ a dalších, kteří se osobně stavěli proti oficiální politické linii CNT. Jejich rubriky byly nahrazeny příspěvky prominentních anarchosyndikalistických předáků, například Peiróa, Montseniové a Abada de Santillan, Toryhových starých přátel, například Leandra Blanca (původně redaktora monarchistických novin) a prestižních „pokrokových“ osobností, jako Cánovase Cervantese a Zamacoise. ⁽⁴⁷⁾

Jeden z posledních článků, který Balius publikoval v „Solidaridad Obrera“, byl otištěn 6. prosince 1936 pod titulkem „Durrutiho závěť“ a zasluhuje si detailní zmínku. Článek sám o sobě je komentářem k Durrutiho rozhlasovému projevu, vysílanému 5. listopadu z Madridu ⁽⁴⁸⁾, pouze několik dnů

44) Viz některé další politické komentáře kromě výše zmíněných, jako například „Ha da imponerse un tributo de guerra“ (8. září 1936), „Once de Septiembre“ (11. září 1936), „Como en la guerra. Es de inmediata necesidad el racionamiento del consumo“ (16. září 1936), „Han triunfado las taticas revolucionarias“ (23. září 1936), „Como en la guerra. La justicia ha de ser inflexible“ (11. října 1936), „Seamos conscientes. Por una moral revolucionaria“ (18. října 1936), „Problemas fundamentales de la revolución. La descentralización es la garantía que ha de recabar la clase trabajadora en defensa de la prerrogativas que se debaten en las líneas de fuego“ (24. října 1936), „Como en la guerra. Los agiotistas tienen pena de la vida.“ (Nepodepsaný článek, který může být připsán Baliusovi – 31. října 1936), „Como en la guerra. La justicia ha de ser fulminante e intachable“ (Článek připisovaný Baliusovi z 1. listopadu 1936), „Como en la guerra. Sa ha de establecer un control riguroso de la población.“ (3. listopadu 1936), „La cuestión catalana“ (2. prosince 1936), „El testamento de Durruti“ (6. prosince 1936) a „La revolución de julio ha de cellal el paso a los arribistas.“ (17. prosince 1936).

45) Viz „Ponencia...“, uložena v AHMB

46) Tamtéž.

47) Viz Baliusovy poznámky k nahrazení Liberta Callejase Jacinem Toryhoem jako novým šéfredaktorem „Solidaridad Obrera“, předního deníku CNT: „Já, který jsem pracoval jako redaktor ‘Soli’ společně s Alejandrem Gilabertem, Fontaurou a dalšími, jasně říkám, že musíme rozlišovat mezi ‘Soli’ z období Liberta Callejase a ‘Soli’ vedenou Jacintem Toryhoem. Dokud byl šéfredaktorem Callejas, tak byly na stránkách novin vždy hájeny výdobytky červencové revoluce a uznávány a propagovány anarchistické zásady. Jakmile byl ale Jacinto Toryho dosazen na jeho místo kontrarevolucionáři, kteří se uhníždili ve výborech, což znamená spolkem, jehož jediným cílem bylo zbavit se autentické CNT, nejenom že byla schvalována militarizace, jak říká F. Montseniová, ale začalo se dít i něco úplně jiného. Každý den jsme mohli v ‘Soli’ číst o soudruhovi Prietovi a soudruhovi Negrínovi. Řekněme to rovnou: do redakčního týmu se dostali lidé pochybných kvalit, jako například Cánovas Cervantes a Leandro Blanco, bývalý redaktor ‘El Debate’ a život v ‘Soli’ se stal nesnesitelným. Odešel jsem.“ (Jaime Balius: „Por los fueros de la verdad,“ in: „Le Combat syndicaliste“ z 2. září 1971. Viz rovněž „Ponencia...“

48) Rozhlasový projev, přetištěný v „Solidaridad Obrera“ 6. listopadu 1936. Toto vydání připsalo Durrutimu následující slova: „Pokud nás Generalidad zamýšlí zastrašit militarizačním dekretem a uvalit na nás železnou disciplínu, učinila chybu a my tímto zveme všechny, kteří se podíleli na vzniku onoho dekretu, aby navštívili frontu... a teprve pak budou schopni srovnávat naši morálku a disciplínu se zázemím. Spěte

před jeho smrtí, který pro mnoho anarchistů zněl patrně dosti provokativním tónem. Prostřednictvím Baliusova článku pochopíme, co se stalo jedním z ideologických pilířů Skupiny Přátel Durutiho, jmenovitě *totální* charakter jakékoli proletářské revoluce:

“Duruti bez obalu řekl, že podle nás, anarchistů, má revoluce svůj vlastní totální charakter. Soudruzi, kteří tak zarputile vzdorují fašismu na bitevním poli, nedovolí nikomu, aby si zahrával s revolučním a osvobozujícím charakterem současné chvíle... Durutiho závěť žije dál. Obracejí se na nás stále naléhavěji od té noci, kdy byla vyslovena. Postaráme se o to, aby se Durutiho poslední slova stala skutečností.”

29. prosince se poprvé objevil na světě časopis „Ideas“, tiskový orgán místní federace CNT v barcelonském Bajo Llobregat comarca. Balius napsal článek snad do všech jeho vyšších čísel. Jeho příspěvky důrazně odsuzovaly postup kontrarevoluce. ⁽⁴⁹⁾ Vynikal mezi nimi například útok na prezidenta Generalidad Luise Companyse, otištěný v „Ideas“ č. 15 z 8. dubna 1937, pod titulkem „Začněme revoluci!“ ⁽⁵⁰⁾

„Ideas“ byl přímým předchůdcem „El Amigo del Pueblo“. Přestože ne všichni přispěvatelé „Ideas“ se stali členy Přátel Durutiho ⁽⁵¹⁾, můžeme směle prohlásit, že společně s „Acracia“, vydávanou v Leridě ⁽⁵²⁾, byly „Ideas“ nejuj-

klidně. Na frontě nevládne žádný chaos a nedisciplinovanost.“

49) Nejlepší Baliusovy články v „Ideas“ jsou například tyto: „La pequeña burguesia es impotente para reconstruir España destruida por el fascismo“ (č. 1, 29. prosince 1936), „La Revolución ha de seguir avanzando“ (č. 3, 14. ledna 1937), „El fracaso de la democracia burguesa“ (č. 4, 21. ledna 1937), „La Revolución exige un supremo esfuerzo“ (č. 7, 11. února 1937), „Despues de 19 de julio“ (č. 14, 1. dubna 1937) a „Hayamos la revolución“ (č. 15, 8. dubna 1937)

Jedenácté číslo „Ideas“ z 11. března 1937 obsahuje nepodepsaný článek, nazvaný „Destitución inmediata de Aiguadé!“, odsuzující kontrarevoluční činnost ministra vnitřní bezpečnosti Generalidad již dva měsíce před Májovými dny, na pozadí jím řízené krádeže dvanácti tanků z objektu CNT pomocí zfalšovaných dokumentů a systematického přijímání monarchistických a fašistických elementů do bezpečnostních sborů Generalidad.

50) Balius prohlašuje: „Není možné tolerovat, aby jednotlivec, nemající vůbec žádnou podporu na pracovištích, vznášel nároky na pravomoc, která náleží pouze pracujícím lidem. Už tato samotná skutečnost stačí, abychom si domysleli, že pokud by měl k dispozici početné síly, ten samý starý politik by znovu ujařmil pracující třídu... Pokud hledáme viníky toho, že se Revoluce nebyla schopná vypořádat s nepřáteli pracující třídy, musíme pátrat v samotných řadách námezdně pracujících, mezi těmi, jejichž nerozhodnost v počátečních fázích revoluce dovolila kontrarevolučním silám, aby dorostly do takových dimenzí, že si vyžádá krvavé oběti dostat je zpátky tam, kam patří.“

51) První číslo „Ideas“ obsahovalo následující seznam redaktorů a přispěvatelů „tiskového orgánu anarchistického hnutí z Bajo Llobregat“: Liberto Callejas (bývalý šéfredaktor „Solidaridad Obrera“), Evelio G. Fontaura, Floreal Ocaña, José Abella a Ginés Alonso jako redaktoři a Senén Felix jako administrátor. Přispěvatelé: Jaime Balius, Nieves Núñez, Elias Garcia, Severino Campos, José Peirats (šéfredaktor časopisu „Acracia“ z Leridy a budoucí historik španělského anarchistického hnutí), Fraterno Alba, Dr. Amparo Poch, Ricardo Riccetti, Ramón Calopa, Luzbel Ruiz, Vicente Marcet, Manuel Viñuales, Antonio Ocaña, Tomás a Benjamín Cano Ruziové, Francisco Carreño (člen Durutiho kolony, její delegát na cestě do Moskvy a budoucí přední aktivista Přátel Durutiho), Antollío Vidal, Felipe Alaiz (významný anarchistický teoretik), Acracio Progreso, Manuel Pérez, José Alberola a Miguel Gimenez. Kreslíři byli například Joaquin Cadeña, E. Badia a Bonet.

52) Co se týče „Acracie“ z Leridy a jejího šéfredaktora Peiratse, je zajímavé nahlédnout do jeho paměti, zvláště pokud jde o jeho neuhlazený popis obrovského rozčarování, vyvolaného ve velkém množství militantů vládní kolaborací CNT. Viz. José Peirats Valls: „Memoirs“, v „Suplementos Anthropolos“ č. 18,

znamnějším projevem anarchistického revolučního proudu v období před květnem 1937.

26. ledna 1937 byl Balius Lokální federací syndikátů CNT zvolen šéfredaktorem „La Noche“, večerníku, vydávaného družstvem místních dělníků, z nichž většina patřila k CNT, ale titul sám nebyl *organickou* součástí tisku CNT jako organizace.

Druhého března 1937 byla právě v „La Noche“ otištěna zpráva o cílech a podmínkách členství nového anarchistického uskupení, které si vybralo jméno „Skupina Přátelů Durrutiho“. (53). Až do Májových dnů, přestože se nikdy nestala jejím oficiálním tiskovým orgánem, se „La Noche“ díky tomu, že nespádala do organizačního rámce CNT, stala prostorem, dávajícím Přátelům Durrutiho možnost svobodně vyjádřit kritiku oficiální politiky CNT.

Nejlepší články nepochybně napsal Balius, ale musíme se rovněž zmínit o materiálech, týkajících se problémů obcí a syndikátů jako řídicích prvků ekonomiky, nesoucích Mingův podpis, protože právě ony představují významnou součást politické teorie Přátel Durrutiho.

Ve vydání z 2. března uveřejnil Balius článek nadepsaný „Pracující, mějte se na pozoru! Ani krok nazpět!“, který měl tu čest upoutat pozornost Andrése Nina. Ten ve vydání „La Batalla“ z 4. března vřele pochválil soustavu Baliusových názorů a zároveň se zmínil o založení Skupiny Přátelů Durrutiho, oznámeném na stejném místě. Řekl, že má šanci znovu vdechnout masám řadových členů CNT revolučního ducha, protože dosud je anarchističtí předáci vedli cestou nejhoršího možného a krátkozrakého reformismu.

Ve článku, o kterém je řeč, se Balius postavil proti názoru, všeobecně rozšířenému v jistých anarchistických kruzích, že pokud máme vyhrát válku, musíme zapomenout na revoluci a přímo citoval článek prominentního *trien-*

Barcelona, leden 1990.

Kromě „Ideas“ z Hospitalitat a „Acracie“ z Leridy byly hlavními časopisy anarchosyndikalistické opozice vůči kolaboraci CNT následující: „Ciudad y Campo“ z Tortosy a „Nosotros“ z Valencie. Měli bychom se rovněž zmínit o časopisech „Ruta“ a „Esfuerzo“, tiskových orgánech katalánské anarchistické mládeže – FIJL.

53) Poznámka v „La Noche“ z 2. března 1937 zní: „Na podnět mnoha soudruhů anarchisty Buonaventury Durrutiho, který věděl, jak ukončit svůj život přesně v tom samém duchu boje za svobodu, který značil celou jeho životní dráhu, bylo shledáno správným založit skupinu, která ponese dál památku člověka, jehož osobnost a odvaha se staly nejvlastnějším symbolem revoluční éry, započaté v polovině července. Zveme všechny soudruhy, kteří si vážili Buonaventury Durrutiho v době, kdy ještě žil a kteří si po jeho titánské smrti stále váží památky velkého bojovníka, aby vstoupili do řad Přátel Durrutiho.

Přátelé Durrutiho nejsou jen dalším diskusním klubem. Naším záměrem je, aby byla španělská revoluce naplněna revolučním duchem našeho Durrutiho. Přátelé Durrutiho zůstávají věrní posledním slovům, které náš soudruh pronesl v samém srdci Barcelony, když odsuzoval kontrarevoluci a přímo naznačil cestu, po které se máme vydat. Pokud chcete vstoupit do naší asociace, musíte být členem CNT a předložit důkazy o tom, že aktivně bojujete za naši věc a milujete naše ideje a revoluci. Od této chvíle se přijímají přihlášky na Rambla de Cataluña č. 15, principal (oddělení novinářů CNT) od pěti do sedmi hodin večer. Koordinační výbor.“

tisty Juana Peiroa. Poté, co se zmínil o nejnovějším náporu kontrarevoluce, která nyní požadovala, aby byly rozpuštěny Bezpečnostní hlídky, Balias otevřeně obvinil CNT jako celek z toho, že dopustila současnou politiku appeasementu. Článek volal po jejím okamžitém opuštění, protože válka může být na frontách vyhrána jen tehdy, když se v zázemí prosadí revoluce. Titulek „Ani krok nazpět!“ byl tedy velice výmluvný.

6. března 1937 Balias otiskl v „La Noche“ článek „Kontrarevoluční smýšlení a nebezpečné neutrální pozice,“ ve kterém rozebral vlastnosti nových policejních sil, sestavených Generalidad a označil je za buržoazní sbor, jednající v zájmu kapitalistického státu a stavějící se nepřátelsky k těm nejzákladnějším zájmům námezdně pracujících.

8. března se v „La Noche“ objevil jeden z typických Baliasových článků. Prostřednictvím velice přesvědčivé kombinace zpravodajství a vlastního názoru přiblížil čtenářům pohled na vlaky, přečpané obyvateli Barcelony, vyrážejícími na venkov v horečné honbě za potravinami. Pomocí popisu jednotlivých lidí, zaplňujících vagóny, Balias zaútočil na novou strategii práce úřadu pro zásobování, zavedenou stalinistickým předákem Comorerou.

Ve vydání z jedenáctého března přinesla „La Noche“ poctu postavě Buonaventury Durrutiho. Balias připomněl jeho rozhlasový projev z madridské fronty, pronesený sotva několik dnů před smrtí, projev, v němž Durruti zdůraznil neschopnost zázemí brát válečné úsilí až do důsledků vážně. Řešení podle něj spočívalo v konečně pravidelném vedení války, zařazením buržoazie do ženijních praporů a zmobilizování všech pracujících. Podle Baliasa byl Durrutimu vystrojen pohřeb hodný krále, ale nikdo si nevzal jeho slova k srdci. Po čase se začalo proslýchat, že tato válka je válkou o nezávislost a nikoli třídní válkou, po které volal Durruti. Balias ukončil článek ujištěním, že Durrutiho myšlenky jsou právě dnes platnější než kdy jindy a nikdo nemůže být loajální k jeho památce, aniž by se zároveň nepřihlásil k jeho politickým zásadám.

Následující den, dvanáctého března, měl Balias v „La Noche“ článek nazvaný „Komentář k postavě Larga Caballera: Kontrarevoluce na postupu,“ ve kterém kritizoval některé konkrétní výroky předáka UGT a označil je za kontrarevoluční v tom smyslu, že obsahovaly záměr vrátit se k situaci před devatenáctým červencem a zvrátit kolektivizaci a socializaci průmyslu ihned, jakmile bude vyhrána válka.

Třináctého března Balias otiskl v „La Noche“ článek, nadepsaný „Musíme vést válku, protože si to žádá naše budoucnost,“ volající po zavedení válečné ekonomiky a kritizující ekonomickou politiku Generalidad.

Baliasův článek „Fašistické barbarství. Musíme ukázat naši tvrdou pěst.“

(v „La Noche“ z 16. března 1937) se zabýval nálety na Barcelonu, útočil na výměnu uprchlíků prostřednictvím zahraničních ambasád a volal po zúctování s pátou kolonou. Na stejném místě dokonce doporučoval založení místních občanských výborů. Závěrem vyzněl v tom smyslu, že pokud má válka skončit úspěšně, je nezbytné okamžitě provést čistku v zázemí. *„Zázemí nebylo v žádném případě vyčištěno... Fašisté jsou stále zde a je jich mnoho... Naši nepřátelé musí být shromážděni a zlikvidováni... Každý, kdo se pokouší udusit plameny lidové spravedlnosti, je nepřítelem Revoluce. Začněme konečně jednat důsledně a tvrdě. Ukažme bez ohledu na naše dobrá srdce též naší železnou pěst.“*

Vydání „La Noche“ z osmnáctého března obsahovalo oznámení o formálním zahájení činnosti Přátel Durrutiho. Jako sekretář a zástupce sekretáře byli zmíněni Felix Martin(ez) a Jaime Balius. Jako členové koordinačního výboru byli uvedeni José Paniagua, Antonio Puig, Francisco Carreño, Pablo Ruiz, Antonio Romero, Serafin Sobias a Eduardo Cervera.

V úterý 23. března „La Noche“ otiskla Baliusův článek, nesoucí titulek: „Je čas na to hovořit bez vytáček. Role Katalánska ve španělské revoluci,“ ve kterém představoval katalánský proletariát jako hnací sílu rozsáhlé sociální revoluce, nezablokované bezprostředními válečnými potřebami, jako například v Madridu a jiných částech Španělska.

Ve vydání z 24. března byl přinesen obsáhlý rozhovor s Pablo Ruizem, členem Přátel Durrutiho a mluvčím milicionářů ze sektoru Gelsa, stavícím se proti militarizaci. Čtenářům byl předestřen krátký, ale výmluvný náčrt jeho životopisu, ze kterého se dozvídáme, že za povstání 8. ledna 1933 byl členem Revolučního výboru ve Figols, v červencových událostech bojoval v čele čtyřiceti mužů na Las Rondas a v Paralelo, osobně se účastnil obléhání a závěrečného útoku na kasárny Atarazanas bok po boku s Ascasem a Durrutim, účastnil se tažení do Aragonu v řadách Durrutiho kolony a od prvopočátku sloužil ve frontové linii sektoru Gelsa. Po chvále výdobytků a výhod kolektivizace, prováděné v Aragonu anarchistickými rolníky, se novinář z „La Noche“ zeptal na Ruizův názor na militarizaci. Odpověď byla inteligentní, jasná a výmluvná a zároveň naprosto logická a radikální v tom, jak podtrhla neslučitelnost anarchistických myšlenek s válkou, řízenou buržoazií a republikánským státem:

„... nemáme žádné námitky vůči reorganizaci armády, protože, jak byste si mohli pamatovat, byli jsme první, kdo volal po sjednoceném a společném velení... svěřeném do rukou delegátů jednotlivých kolon, čímž by byla zajištěna homogenita akcí. Ano, ať pokračuje restrukturalizace, ale lidová armáda v žádném případě nesmí být otrokem ani Generalidad, ani centrální vlády. Musí být kontrolována Konfederací (CNT).“

V rozhovoru se Pablo Ruiz rovněž zmiňuje o nepřetržitém ústupu z pozic, vy-
dobytých v červenci a záměrech skupiny Přátelé Durrutiho:

*“Když jsme odjeli na frontu, svěřili jsme svým soudruhům úkol zajistit, aby Re-
voluce pokračovala dále ve svém vítězném tažení podle anarchistických zásad.
Namísto toho se stalo, že v průběhu revolučního procesu byla svěřena určitá
úloha i buržoazním politickým stranám, které v žádném případě necítí revol-
učně a jejichž úkolem je obhajovat zájmy maloburžoazie a UGT, mající v Kata-
lánsku v porovnání s námi stoupců sotva, co by se za nehet vešlo...
Spojenectvím s nimi jsme přišli o roli hegemonu revolučního procesu a najed-
nou jsme viděli, že každodenně činíme nejrůznější kompromisy. Nakonec jsme
viděli, že Revoluce je rozbita na kusy a naše revoluční výdobytky odvádí čas....
Právě z tohoto vědomí povstala myšlenka na založení Přátel Durrutiho jako
organizace, která by si kladla za cíl zachovat a udržet politické principy CNT-
FAI.”*

Pablo Ruiz dále popsal, jak si představuje způsob, pomocí něhož by se mohla
revoluce opět vrátit tam, kde již kdysi byla:

*„1) Provádět nenásilnými prostředky propagaci v rámci CNT. 2) Vytvářet tlak
na řízení ekonomiky prostřednictvím odborů (CNT). 3) Odstranění politických
stran. 4) Žádný kompromis se silami kontrarevoluce, tj. PSUC a UGT. Řízení eko-
nomiky i společnosti mělo být svěřeno do rukou odborové organizace (CNT).
Politickým stranám neměl být ponechán naprosto žádný manévrovací prostor,
na základě kritéria, že vůbec ničím nepřispívají k rozvoji nové společnosti. Nic
z výše řečeného není založeno na použití síly, ale spíše na propagaci v řadách
CNT... Jsem proti tomu, aby byly do hry připuštěny politické strany, protože
jsem přesvědčen, že by se revoluci, pošramocené všemi možnými kompromisy
se skupinami, které nejen že nemají smysl pro revoluci, ale jsou rovněž v men-
šině, snažily zasadit smrtící úder.”*

Ve vydání „La Noche“ z 22. března 1937 měl Balius článek, nazvaný „Revolu-
ce má svoje náležitosti. Všechnu moc odborům,“ ve kterém se zabýval uměle
prodlužovanou krizí v Generalidad. Jeho pohled na odbory jako nástroje Re-
voluce je velmi zajímavý. Krizi v Generalidad označil za výsledek třenic, typic-
kých pro existenci duální moci. Generalidad schvalovala zákony a vydávala
dekrety, ale odbory nevěnovaly jejím rozhodnutím sebemenší pozornost.
Aby se Revoluce pohnula kupředu a upevnila, měla být podle Baliuse všech-
na pravomoc přenesena na třídu námezdně pracujících, což bylo obsaženo
v hesle: „Všechnu pravomoc odborům!“

Balius rovněž zplodil velmi ostrý článek „Historická chvíle. Kategorické dile-
ma.“ („La Noche“, 5. dubna 1937), ve kterém zhodnotil význam vládní krize.
Co se jeho osobně týče, Generalidad je přežitkem z minulosti, reliktem, ne-
slučujícím se s novými revolučními potřebami: „Vláda Generalidad je včerejší

*kocovina, důsledek maloburžoazního systému, ve kterém jsou pevně zakoře-
něny všechny možné nedokonalosti, váhavost a pokrytectví.“*

Podle Baliuse tedy existoval pouze jeden jediný možný způsob vyřešení vlá-
dní krize. Změna osobností neznamena nic. Balius dokonce učinil otevřenou
výzvu **CNT, aby nahradila Generalidad zřízením námezdně pracujících a
smetla kontrarevoluční síly z povrchu zemského:**

*„Nejsme pesimisté, ale jsme upřímně přesvědčeni o tom, že jsme se nezachovali
čestně k výzvě, která před nás byla postavena. Toto dilema nemůžeme obejít.
Budoucnost proletariátu si vyžaduje hrdinská rozhodnutí. Jestliže se některé
organizace pokoušejí zardousit revoluci, musíme být připraveni v této historic-
ké chvíli nést takovou zodpovědnost, která již ze své olbřímí podstaty předpo-
kládá sérii opatření a rozhodnutí, dnes nemožných. Jste buď s Revolucí, nebo
proti ní. Třetí možnost neexistuje.“*

V „La Noche“ ze sedmého dubna byl otištěn Baliusův článek „V této těžké
hodině. Suverenita je skryta v lidu.“ V něm autor neúnavně opakoval svůj
názor, vyjádřený v článku z pátého a znovu útočil na Companyse.

V tomtéž vydání se nacházelo i několik článků od Minga (⁵⁴), pozoruhodných
pro svoji rozhodnost, bijící na poplach před postupem kontrarevoluce, osla-
vujících revolučního ducha anarchismu (naprosto neslučitelného s něčím
takovým, jako je spolupráce na vládní úrovni, která měla být okamžitě ukon-
čena), útočících na UGT, PSUC, Comoreru a Companyse za neustálé urážky
Konfederace z jejich úst, souhlasících s názorem (vyjadřovaným i Baliusem)
o naprosté nezbytnosti zničení Generalidad a odrážejícím narůstající nespo-
kojenost mezi lidmi. Nejzajímavější byl však ten, jenž se věnoval obcím, pro-
tože Mingovy myšlenky na toto téma, i když zde jen lehce načrtnuté, byly
vysloveny v plné šíři v programu Přátel Durrutiho, otištěném po Májových
dnech v „El Amigo del Pueblo“. V článku (⁵⁵) Mingo prohlásil: „Obce jsou ztě-
lesněním autentického revolučního zřízení.“

Podle Minga byla Generalidad zcela zbytečná již přímo od 19. července 1936.
Jedinou současnou politikou byla ekonomická politika a ta může být výluč-
nou záležitostí odborů. Podle Minga tedy do prostoru uprázdněného stá-
tem, měly ihned vkročit obce, spravované pracujícími, kteří rovněž prostřed-
nictvím odborů určovali obsah i ekonomické politiky.

Vydání „La Noche“ ze čtrnáctého dubna obsahovalo Baliusův článek „Histo-

54) Články z „La Noche“, nesoucí Mingův podpis, jsou tyto: „Nuestra labor. La Revolución ha de seguir avallzando“ (2. dubna 1937), „Al pueblo se le ha de hablar claro“ (8. dubna 1937), „La Revolución exige una labor depuradora“ (9. dubna 1937) a „Una labor revolucionaria. La revalorización de los municipios“ (13. dubna 1937).

55) Mingo: „Una labor revolucionaria. La revalorización de los Municipios“ v „La Noche“, 13. dubna 1937.

rické datum 14. dubna“, připomínající výročí vyhlášení Republiky, ve kterém autor zdůraznil maloburžoazní politický charakter tohoto dne a zaútočil na katalanismus, ať již levicový nebo pravicový, Maciův či Cambův, protože oba se zřekli svého nacionalismu pouze tehdy, když jim katalánský proletariát pohrozil silou zbraní.

Není sebemenších pochyb, že Baliusovy články (a stejně tak příspěvky dalších členů přátel Durrutiho), dotýkající se tak velkého množství témat, politických názorů i zpravodajství, představovaly pojítka kritického proudu, stavícího se proti kolaborantské politice CNT. Balius nebyl osamoceným kritikem, byl jedním z těch nejvýznamnějších a samozřejmě i nejspělejších, nejlogičtějších a nejradikálnějších kritiků. Baliusova zásluha spočívá tom, že zabezpečil politické základy pro početnou skupinu milicionářů, stojících v opozici vůči militarizaci. Spojení těchto lidí, vedených Pablo Ruizem, s dalšími anarchosyndikalisty, nesouhlasícími s kolaborantskou politikou CNT, našlo svoje politické postoje již zřetelně vyslovené v Baliusových článcích a kritikách. Tyto názory postupně vykrystalizovaly v programu, vyjádřeném na plakátu, datujícím se na konec dubna 1937 a byly podrobněji vyjádřeny v „El Amigo del Pueblo“, časopisu, vydávaném po Májových dnech.

Shrňme tedy celou věc: přestože byla činnost Skupiny Přátel Durrutiho oficiálně zahájena 17. března 1937, její počátky můžeme vysledovat k široce rozmohlé vlně nevole, způsobené dekretem Generalidad o militarizaci Lidových milicí, což znamená dataci někdy ke konci října 1936, když byl Durruti stále ještě naživu. Pak se podobně jako v roce 1935 dostává do popředí postava Jaime Baliuse, novináře a anarchistického ideologa, známého pro své zajímavé teoretické příspěvky na téma nacionalismu, dále nesmiřitelnou kritikou politických aktivit katalánské buržoazie, svými útoky na Maciu a Companyse, odhalování katalanistického fašismu, zosobněného v Dencasovi a Badiovi, stejně jako analýzu událostí v Katalánsku v říjnu 1934 z pohledu CNT. Ničím novým nebyla ani spolupráce mezi Jaime Baliusem a Pablo Ruizem, protože již nějakou dobu předtím společnými silami napsali brožurku⁽⁵⁶⁾ a oba náleželi k anarchistické autonomní frakci „Renacer“, což bylo i jméno nakladatelství, vydávajícího Baliusovy brožurky před červencem 1936.⁽⁵⁷⁾ Kromě Jaime Baliuse a Pabla Ruize se frakce „Renacer“ skládala z Francisca Pellicera (během občanské války delegát Železné kolony) a Bruna Lladó, za války radního města Sabadell a okresního delegáta ministerstva hospodářství Generalidad.⁽⁵⁸⁾

56) Brožurka, ke které jsem se bohužel nedostal, připisovaná společně Jaime Baliusovi a Pablo Ruizovi, se jmenuje: „Figols, 8 de enero, 8 de diciembre y octubre“ a byla vydána „Editorial Renacer“.

57) Přestože nejsou datované, tyto Baliusovy brožurky byly vydány po říjnu 1934 a před červencem 1936 v následujícím pořadí: J.B. „De Jaca a Octubre“ (Ed. Renacer, Barcelona, nedatováno), J.B. „Octubre catalan“ (Ed. Renacer, Barcelona, nedatováno) a J.B. „El nacionalismo y el proletariado“ (Ed. Redacer, Barcelona, nedatováno).

58) Jak napsal Balius ve svém dopise Paulu Sharkeyovi: „Příslušel jsem ke skupině FAI ‘Renacer’, společně se soudruhy Pablo Ruizem, Francisco Pellicerem, který již zemřel a Bruno Lladó, rovněž zesnulým.“ (děkuji Paulu Sharkeyovi za poskytnutí dopisu.)

Skupina Přátelé Durrutiho od svého založení až po Májové dny

V říjnu 1936 vyvolal dekret o militarizaci lidových milicí velkou nespokojenost mezi anarchistickými milicionáři z Durrutiho kolony na aragonské frontě. Po dlouhém a hořkém sporu se v únoru 1937 asi třicet z jednoho tisíce dobrovolníků ze sektoru Gelsa rozhodlo opustit frontu a odejít do zázemí. ⁽⁵⁹⁾ Dohoda zněla tak, že milicionáři nesouhlasící s militarizací budou uvolněni během dvou týdnů. Pak opustí pozice a vezmou si své zbraně sebou.

Jakmile se ocitli zpět v Barceloně, rozhodli se milicionáři z Gelsy společně s dalšími anarchisty, stoupenci obrany a pokračování červencové revoluce a odpůrci vládní kolaborace CNT, vytvořit autonomní skupinu, jakých v té době v anarchosyndikalistických kruzích existovalo mnoho. ⁽⁶⁰⁾ Následně byla skupina po dlouhém období zrodu, trvajícím několik měsíců již od října 1936, formálně založena v březnu 1937. ⁽⁶¹⁾ Koordinační výbor se rozhodl přijmout

59) Detailní popis milicionářů z Gelsy a jejich opozice vůči militarizaci, která byla úzce spjata se založením Přátel Durrutiho, můžeme najít v rozhovoru s Pablo Ruizem v „La Noche“, ročník 14, č. 3545 z 24. března 1937. Viz rovněž Baliusovy vlastní výroky: „Počátky Skupiny Přátelé Durrutiho můžeme spatřovat v opozici vůči militarizaci. Byli to právě milicionáři ze skupiny Gelsa, kteří se masově vrátili do Barcelony. V čele této skupiny byl soudruh Eduardo Cervero. V katalánském zázemí se nacházelo značné množství soudruhů z celé aragonské fronty, sdílejících názor, že se za žádnou cenu nemohou vzdát anarchistického ducha lidových milicí. Když si vzpomenu na nekonečný proud soudruhů, vracějících se do hlavního města Katalánska i se svoji výstrojí a výzbrojí, s velkým pohnutím před sebou vidím soudruhy Progreso Rodenaze, Pabla Ruize, Marcelina Benedicta a mnohé další. Shodli jsme se na tom, že v Barceloně by měla být založena nějaká skupina a určili jsme, že jejím symbolem bude postava Buonaventury Durrutiho. Dalšími členy Durrutiho skupiny byli soudruzi Alejandro Gilabert, Francisco Carreño, Máximo Franco – delegát divize „Rojinegra“, Ponzán, Santana Calero a spousta dalších.“ (Jaime Balius: „Por los fueros de la verdad“ v „Le Combat syndicaliste“ z 2. září 1971)

Co se týče počtu milicionářů přímo ze skupiny Gelsa, kteří odmítli militarizaci a opustili frontu i se svými zbraněmi, je Pablo Ruiz přesnější co do uvedeného počtu a také je mnohem blíže skutečnosti: „Poté, co jsem se zúčastnil dobytí kasáren Atarazanas, přidal jsem se k Durrutiho koloně a vedl jsem čtvrtou skupinu v Gelse, skládající se z více než jednoho tisíce milicionářů... když nám byla zevnitř nucena koncepce Lidové armády... složil jsem svou funkci a odešel zpět do zázemí společně s třemi desítkami soudruhů. Právě toto a pak také podněty soudruha Baliuse, nás přimělo založit Skupinu Přátelé Durrutiho...“ (Pablo Ruiz: „Eulogio postumo de Jaime Balius“ v „Le Combat Syndicaliste“ a „Solidaridad Obrera“ z 22. ledna 1981.

60) FAI byla zorganizována jako federace autonomních frakcí. Během občanské války vešly ve známost frakce „Nosotros“ (nesoucí předtím název „Los Solidarios“), „Nervio“, „A“, „Z“, „Los de Ayer y Los de Hoy“, „Faro“ a dal.

61) Deník „La Noche“ přinesl 2. března 1937 na šesté straně vůbec první zprávu o založení skupiny, jejíž činnost byla oficiálně zahájena 17. března 1937, podle následující poznámky ve vydání „La Noche“ z 18. března 1937: „Byla založena skupina ‘Přátelé Durrutiho’. Byl zvolen koordinační výbor. Minulou noc se konalo shromáždění, které odstartovalo činnost ‘Přátel Durrutiho’. Její centrum na prvním poschodí Ramblas de la Flores č. 1 bylo přeplněno lidmi. Přípravy trvaly až do desáté hodiny večerní. Byl zvolen předsedající diskuse, do které se zapojilo několik soudruhů, jak z fronty, tak zázemí. Všichni řečníci se ujistili o své naprosté podpoře základních principů CNT a FAI. Následovala široká diskuse o tom, jaký směr nabrala revoluce po 19. červenci a ve vzduchu bylo cítit, že všichni přítomní soudruzi chtějí, aby Revoluce pokračovala dále. Byly ostře kritizovány jisté kontrarevoluční kroky. Nad založením této skupiny měl svůj pomyslný patronát náš Durruti. Bylo zjevné, že ho nikdo z přítomných nechce zbožšťovat, ale spíše nosí ve svém srdci touhu splnit přání našeho soudruha, kterého postihl takový nešťastný osud. Dále byl zvolen koordinační výbor, jehož úkolem bude společně s pracovní skupinou zformulovat zásady, pod nimiž skupina vejde ve známost... Koordinační výbor se skládá z následujících soudruhů: sekretáře Felixe Martineze, zástupce sekretáře Jaime Baliuse, pokladníka José Paniaguy, účetního Antonia Puiga Garrety a dalších členů – Francisca Carreña, Pabla Ruize, Antonia Romera, Serafina Sobiase a Eduarda Cervera. Pracovní skupina se

název „Skupina Přátelé Durrutiho“. Toto jméno bylo částečně vzpomínkou na společné kořeny bývalých milicionářů Durrutiho kolony a jak Balius správně řekl, že celá věc se spíše vztahovala k Durrutiho myšlenkám, než jeho heroické smrti a mytickému statusu v očích lidí.

Ústředí skupiny bylo na Ramblas, na křižovatce s Calle Hospital. Členská základna rostla pozoruhodně rychle a bylo vydáno něco okolo čtyř až pěti tisíc legitimací. Jednou ze základních podmínek členství byla příslušnost k CNT. Růst Skupiny Přátelé Durrutiho byl důsledkem nespokojenosti, panující v anarchistických řadách s kompromisnickou politikou CNT.

Skupina byla horečně aktivní a dynamická. Od svého formálního založení až do 3. května svolala dvě shromáždění (19. dubna v divadle Poliorama a poté 2. května v divadle Goya), vydala několik manifestů a pokryla barcelonské zdi plakáty se svým programem⁽⁶²⁾, sestávajícím ze dvou bodů: 1) Všechnu pravomoc pracující třídě. 2) Vytvoření demokratických orgánů dělníků, rolníků a milicionářů jako výrazu existence zřízení námezdně pracujících⁽⁶³⁾, zosobněných v termínu „Revoluční rada“.

Skupina rovněž volala po tom, aby ekonomická a politická správa země byla úplně převzata odbory. Když byla řeč o odborech, myslely se tím přirozeně syndikáty CNT a nikoli UGT. Někteří členové skupiny tak okamžitě opustili

skládá z Pabla Ruize, J. Marina, Jaime Baliuse, Francisca Carreña a José Esplugase. Před koncem celého shromáždění účastníci vyjádřili aklamací svůj souhlas s tím, aby byl Národnímu výboru CNT zaslán telegram, požadující propuštění soudruha Marota a soudruhů uvězněných ve Valencii.

62) Pokuším se na tomto místě kategorizovat všechny manifesty, letáky, zprávy a plakáty, podepsané Skupinou Přátelé Durrutiho, které vešly ve známost. Nemusíme udávat místo vydání, neboť se vždy jednalo o Barcelonu. Takřka všechny z nich jsou dostupné v Archivo Historico Municipal de Barcelona (AHMB).

- a) „Al pueblo trabajador“. Manifest vydaný na konci března 1937. Oboustranný leták.
- b) „Al pueblo trabajador“. Manifest, stavící se proti oslavám výročí 14. dubna
- c) „Trabaldiers ! Acudid el próximo domingo, día 18, al MITIN que la Agrupación Los Amigos de Durruti celebrará en el Teatro Poliorama“. Poznámka, oznamující shromáždění z 18. dubna 1937.
- d) „Agrupación de Los Amigos de Durruti. A la clase trabajadora.“ Leták vylepený na zdech a po stromech, konec dubna 1937.
- e) „ACTO organizado por la Agrupación Los Amigos de Durruti. Domingo, 2 de mayo a las 10 de mañana, en el TEATRO GOYA.“ Poznámka ke shromáždění z 2. května 1937.
- f) „CNT-FAI. Agrupación ‘Los Amigos de Durruti’. TRABAJADORES!“ Leták distribuovaný na barikádách 5. května 1937.
- g) „CNT-FAI. Agrupación ‘Los Amigos de Durruti’. Trabajadores.“ Manifest, šířený 8. května 1937.
- h) „Trabajadores. Miércoles día 19. aparecerá el ‘El Amigo del Pueblo.’“ Poznámka o vydání prvního čísla „El Amigo del Pueblo“, plánovaného na 19. května 1937.

Existují rovněž i nějaké tiskem vydané přednášky Francisco Pellicera, vyšlé nákladem Syndikátu zásobování CNT, které jsem do tohoto výběru nezařadil.

63) Viz článek Juana Andrada „CNT-POUM“ v „La Batalla“ z 1. května 1937, reprodukováný v jeho knize „La revolución española día a día“, Ed. Nueva Era, Barcelona 1979, str. 248. Andrade se o Přátelích Durrutiho zmiňuje v tomto odstavci: „Například ‘Přátelé Durrutiho’ zveřejnili své programové body na plakátech, vylepených snad i v těch nejzapadlejších barcelonských uličkách. S hesly, která přijali vzhledem k současné situaci, beze zbytku souhlasíme. Toto je program, jenž jsme ochotni přijmout a na tomto základě jsme připraveni přistoupit na jakkoli podmíněnou dohodu. Mezi zmíněnými hesly jsou dvě, mající naprosto zásadní význam i pro nás: všechnu pravomoc pracující třídě a vytvoření demokratických orgánů dělníků, rolníků a milicionářů jako výrazu proletářského zřízení.“

UGT a vstoupili do CNT, aby splňovali jeden ze základních předpokladů členství ve Skupině Přátelé Durrutiho.

Skutečností bylo, že přestože dělnický původ členů Přátel Durrutiho znamenal, že byli členy CNT, většina z nich byla zároveň členy FAI, a proto můžeme zodpovědně říci, že Skupina Přátelé Durrutiho byla anarchistickým uskupením, jehož pozice se zakládaly na čistě anarchistické doktríně a které se stavělo proti kolaborantské politice vedení CNT i FAI.

Přátelé Durrutiho byli převládající silou v syndikátu zásobování CNT, majícího pobočky po celém Katalánsku, měli navrch v hornických oblastech okolo Sallentu, Surie, Figols a Cardony a v dělnické čtvrti v Horním Llobregatu. Jejich vliv byl patrný i v dalších syndikátech, ale tam byli v menšině. Někteří členové byli příslušníky Bezpečnostních hlídek, ale nikdy v jejich rámci nevytvořili samostatnou frakci či skupinu. Přátelé Durrutiho se rovněž nikdy nepokusili ovládnout Hlídky jako celek.

Přátele Durrutiho nemůžeme charakterizovat jako zcela uvědomělou, organizovanou skupinu, věnující se metodické činnosti. Byla jednou z mnoha víceméně neformálních anarchistických skupin, založených na jistých konkrétních požadavcích. Její členové nebyli ani dobří propagandisté, ani teoretici, ale proletáři, **instinktivně** si uvědomující potřebu postavit se proti smířlivé politice CNT a zrychlujícímu se kontrarevolučnímu procesu.

Jejími bezpochyby nejvýznamnějšími mluvčími byli Jaime Balius a Pablo

Ruiz. Požadavky, podobné těm, pocházejícím od Přátel Durrutiho, rovněž v březnu a květnu 1937 kladla ve svém nástěnném časopise ⁽⁶⁴⁾ katalánská anarchistická mládež ⁽⁶⁵⁾ - FIJL.

14. dubna 1937 skupina vydala manifest ⁽⁶⁶⁾, ve kterém se zásadně staví proti buržoazním oslavám výročí vyhlášení republiky, protože to podle ní nebylo nic jiného, než předehra k posílení buržoazních institucí a kontrarevoluce. Namísto připomenutí vyhlášení republiky Přátelé Durrutiho v opozici vůči Generalidad a Luisi Companysovi, což pro ně obě představovalo předvoj buržoazní kontrarevoluce, navrhli slavit výročí 19. července a vyzvali CNT-FAI, aby přijala revoluční řešení vzhledem ke vládní krizi v Generalidad, jenž je přivedla do slepé uličky. Zmíněná krize začala 4. března vydáním dekretu, nařizujícího rozpuštění Bezpečnostních hlídek. CNT se odmítla podřídit, což znamenalo odchod jejích zástupců z vlády.

Manifest vypočítával nespravedlnosti spáchané na revolucionářích, od proslulého případu vězněného anarchisty Marota, který způsobil, že i jinak poddajná „Solidaridad Obrera“ vydala ostré prohlášení, až k méně známým případům, jako například incidentům v Olesa de Montserrat. Manifest ve skutečnosti znovu vyjadřoval programové body, beroucí svůj počátek již na začátku března v článcích Jaime Baliuse, Minga a dalších přispěvatelů „La Noche“. Ty byly shrnuty v úvodních odstavcích:

„Kapitalistický stát, který během pamětihodných červencových událostí dostal takřka osudovou ránu, je stále naživu díky kontrarevolučním snahám maloburžoazie. Krize v Generalidad je jasným důkazem, že musíme vybudovat zcela nový svět, naprosto zbavený všech forem státnosti. Je nejvyšší čas, abychom

64) „Ruta“, tiskový orgán katalánské anarchistické mládeže (FIJL), se radikálně stavěl proti kolaboraci CNT již od listopadu 1936. V období mezi březnem 1937 a koncem května přinášel články od Sana-tana Calery, člena FIJL z Malagy, který byl rovněž významným přispěvatelem „El Amigo del Pueblo“ a členem Přátel Durrutiho. Dvacáté páté číslo „Ruta“, datované 1. dubna 1937, obsahuje článek od Skupiny Přátelé Durrutiho, nazvaný „Por el concepto anarquista de la revolución“, ve kterém jsou vysloveny stejné argumenty jako v letáku (manifestu z konce března): CNT a FAI selhaly v šanci se prosadit, která před ně byla postavena 19. července. Souhlasily s tím, že budou spolupracovat na minoritní bázi a ponechaly volné pole působnosti maloburžoazii. Válka a revoluce musí být jedním procesem: „Válka a revoluce jsou dvě strany téže mince, které od sebe nemohou být odděleny. Válka je obranou revoluce.“ Odbory by měly být řídicí silou ekonomiky, armáda a bezpečnostní síly by měly být pod kontrolou pracujících. Jedinou zárukou toho, že pracujícím zůstanou zbraně, je revoluce. Maloburžoazie by měla být zařazena do ženíjných praporů. Zázemí by si mělo vzít opravdu k srdci válečné úsilí. Práce a členství v nějakých odborech by mělo být povinné atd.

65) Zde se hovoří o „Esfuerzo: Periódico mural de las Juventudes Libertarias de Cataluña,“ což byl týdeník, skládající se z jedné strany plakátového formátu, určené k vylepování. Vycházel od druhého březnového až do druhého květnového týdne. Byl vydáván naprosto anonymně a neskládal se z článků, ale hesel, krátkých manifestů a výzev. Byly to skutečně velice originální nástěnné noviny. Z množství jiných vynikají následující příspěvky: „El dilema: Fascismo o Revolución social“ (Č.1, druhý březnový týden), „El Orden Público tiene su garantía en las Patrullas de Control...“ (Č.3, poslední týden v březnu), „Los ‘affaires’ por la sustracción de 11 tanques. La provocación de Orden Público en Reus, por Rodríguez Salas...“ a „A los ochos meses de revolución“ (Č.4, první dubnový týden 1937). Poslední, deváté vydané číslo, bylo datováno do druhého květnového týdne. Přestože v nich nikdy nebyla výslovná zmínka o existenci Skupiny Přátelé Durrutiho, hesla, vize a ideologický obsah, to vše bylo velice podobné jejím projevům a zásadám.

66) Skupina Přátelé Durrutiho – „Al pueblo trabajador“, Barcelona, 14. 4. 1937

armádu maloburžoazie, živnostníků a příslušníků ozbrojených sborů nemilosrdně smetli z povrchu zemského. S kontrarevolucí nesmíme dělat žádné kompromisy... Nadešel čas, kdy pracující třída může buď zvítězit či zemřít... Nesmíme váhat. CNT a FAI musí jako organizace odrážející zájmy lidu přijít s revolučním řešením, které nás vyvede ze slepé uličky... Máme vlastní orgány, jež nahradí stát, rozbitý na kusy. Odbory a obce musí převzít kontrolu nad ekonomickým a sociálním životem.“

V neděli osmnáctého dubna 1937 Skupina uspořádala veřejné shromáždění v barcelonském divadle Poliorama, aby přitáhla pozornost veřejnosti na svoji existenci a program. ⁽⁶⁷⁾ Promluvili Jaime Balius, Pablo Ruiz (delegát skupiny Gelsa), Francisco Pellicer (delegát Železné kolony) a Francisco Carreño (člen Válečné rady Durrutiho kolony). Mítink měl velký úspěch a vysloveným myšlenkám bylo bouřlivě aplaudováno.

První květnovou neděli (2.5. 1937) Skupina uspořádala další prezentační setkání v Goyově divadle, které bylo přecpáno k prasknutí a přítomní z něj odcházeli zasaženi až neskutečným entusiasmem. Byl promítán dokumentární film „Devatenáctý červenec“, oživující pohnuté události z revolučních dnů po 19. 7. 1936. Promluvili De Pablo (což byl patrně Pablo Ruiz), Jaime Balius, Liberto Callejas a Francisco Carreño. Účastníci setkání uslyšeli předpovědi hovořící o tom, že hrozba útoku reakcionářů na pracující je nyní bezprostřední.

Vedoucí výbory CNT a FAI nevěnovaly přehnanou pozornost nové opozici, rodící se v řadách libertinského hnutí, i přes sžíravou kritiku, která se z její strany snášela na jejich hlavy. V anarchistických kruzích nebylo neobvyklé, že nové skupiny vyvřely na povrch a jejich meteoritická dráha strmě stoupala jen proto, aby se zase rychle zlomila a celá skupina zanikla stejně tak rychle, jak vznikla.

Program, šířený Přáteli Durrutiho **před Májovými dny roku 1937**, se vyzna-

67) O úvodním shromáždění Skupiny existuje podrobná zpráva Rosalia Negreteho a Hugo Oehlera, datovaná v ten samý den v Barceloně. Poprvé byla zveřejněna v „Fourth International“, roč. 2, č. 12 (1937) viz „Revolutionary History“, roč. 1, č. 2 – 1988, Londýn, str. 34-35.

Mítink byl svolán prostřednictvím letáků, oznamujících že Franceso Pellicer bude hovořit na téma zásobování, Jaime Balius o válce a revoluci, Francisco Carreño o jednotě prostřednictvím odborů a politické kolaboraci a V. Perez Combina o současném stavu veřejného pořádku.

V „La Noche“ z 19. dubna 1937 byla otištěna následující zpráva: „Včera se v divadle Poliorama konal mítink svolaný Skupinou Přátel Durrutiho. Zúčastnilo se ho velké množství lidí a předsedal mu soudruh Romero, který po několika úvodních poznámkách, osvětlujících smysl setkání, povolal Francisca Pellicera. Ten zahájil program svými vzpomínkami na Durrutiho. Posléze obrátil pozornost přítomných na problém zásobování a prohlásil, že ze současných platů není možné vyžít... Pablo Ruiz hovořil na téma revoluční armády... Poté Jaime Balius přečetl některé své črty... ve kterých přiblížil počátky boje proti fašismu z 19. července... Prohlásil, že Revoluce musí jít ruku v ruce s válkou a konec obou musí být vítězný... Jako poslední promluvil Francisco Carreño na téma 'odborová jednota a politická spolupráce'... Podobně jako ostatním řečníkům se mu dostalo vřelého ohlasu.“

čoval důrazem na řízení ekonomiky prostřednictvím odborů, kritikou všech politických stran a jejich státoporné kolaborace a svého druhu obrácením se zpět k čistě anarchosyndikalistickým zásadám.

Přátelé Durrutiho vyjádřili svůj program na plakátu, jímž na konci dubna 1937 pokryli snad všechny barcelonské zdi. Tyto plakáty, které dokonce ještě **před Májovými událostmi** zdůrazňovaly potřebu **odstranit** katalánskou buržoazní vládu Generalidad a na její místo dosadit Revoluční radu, říkaly: ⁽⁶⁸⁾

„Skupina Přátelé Durrutiho pracující třídě:

- 1) Okamžité ustavení Revoluční rady, složené z pracujících měst i venkova a milicionářů.
- 2) Rodinný plat. Přídělové lístky. Odbory řídí ekonomiku a dohlížíjí na distribuci zboží a služeb.
- 3) Likvidace kontrarevoluce
- 4) Vytvoření revoluční armády
- 5) Naprostá kontrola pracující třídy nad veřejným pořádkem
- 6) Rozhodná opozice k jakémukoli příměří
- 7) Proletářská spravedlnost
- 8) Zastavení čistek

Pracující, pozor! Naše skupina se staví proti pokračujícímu nástupu kontrarevoluce. Dekrety o veřejném pořádku, vydané Aiguadém, nesmí být respektovány. Trváme na propuštění Marota a dalších vězněných soudruhů. Všechnu pravomoc pracující třídě ! Všechnu ekonomickou pravomoc odborům ! Namísto Generalidad – Revoluční rada!“

Plakát z dubna 1937 předjímá a vysvětluje obsah letáku, šířeného během Májových dnů a zahrnuje v sobě mnoho z témat a zájmů, vyjadřovaných

68) „Acta de la sessió consistorial del 22-5-1937 del Ajuntament de Sabadell“, Archivo Histórico de Sabadell. Na straně 399 šestnácté knihy zápisů z jednání je plně reprodukován plakát Přátel Durrutiho, vydaný v dubnu 1937. Tento plakát, který Bruno Lladó (rovněž okresní delegát ministerstva hospodářství Generalidad, na jehož čele stál Diego Abad de Santillan) vylepil ve své kanceláři v neděli 2. května 1937, je přiložen jako důkaz, když byl radní obviněn z podněcování ke vzpouře proti vládě Generalidad během Májových dnů. Text plakátu, nacházejícího se v zápisu jednání zasedání sabadellské městské rady z 22. května 1937, byl přetištěn v knize Andreu Castellse: „Sabadell, informe de l'oposició. Annex per a la història de Sabadell“, sv. 5, Guerra i revolució 1936-1939, Ed. Rintort, Sabadell 1982, str. 228.

Jaime Baliusem v článcích z „Solidaridad Obrera“, „La Noche“, „Ideas“, zvláště co se týče revoluční spravedlnosti, výměny zajatců, potřeby, aby se záze- mí cele oddalo válečnému úsilí atd. Naopak je zde vůbec poprvé formulová- na potřeba nahradit buržoazní vládu Generalidad Revoluční radou. Ta (69) je charakterizována jako revoluční pravomocný orgán, složený z dělníků, rol- níků a milicionářů.

Zdaleka nejvýznamnější je však jasné poselství posledních tří hesel. Naha- zení buržoazní vlády Generalidad Revoluční radou se objevuje v těsném sou- sedství výzev „Všechnu pravomoc pracující třídě!“ a „Všechnu ekonomickou pravomoc odborům“.

Politický program, obsažený v tomto plakátu, vydaném bezprostředně před Májovými dny, je nepochybně nejpokročilejším a nejjasnějším programem, nabízeným lidem jakýmkoli proletářským uskupením a na této kritické a klí- čové křižovatce činí ze Skupiny Přátelé Durrutiho **revoluční předvoj španěl- ského proletariátu**, jak si uvědomily POUM a Bolševicko-leninská sekce Špa- nělska. (70)

69) Jak ještě uvidíme, Přátelé Durrutiho vždy vysvětlovali podstatu Revoluční rady stejně. Význam jejich hesel však v dubnu 1937 nikomu neunikl. Ustavení Revoluční rady nevyhnutelně znamenalo nejen od- stranění buržoazní vlády Generalidad, ale i nastolení proletářského zřízení. „Všechnu pravomoc pracující třídě“ a „Všechnu ekonomickou pravomoc odborům“. V rozhovoru pro „Lutte Ouvriere“ z roku 1939 se Mu- nis přidržel výkladu, že termíny „revoluční rada“ a „sověty“, používané Přáteli Durrutiho, znamenají jedno a totéž.

70) Balius si byl velmi dobře vědom důležitosti hesel z dubnového plakátu: „První květen 1937 je španělským Kronštadtem. Povstání v Katalánsku bylo umožněno pouze silou samotné CNT. A přesně jako v Rusku povstali námořníci a dělníci v Kronštadtu pod heslem ‘Všechnu moc sovětům’, tak skupina Přátelé Durrutiho volala ‘Všechnu moc odborům’, což jsme činili naprosto veřejně prostřednictvím plakátů, vyle- pených po celé Barceloně a v manifestu, který jsme sestavili a vytiskli, zatímco kolem nás zuřila bitva.“ (Jaime Balius: „Por los fueros de la verdad“ v „Le Combat Syndicaliste“ z 2. září 1971.

Májové dny ⁽⁷¹⁾

V sobotu 1. května 1937 se v Barceloně nekonala žádná prvomájová manifestace. Generalidad vyhlásila tento den pracovním údajně ve prospěch válečné produkce, ale skutečným důvodem byl strach z možných konfrontací mezi různými organizacemi námezdně pracujících, na jejichž reálnou hrozbu bylo možné usuzovat z extrémního napětí v množství dělnických čtvrtí a různých lokalit po celém Katalánsku. V ten samý ten se sešla vláda, aby posoudila alarmující situaci v oblasti veřejného pořádku v Katalánsku. Zasedání ocenilo efektivní akce ministrů vnitřní bezpečnosti a obrany v minulých několika týdnech a odhlasovalo, že má důvěru v jejich schopnosti vyřešit možné **mimořádné** ⁽⁷²⁾ události.

Po skončení zasedání vlády se konalo uzavřené setkání ministrů obrany ⁽⁷³⁾ a vnitřní bezpečnosti a prezidenta za účelem projednávání otázek veřejného pořádku. ⁽⁷⁴⁾ Je jen těžko k uvěření, že by iniciativa, vedoucí k pokusu obsadit telefonní ústřednu, vzešla jen z osobního rozhodnutí bezpečnostního ministra Artemia Aiguadého. Je pravděpodobnější, že rozkaz mohl vzejít z tohoto setkání po radě ministrů z 1. května ⁽⁷⁵⁾ nebo byl výsledkem incidentu

71) Informace o Májových událostech jsem čerpal z následujících zdrojů:

- J. Arquer: „Les Jornades de maig“. Nevydaný rukopis, uložený v Národním historickém archivu v Madridu.
- Burnett Bolloten: „La Guerra Civil española: Revolución y contrarrevolución“, Alianza Ed., Madrid 1989, str. 659-704. Anglicky hovořící čtenáři viz Burnett Bolloten: „The Spanish Revolution,“ Chapel Hill, 1979.
- Luis Companys, kopie poznámek, zapsaných prezidentem a telegrafických konverzací mezi různými politickými osobnostmi během bojů v Barceloně, 3.-7.5. 1937,
- Manuel Cruells: „Mayo sangriento. Barcelona 1937“, Ed. Juventud, Barcelona 1970.
- Francisco Lacruz: „El alzamiento, la revolución y el terror en Barcelona“, Libreria Arysel, Barcelona 1943.
- Frank Mintz a Manuel Peciña: „Los Amigos de Durruti, los trotsquistas y los sucesos de mayo“, Campo Abierto, Madrid 1978
- Andres Nin: „El problema de los órganos de poder en la revolución española“, vydáno ve francouzštině v prvním čísle „Juliett. Revue internationale du POUM“ v červenci 1937. Ve španělském překladu je tento článek k dispozici v „Balance“ č. 24, březen 1994.
- Hugo Oehler: „Barricades in Barcelona (1936)“, přetištěno v „Revolutionary History“ č. 2 (1988), str. 22-29.
- George Orwell: „Yo fui tesligo en Barcelona,“ v „Boletín de información sobre el proceso político contra la POUM“ č.5, Barcelona, 15.12. 1937
- (Augustin Souchy): „Los sucesos de Barcelona, Relación documental de las trágicas jornadas de la 1a de semana Mayo de 1937“, Ediciones Españoles Ebro, místo vydání nevedeno, 3. vydání, srpen 1937
- Pavel a Clara Thalmann: „Combats pour la liberté. Moscou, Madrid, Paris,“ Spartacus, Paříž 1983
- Sborník: „Los sucesos de mayo de 1937. Una revolución en la Republica,“ Fundació Andreu Nin, Barcelona 1988
- Sborník: „Sucesos de mayo (1937). Cuaderno de la guerra civil,“ č. 1, Fundación Salvador Seguí, Madrid 1987.

72) Jordi Arquer: „Les jornades de maig,“ nevydaný rukopis, uložený v AHN v Madridu.

73) Ministrem obrany byl člen CNT Francisco Isgleas, věrný přítel a stoupenec Garcii Olivera, který během májových událostí sehrál klíčovou roli „neutrála“ a zabránil, aby se do boje zapojily pravidelné jednotky CNT a POUM. Miguel Caminal nám předkládá svědectví Rafaella Vidielly, podle nějž Companys nařídil Artemiovi Aiguadému, aby obsadil telefonní ústřednu, to vše v přítomnosti několika dalších ministrů včetně člena CNT Domenecha, který pouze poukázal na možné následky podobného kroku. (Miguel Caminal: „Joan Comorera“, sv.2, str. 120)

74) Viz Arquer výše a zpráva v „Solidaridad Obrera“ z 2. května 1937 o zasedání vlády ze soboty 1.5.

75) Znovu viz výše Arquer, který zdá se věří, že Aiguadé jednal na vlastní pěst a účastníci užšího kroužku o tom nevěděli. Ať už ale události proběhly jakkoli, Generalidad každopádně hodila za hlavu Tarradellasovu politiku kompromisu a spolupráce (*Tarradellas byl premiérem Generalidad, pozn. překl.*) a

z neděle 2. května, kdy byl telefonní rozhovor mezi Companysem a Azaňou (který byl náhodou též v Barceloně) drsně přerušena militanty CNT. Pokud by operace selhala, plnou politickou odpovědnost by nesl samozřejmě ministr vnitřní bezpečnosti. Neuvěřitelnou náhodou byl v pondělí 3. května Companys na návštěvě v Benicarló, kde se měl setkat s Largem Caballerem, což mu elegantně umožnilo, aby jeho osoba nebyla spojována s prvními srážkami. Ať už se však věci měly jakkoli, Companysův politický postoj a zatvrzelé a nepochopitelné odmítání odstranit z úřadu Artemia Aiguadého a Rodrigueze Salase⁽⁷⁶⁾, na čemž trvala CNT již od 3. května, bylo bezpochyby rozbuškou, která iniciovala ozbrojené střety v následujících dnech.

V pondělí 3. května 1937 zabrzdlily před budovou telefonní ústředny na Plaza de Cataluña tři nákladní auta plně obsazená těžce ozbrojenými příslušníky Útočných gard, vedených Rodriguezem Salasem, veteránem UGT a zarputilým stalinistou, velícím důstojníkem barcelonského komisariátu veřejného pořádku. Již od 19. července byla ústředna v rukou CNT. Brzy se jablkem sváru mezi republikánskou vládou Generalidad a členskými masami CNT staly telefonní sítě, pohraniční služba a bezpečnostní hlídky. Od ledna 1937 došlo v těchto souvislostech k několika ozbrojeným konfliktům. Byl to nevyhnutelný boj mezi republikánským státem, trvajícím na tom, že beze zbytku obnoví všechny „svoje“ původní pravomoci a členstvem CNT, bránícím „výdobytky“ 19. července 1936.

Rodriguez Salas se pokusil telefonní ústřednu dostat pod svoji kontrolu. Militanti CNT z nižších pater byli zaskočeni a nechali se odzbrojit, ale ve vyšších patrech byl díky strategicky umístěnému kulometu na střeše zorganizován zuřivý odpor. Zpráva o útoku se roznesla rychlostí blesku. Všude po městě byly okamžitě vztyčeny barikády. Můžeme klidně hovořit o spontánní sebeobraně reakci barcelonských pracujících, pokud si uvědomíme rozsah iniciativy, projevené středními kádry CNT⁽⁷⁷⁾ a skutečnost, že mezi řadovým

rozhodla se namísto toho pro přímou konfrontaci (což byl Companysův názor), velmi dobře osvědčenou v Bellver de Cerdaña.

76) Viz úvahy Manuela Cruellse (viz. výše str. 55-56) na toto téma. Cruells byl v inkriminované době novinářem v „Diari de Barcelona“. Co se týče možného vlivu stalinistů na Aiguadého či Rodrigueze Salase, je naprosto nedůležité, jestli nějaký existoval či nikoli ve světle spolupráce mezi Companysem, Comorerou a sovětským konzulem v Barceloně. Tento pohled sdílí i Augustin Souchy v „Los sucesos...“ viz výše, str. 13.

77) Krátce poté, co se rozšířila zpráva o ozbrojeném střetnutí v budově telefonní ústředny: „Aby zabránili, že tento incident nepřivede rozsáhlejší střety, výkonný velitel komisariátu veřejného pořádku Erols, generální sekretář Bezpečnostních hlídek Asens a představitel Obranných výborů Díaz odjeli do telefonní ústředny a pokusili se útočníky přimět ke stažení. Rodriguez Salas konzultoval věc telefonicky s Artemiem Aiguadém, ministrem pro vnitřní bezpečnost, na základě jehož rozkazů jednal a byl jím ujištěn, že se nesmí stáhnout za žádných okolností, ale naopak má držet dosažené pozice...“

Společně s jinými anarchisty se v úřadě premiéra Tarradellase objevil Valerio Más a žádal o vydání příkazu ke stažení Útočných gard, které obsadily telefonní ústřednu... Tarradellas a později i... přivolaný Artemio Aiguadé, předstírali překvapení a prohlásili, že nikdy nevydali žádné příkazy k obsazení telefonní ústředny.

„To Rodriguez Salas jedná na svou vlastní zodpovědnost...“ – řekl jim Aiguadé – „...a já vám slibuji, že vydám samozřejmě příkaz k tomu, aby byl obnoven klid a pořádek.“

(z Francisco Lacruz: „El alzamiento...“, viz výše) Lacruz pravděpodobně čerpal svoje informace z brožurky, vydané v roce 1937 anonymně Augustinem Souchym, ve které se praví: „Aby zajistili, že tento

členstvem existovaly rozsáhlé militantní organizace v podobě místních Obranných výborů a Bezpečnostních hlídek. ⁽⁷⁸⁾ Můžeme uvažovat tímto způsobem i proto, že ze strany vedení CNT ani žádné politické strany nepřišly jakékoli instrukce předtím, než došlo ke spontánní mobilizaci a všude po městě se objevily barikády.

Nikdo rovněž nevydal výzvu ke generální stávce, která byla prostě výsledkem třídního instinktu. Přátelům Durrutiho se tak nabízelo otevřené pole pro jejich akci. Okamžitě začali jednat tak intenzivně, jak jim dovolovaly okolnosti. Zatímco pracující zahájili boj, oni se je snažili zkoordinovat a nabídnout jim revoluční východisko ze situace. Brzy ale narazili na své hranice. Kritizovali předáky CNT, které ve svém Manifestu z 8. května označili za zrádce, ale nebyli schopni přehlušit jejich příkaz k opuštění barikád. Nikdy rovněž ani nepomysleli na to, že by mohli svrhnout vedení CNT. Neučinili nic proto, aby se naplnily jejich výzvy k ustavení Revoluční rady. Sami přitom dobře věděli, že pouhá kritika anarchosyndikalistických předáků nestačí, aby z jejich rukou vytrhla otěže.

Na druhé straně skupina byla přeci jenom založena teprve nedávno, byla nezkušená a ještě neměla prestiž v očích členských mas CNT. Její myšlenky ještě nepronikly ke všem řadovým členům organizace.

Právě ve chvíli, kdy se takto zmítali v bezmoci, obdrželi Přátelé Durrutiho zprávu od Výkonného výboru POUM, požadujícího setkání s jejich pravomocnou delegací. ⁽⁷⁹⁾ Byli vybráni Jaime Balius, Pablo Ruiz, Euleterio Roig a Martin. ⁽⁸⁰⁾ V sedm hodin večer 4. května se ve vévodském paláci na Ramblas setkali s Gorkinem, Ninem a Andradem. ⁽⁸¹⁾ Společně vyhodnotili situaci a dospěli k **jednomyslnému** závěru, že vzhledem k opozici ze strany vedení CNT a FAI ⁽⁸²⁾, bylo revoluční povstání odsouzeno k neúspěchu.

incident nepřivodí rozsáhlejší srážky, šéf policie Eroles, generální sekretář Bezpečnostních hlídek Asens a soudruh Diaz, představitel Obranných výborů, odjeli do telefonní ústředny... Valerio Más mezitím s několika dalšími soudruhy hovořil s ministrem vnitra Aiguadém a naléhal na stažení jednotek... Tarradellas a... Aiguadé je ujistili, že neví nic o tom, co se stalo v telefonní ústředně. Později bylo zjištěno, že příkaz k obsazení budovy podepsal Aiguadé osobně („Los sucesos de Barcelona, Relación...“, viz výše. str. 12).

78) Viz výroky Juliana Gorkina v „Reunion du sous-secretariat international du POUM – 14. mai 1937“: „Ve skutečnosti bylo hnutí naprosto spontánní. Samozřejmě, že musíme nějak vysvětlit onu relativní spontánnost: po 19. červenci byly takřka všude v Barceloně a po celém Katalánsku zformovány *Obranné výbory*, složené především z řadových členů CNT a FAI. Nějaký čas nebyly takřka vůbec aktivní, ale můžeme říci, že to byly právě ony, kdo stál za mobilizací pracující třídy z 3. května. Byly to akční skupiny v rámci hnutí. Víme, že ani jedna odborová centrála nevyhlásila generální stávku.“

79) Jordi Arquer: „Historia de la fundació i actuació de la ‘Agrupació Amigos de Durruti’“, nevydaný rukopis, uložený v Hoover Institute.

80) Tamtéž.

81) Tamtéž. Není pochyb, že se Nin zajímal o Přátelé Durrutiho od samého počátku jejich činnosti, protože již 4. března 1937 otiskl v „La Batalla“ článek, překypující chválou na ideje prosazované Jaime Baliusem v článku z „La Noche“ z 2. března 1937, ve kterém Balius varoval před rychlým postupem kontrarevoluce v Katalánsku.

82) 3. května se v Domě CNT-FAI setkal Regionální výbor CNT s Výkonným výborem POUM, aby prodiskutovali situaci. Po dlouhé a detailní analýze vyhlídek do budoucna ze strany POUMistů, poděkoval jménem Regionálního výboru CNT Valerio Mas Ninovi, Andradovi a Solanovi za příjemně strávený večer a

Shodli se ⁽⁸³⁾, že budou požadovat spořádané stažení bojovníků z barikád a podržení si zbraní. ⁽⁸⁴⁾ To se mělo uskutečnit simultánně, jakmile obě strany opustí své pozice. Dále měly být dány záruky, že posléze se nebudou konat žádné razie na militanty, kteří se zúčastnili bojů. Následující den měli vedoucí činitelé a armádní důstojníci za CNT další rozhlasový projev, v němž vyzvali k ukončení bojů. Teď již řadoví bojovníci přestali žertovat o „hasičích“ z CNT-FAI a četnících, líbajících se s Garcíou Oliverem.

Ve středu 5. května Přátelé Durrutiho rozšířili po barikádách onen paměti-hodný leták, jenž je učinil slavnými. Psalo se v něm:

„CNT-FAI. Skupina Přátelé Durrutiho. Pracující! Revoluční radu! Zastřelení viníků! Odzbrojení státních represivních složek! Socializace ekonomiky! Rozpuštění politických stran, které se postavily proti pracující třídě! Nesmíme opustit ulice! Revoluce především! Zdravíme naše soudruhy z POUM, kteří se s námi sbratřili na ulici. Ať žije sociální revoluce! Pryč s kontrarevolucí!“

Tento leták byl vytištěn pod pohrůžkou zbraní v noci ze 4. na 5. května 1937 v tiskařské dílně v Barrio Chino. ⁽⁸⁵⁾ Na první pohled byla patrná improvizace a chybějící infrastruktura Přátel Durrutiho. Text letáku byl sestaven po zmíněném setkání s Výkonným výborem POUM v sedm hodin večer 4. května, na kterém se Skupina a POUM dohodly na defenzivním stažení sil a trvání na záruce, že neproběhnou žádné represe. Leták, který POUM vzala za svůj a přetiskla ho v čísle 235 „La Batalla“ z 6. května, nebyl podpořen žádným plánem akcí, ale vyjadřoval pouze bezprostřední záměry skupiny a výzvu k členským masám CNT, aby pokročily vpřed v boji proti kontrarevoluci. Ve skutečnosti však všechno záviselo na tom, jaké rozhodnutí přijme vedení CNT. Bylo by absurdní a směšné věřit, že by členské masy CNT i navzdory své původní reakci nešly za svými vůdci z 19. července. Jakási šance, i když velice malá, se rýsovala pouze tehdy, když bude vedení CNT nahrazeno revolučními předáky a masy členů se postaví za revoluční zásady a nový akční plán. Ani Přátelé Durrutiho, ani POUM se nejenže nepokusili svrhnout vedení CNT, ale neměli ani žádný akční plán. Ve skutečnosti jejich politika spočívala v následování rozhodnutí vedení CNT. Výkonný výbor POUM odmítl plán Josého Rebulli

několikrát zdůraznil, že rozhovor a diskuse byly velice zajímavé a obě strany by se měly někdy znovu setkat. Nedošlo ale k žádné dohodě a nikdo ani žádnou nenavrhl. Krátkozrakost a politická neschopnost těchto zástupců CNT je neuvěřitelná: oni si prostě mysleli, že stačí bouchnout pěstí do stolu a barikády mohou být klidně rozebrány, protože stalinisté a republikáni se již ničeho neodvážejí poté, co pocítili sílu CNT. Během návratu směrem zpátky na Ramblas a přelézání barikád, si Andrade nemohl pomoci a neustále si sám pro sebe říkal: „Jak příjemný večer! Jak příjemný večer!“ (Výpověď Wilebalda Solana, Barcelona, 16. června 1994) Co se týče setkání delegace POUM, složené z Nina, Andrada, Gorkina, Boneta a Solana s Regionálním výborem CNT a zvláště jeho sekretářem Valerio Másem, viz Wilebaldo Solano: „La Juventud Comunista Iberica (POUM) en los jornadas de mayo 1937 en Barcelona“, Fundación Nin y Fundación Seguí, Pandola Libras, Barcelona 1988, str. 158-160.

83) Jordi Arquer a Wilebaldo Solano, viz výše.

84) Jordi Arquer, viz výše. Viz též úvodníky z „La Batalla“ č. 235 (6.5. 1937, 236 (7.5. 1937) a 237 (8.5. 1937)

85) Podle Thalmannova svědectví viz výše.

na obsazení Generalidad a budov, které v centru města stále držely vládní síly, protože to údajně již byla politická záležitost a nikoli čistě vojenská. ⁽⁸⁶⁾

5. května se konalo další setkání, tentokrát mezi Přáteli Durrutiho a Lokálním výborem POUM v Barceloně – setkání, o kterém se POUMisté vyjádřili záporně ⁽⁸⁷⁾, protože „Přátelé Durrutiho nejsou ochotni začít přímo mezi členy CNT pracovat na sesazení jejího vedení a přejí si pouze ovlivňovat a nechtějí nést jakoukoli další odpovědnost.“

Ve svém letáku, šířeném 5. května, Přátelé Durrutiho nenavrhli provést soustředěnou akci ve spolupráci s POUM. Protože jejich bezprostředním cílem bylo usměrnit revoluci, navrhli vytvoření Revoluční rady. **Poté, co ale bylo toto heslo vysloveno, neučinili vůbec nic, aby bylo také prakticky realizováno.** Přátelé Durrutiho byli bojovníci z barikád a ne organizátoři. Pomyšlný návrh na společný postup CNT-FAI-POUM nebyl ničím více, nežli jen pozdravem militantům z jiné organizace, kteří s nimi bojovali bok po boku na barikádách. Slovo, vytištěné na letáku, se nikdy neproměnilo ve zřetelný a pevný svazek. Přátelé Durrutiho neučinili vůbec nic pro to, aby svrhli vedení CNT a vyrvali v jeho rukou kontrolu nad masou řadových členů, opakovaně odmítajících uposlechnout výzev k zastavení pouličních bojů. Nebyli schopni využít svých členů, patřících k Bezpečnostním hlídkám, natož je zorganizovat, nebo jim dát jakékoli instrukce. Nevydali žádné příkazy Máximovi Francovi, svému členu a delegátu divize „Rojinegra“, která společně s divizí POUM (29. divize, pozn. překl.) pod velením Josepa Roviry opustila frontu s úmyslem zasáhnout do bojů v Barceloně. Máximo Franco i Josep Rovira byli přesvědčeni Isgleasem, Abadem de Santillan a Molinou – tj. členy CNT, kteří byli na rozhodujících místech na ministerstvu obrany Generalidad – aby se vrátili. Přátelé Durrutiho zcela důvěřovali kreativitě a instinktu mas. Neexistovala dokonce ani žádná koordinace mezi samotnými členy skupiny – každý dělal, co chtěl, kdykoli a kdekoli podle toho, co se mu zdálo být nejlepší. Přátelé Durrutiho nebyli schopni postavit se aktivitě předáků CNT, objíždějících barikády a přesvědčujících řadové militanty, aby se vrátili domů.

Nakonec se stalo, že členské masy CNT, zmatené výzvami svých předáků (těch samých jako z 19. července!), se postupně rozhodly, že tento boj vzdají, i když zpočátku vůbec nebyly ochotny brát na vědomí výzvy vedení CNT ke klidu zbraní a zastavení bojů v zájmu antifašistické jednoty. V úterý 6. května se na znamení dobré vůle a snahy ve městě znovu nastolit mír, militanti CNT stáhli z budovy telefonní ústředny, kde boje začaly. Telefónica byla okamžitě obsazena policejními silami a byli přivedeni členové UGT, aby zastali práci zaměstnanců z řad CNT. Když anarchističtí předáci protestovali, Generalidad odpověděla v tom smyslu, že „Co se stalo, nemůže se odestát“ a předáci CNT

86) Wilebaldo Solano, viz výše, str. 164.

87) Barcelonský lokální výbor POUM: „Informe de la actuación del Comité local durante los días de mayo que esta presenta a discusión de las células de Barcelona,“ Národní historický archiv v Madridu.

raději informaci o této další zradě nevysílali rozhlasem, aby se vášně opět nerozbourily plnou silou.

Skupina Přátelé Durrutiho nikdy nepředstavovala vážnější překážku pro politiku antifašistické jednoty, uplatňovanou CNT. Byla maximálně pouhým opozičním proudem, kritizujícím vedení CNT a FAI a především nepříjemnou a nevíтанou připomínkou, že politika kolaborace se státní mašinérií byla zradou anarchosyndikalistických zásad a ideologie.

Šíření letáku po barikádách rozhodně nebylo snadnou záležitostí a představovalo riziko podezřívavých reakcí ze strany mnoha militantů a dokonce i ztráty života. ⁽⁸⁸⁾

Víme, že během Májových dnů došlo k setkání mezi Jaime Baliusem a Josepem Rebullem, sekretářem Buňky POUM č. 72. Vzhledem k malému počtu členů obou organizací však nemělo žádný viditelný efekt. Přátelé Durrutiho odmítli Rebullův návrh na vydání společného manifestu. ⁽⁸⁹⁾

Manifest, šířený Skupinou 8. května ⁽⁹⁰⁾ a hodnotící Májové dny, byl vytištěn na strojích „La Batalla“. Skupina byla odsouzena CNT jako banda provokátorů a neměla následně přístup k prakticky žádné tiskárně. Milicionář POUM jménem Paradell, předák syndikátu prodavačů, poté, když uviděl jakému problému Přátelé Durrutiho čelí, prodiskutoval tuto záležitost s Josepem Rebullem, administrátorem novin POUM. Ten nabídl svoje možnosti Přátelům Durrutiho ⁽⁹¹⁾ v duchu základní povinnosti revoluční solidarity.

V Manifestu Přátelé Durrutiho dali do souvislosti obsazení telefonní ústředny s předchozími incidenty. Jako subjekty odpovědné za vypuknutí Májových dnů byla jmenována Esquerra Republicana, PSUC a represivní složky Generalidad. Přátelé Durrutiho trvali na tom, že jak červenec 1936 (který nebyl pouhou reakcí na fašistické povstání), tak i květen 1937 (který nebyl jednoduše zaměřen jen na změnu vlády), měly revoluční charakter.

88) Podle Baliusova vlastního tvrzení v korespondenci s Burnettem Bollotem, stálo šíření letáků po barikádách život několika členů skupiny. Co se týče tisku a distribuce letáku viz Pavel a Clara Thalman, viz výše, str. 189-191.

89) Odpověď Josepa Rebulla č.7 na dotazník, předložený mu Agustinem Guillamónem (Banyes-surmer, 16. prosince 1985)

Otázka: Pokusila se Buňka 72 kontaktovat jiné skupiny s úmyslem vytvořit revoluční frontu, což znamená Přátelé Durrutiho, Libertinskou mládež, Baliuse, Munise nebo další proudy v POUM?

Josep Rebull: Jediný kontakt s Přáteli Durrutiho jsme měli během Májových dnů, ale fakt, že tato skupina byla nepočtená a neměla žádné svazky s řadovými členy CNT a nepatrná reprezentativnost Buňky 72 způsobily, že nedošlo k praktické dohodě. Například jsme chtěli navrhnout vydání společného manifestu k pracujícím ve zbrani.

90) Baliusova ostrá slova z roku 1971: „Ohledně příkazu k ‘zastavení palby’, vydaného ministry za CNT, jsme zveřejnili manifest, ve kterém jsme označili zodpovědné Výbory za ‘zrádce a zbabělce’. Manifest byl šířen po katalánském hlavním městě členy naší skupiny a Libertinské mládeže.“ (Jaime Balius: „Por los fueros de la verdad,“ v „Le Combat Syndicaliste“ z 2. září 1971.

91) Jordi Arquer viz výše.

„Naše skupina požaduje okamžité vytvoření Revoluční rady, zastřelení viníků, rozpuštění státních represivních složek, socializaci ekonomiky a rozpuštění všech politických stran, které zradily třídu námezdně pracujících.“

Přátelé Durrutiho vůbec nepochybovali o tom, že pracující v tomto střetnutí fyzicky zvítězili a měli následně jednou provždy skoncovat s Generalidad, která již nebyla ničím. Skupina vznesla obvinění ze zrady vůči výborům a předákům CNT, kteří udusili již takřka vítězné povstání námezdně pracujících.

„Generalidad již vůbec nic neznamena. Její pokračující existence pouze posiluje kontrarevoluci. My, pracující, jsme vyšli z boje jako vítězové, což popírá tvrzení, že výbory CNT měly skutečně jednat tak umírněně, podrobit se příkazu k zastavení palby a dokonce nás nutit k návratu do práce za situace, kdy jsme stáli na prahu triumfálního vítězství. Nebyla věnována žádná pozornost tomu, kdo byl skutečným původcem útoku a nebyl ani brán zřetel na skutečný význam probíhajících událostí. Takové chování nemůžeme označit za nic jiného, než za naprosto neospravedlnitelnou zradu revoluce. Víme, jak se postavit ke špinavé práci, kterou vykonala ‘Solidaridad Obrera’ i nejprominentnější veteráni CNT.“

Výraz „zrada“ se objevil ještě jednou ve vztahu k Regionálnímu výboru CNT, který se distancoval od Přátel Durrutiho a přesunu odpovědnosti za resorty bezpečnosti a obrany (nikoli těch pod kontrolou Generalidad, ale CNT) do rukou centrální vlády ve Valencii.

„Tato zrada má gigantický rozměr. Dvě základní záruky zřízení námezdně pracujících – bezpečnost a obrana – jsou našemu nepříteli servírovány na stříbrném podnose.“

Manifest končí krátkou sebekritikou, týkající se některých taktických omylů během Májových dnů a optimistickým pohledem do budoucna, který se ve světle bezprostřední vlny represí, odstartovaných 28. května, ukázal být marný a neopodstatněný. Květen 1937 neskončil remízou, ale těžkou porážkou proletariátu.

Co se týče všemožných mýtů, obklopujících květnové události roku 1937, skutečností zůstává, že situace byla velmi chaotická a zmatená⁽⁹²⁾ a postupně začaly obě strany vkládat stále více a více nadějí do zahájení rozhovorů. Květen 1937 nebyl v žádném případě revolučním povstáním, ale začal jako obrana „odborového vlastnictví“, vzniklého v červenci 1936. Boje byly iniciovány útokem ozbrojených složek Generalidad na budovu telefonní ústředny. Tento krok byl jen dalším z typických projevů snahy Companysovy vlády kousek po kousku obnovit všechnu moc, kterou jí povstání námezdně pracujících z 19. července 1936 momentálně vytrhlo z rukou. Nedávné úspě-

92) Viz Juan Andrade: „Notas sobre la guerra civil (Actuación del POUM)“, Ediciones Libertarias, Madrid 1986, str. 117-125.

chy v Puigcerdá a Cerdaně připravily situaci pro závěrečný úder v Barceloně a po celém Katalánsku. Je jasné, že Companys cítil za zády oporu ze strany vůdce PSUC Juana Comorery a sovětského konzula Antonova-Ovsejenka, se kterým velmi úzce a intenzivně spolupracoval již od prosince 1936, kdy byla POUM vyhozena z Generalidad. Stalinistické zájmy souzněly s Companysovými cíli: podkopat a rozdělit revoluční síly POUM a CNT, což byly koneckonců i cíle sovětské politiky, realizovatelné pouze pokud bude posílena buržoazní vláda Generalidad. Uměle protahovaná krize v Generalidad vyvolaná odmítnutím CNT akceptovat dekret z 4. března, nařizující rozpuštění Bezpečnostních hlídek, byla nakonec vyřešena násilnou cestou po předchozích ozbrojených srážkách ve Vilanese, La Fatarelle, Cullere (Valencie), Bellveru, na pohřbu Roldana Cortady atd. pomocí útoku na telefonní ústřednu a následujících krvavých Májových dnů v Barceloně. Neuvěřitelně hloupá krátkozrakost, neotřesitelná víra v antifašistickou jednotu a rozsah, v jakém hlavní anarchosyndikalističtí předáci (od Peiróa až po Fredericu Montseniovou, od Abada de Santillan až ke Garciovi Oliverovi a od Marianeta /*přezdívka sekretáře Národního výboru CNT Mariana Vasqueze, pozn. překl./* až k Valeriovi Másovi) kolaborovali s republikánskou vládou, nebyly ani zdaleka zanedbatelné faktory a Generalidad a sovětští agenti o nich dobře věděli. Mohli rovněž počítat s přímo stupidní prostoduchostí v nepřátelském táboře, jak se jasně ukázalo během květnových událostí.

Co se týče akcí Skupiny Přátelé Durrutiho během Májových dnů, zcela mimo obraz by rovněž bylo nemístně mytologizovat jejich roli v barikádovém boji a distribuci letáku. ⁽⁹³⁾ Jak jsem již řekl, Přátelé Durrutiho se nikdy nepokusili svrhnout vedení CNT a omezili se na zdrcující kritiku předáků CNT a jejich politiky, která byla ve vztahu k revoluci přímo zrádcovská. Možná skutečně nemohli učinit více vzhledem k nízkému počtu svých členů a zanedbatelnému vlivu na členské masy CNT. Měli bychom však vyzdvihnout jejich roli

93) Andradovy komentáře o Přátelích Durrutiho jsou neobyčejně zajímavé, protože boří veškerou s nimi související mytologii. "...Kontaktovali jsme 'Přátele Durrutiho', skupinu, o které musím říci, že nebyla příliš početná a představovala jen úzký kruh lidí, nemajících v úmyslu nic více, než jen fungovat jako vnitřní opozice ve FAI a která se již vůbec se nechtěla zúčastnit společné akce s 'autoritářskými marxisty', jakými jsme byli my. Říkám to proto, že od té doby se občas někdo pokouší zobrazit 'Přátele Durrutiho' jako mocnou a početnou organizaci, představující revoluční vědomí CNT-FAI. Ve skutečnosti po organizační stránce neznamenalí vůbec nic a nacházeli se v neskutečném ideologickém zmatku: v žádném případě nevěděli co vlastně chtějí a měli v oblíbě jen své ultrarevoluční řeči bez politických důsledků, což bylo založeno na tom, že nikdy nevyzývali k žádné akci a neporušovali vnitřní disciplínu FAI. Navzdory tomu jsme dělali vše, co bylo v našich silách, abychom se vzhledem k dané situaci si nimi na něčem dohodli, ale mám za to, že jsme podepsali společně jeden ze dvou vydaných manifestů, nabádajících k odporu, protože oni nebyli ochotni k ničemu dalšímu. Později se skupina úplně rozpadla a zmizela z veřejného života." (V Juan Andrade viz výše, str. 12) Andradovy výroky jsou v každém případě přinejmenším rozporuplné. Divil bych se, kdyby se POUM obtěžovala zahájit rozhovory s Přáteli Durrutiho, pokud by nic neznamenalí a byli ničím. Znovu tedy musím zdůraznit zájem, projevovaný Ninem o Baliasovy názory a zrod Přátel Durrutiho již od tak brzké doby jako března 1937. Podobně není pochyb o skutečnosti, že Andrade z roku 1986 je v protikladu s Andradem z roku 1937, který napsal článek „CNT-POUM“, přetištěný v „La Batalla“ z 12. května 1936 – viz pátá poznámka v páté kapitole.

v pouličních bojích ⁽⁹⁴⁾, hrdinství projevené na několika barikádách a Ramblas, zvláště na těch naproti jejich ústředí ⁽⁹⁵⁾ a roli, kterou sehráli v bojích v Sans, La Torasse a Sallentu. Přirozeně musíme zdůraznit také jejich pokusy nabídnout pracujícím plán akcí a minimálních politických požadavků, vyslovených v letáku z 5. května. Šíření nebylo nikterak snadnou záležitostí a několik členů Skupiny Přátelé Durrutiho za něj zaplatilo životem, protože se mohli opřít pouze o pomoc militantů CNT. Mezi dalšími aktivitami během Májových dnů, které jsou hodné zaznamenání, patří i provolání, sestavené Baliusem na barikádě na křižovatce Ramblas s Calle Hospital, vyzývající všechny evropské pracující, aby projevili solidaritu se španělskou revolucí. ⁽⁹⁶⁾ Poté, co se k nim dostaly zprávy hovořící o tom, že z Valencie je na cestě kolona Útočných gard, aby potlačila vzpouru, Přátelé Durrutiho se pokusili zmobilizovat některou anarchistickou kolonu, aby ji odrazila. Nic se však nedostalo dál, než do stadia plánování, protože milicionáři CNT se k věci postavili odmítavě a začali pouštět barikády.

Konečně musíme z politického hlediska vypíchnout dohodu, dosaženou s POUM, že by měla být vydána výzva k pracujícím, aby předtím, než opustí barikády, žádali záruky, že nedojde k zatýkání a především, že si podrží své zbraně – kterých se nikdy neměli vzdát a které samy o sobě byly tou nejlepší zárukou.

Co se týče teorie, pak je tedy mnohem významnější role, kterou přátelé Durrutiho sehráli po Májových dnech, kdy zahájili vydávání svého časopisu, pro který si vypůjčili jméno novin, vydávaných Maratem během francouzské revoluce: **Přítel lidu**.

94) Jak se Balius sám zdráhal říci, Přátelé Durrutiho byli jedinou skupinou (neboť pouze oni a Bolševicko-leninská sekce vydali letáky s revolučním obsahem), která přivítala vypuknutí pouličních bojů a pokusila se poskytnout spontánnímu boji pracujících během Májových dnů roku 1937 nějaké vedení a revoluční smysl: „Floreal Castillo prohlašuje v „Espoir“, že vůdcem květnové opozice byl Camillo Berneri. To je však chybné. Camillo Berneri sice vydával „La Lutte de Classes“ (ve skutečnosti to byl italský časopis Guerra di classe, pozn. aut.), ale v událostech nesehrál žádnou aktivní roli. Byli to muži ze skupiny Přátelé Durrutiho, kteří přilávali oleje do ohně. Byli to horníci ze Sallentu, kdo postavil barikádu na Ramblas na křižovatce s Calle Hospital vedle ústředí naší milované skupiny.“ (Jaime Balius: „Por los fueros de verdad,“ v „Le Combat syndicaliste“ z 2. září 1971) Baliusovo svědectví je podepřeno i Jaime Miravithesem: „Pokud vím, tak je celé město obsazeno lidmi z FAI, zvláště skupinami Přátel Durrutiho a relativně značnými počty členů POUM.“ (Jaime Miravithes: „Episodis de la guerra civil espanyola. Nates de meus arxius (2)“, Pórtic, Barcelona 1972, str. 144.

95) Jak Balius řekl ve svém článku „Por los fueros de verdad,“ citovaném výše, barikáda byla vybudována horníky ze Sallentu.

96) viz Pablo Ruiz: „Elogio póstumo de Balius“, v „Le Combat syndicaliste“ („Solidaridad Obrera“) z 9. ledna 1981.

Po Májových událostech

Vedení CNT si odhlasovalo, aby byli členové Přátel Durrutiho vyloučeni z organizace, ale nikdy se mu nepodařilo nechat tento krok ratifikovat na nějakém shromáždění syndikátů. ⁽⁹⁷⁾ Členstvo CNT sympatizovalo s revoluční opozicí, zosobněnou právě v této skupině. Neznamená to však, že by se ztožňovali s aktivitami nebo myšlenkami Přátel Durrutiho, ale rozuměli jejich postoji a respektovali a dokonce i podporovali jejich kritiku vedení CNT. ⁽⁹⁸⁾

Vedení CNT úmyslně používalo i zneužívalo nálepku „marxista“, což je mezi anarchisty nejhorší myslitelná urážka, opakovaně používaná proti Přátelům Durrutiho, zvláště pak Baliusovi. V teoretických základech skupiny a ani ve sloupcích „El Amigo del Pueblo“, různých manifestech a letáčích není vůbec nic, co by ospravedlnilo používání termínu „marxistická“ ve spojení se Skupinou Přátel Durrutiho. Ta představovala jednoduše a prostě opozici vůči kolaborantské politice vedení CNT a zakládala svoji politickou pozici v rámci CNT a na anarchosyndikalistické ideologii. První číslo „El Amigo del Pueblo“ bylo legálně vydáno 19. května 1937 ⁽⁹⁹⁾ a mnoho z jeho odstavců bylo vymazáno cenzory. Černorudá titulní strana zobrazovala usmívajícího se Durrutiho, nesoícího vlající černorudý prapor. Číslo 1 nebylo datováno. Redakce a administrace sídlily na prvním patře Rambla de las Flores 1. Časopis byl označen za tiskový orgán Přátel Durrutiho. Jako šéfredaktor byl uveden Balius, redaktoři byli Euleterio Roig, Pablo Ruiz a Domingo Paniagua. Nejzajímavější článek s Baliusovým podpisem nesl titulek: „Zapamatujte si: nejsme agenti provokatéři“ a zabýval se urážkami a pomluvami, pocházejícími z řad CNT. Balius připomněl manifest, vydaný na začátku května a řekl, že nebyl přetištěn, protože by byl zcela jistě a nevyhnutelně cenzurován. Dále přímo zaútočil na „Solidaridad Obrera“ ⁽¹⁰⁰⁾ kvůli jejímu záštiplnému přístupu k Přátelům

97) Ve svém článku „Por los fueros de la verdad“ řekl Balius následující: „Později vyšší výbory vydaly dekret, nařizující naše vyloučení, což ale řadoví členové odmítli na shromáždění syndikátů a plén skupin FAI, konaném v Domě CNT-FAI.“

98) Skutečnost, že Přátelé Durrutiho si získali vřelé a značně rozšířené sympatie řadových členů CNT, je evidentní nejen z bezmoci vedení a výborů CNT dosáhnout jejich vyloučení, ale rovněž i z nespokojenosti a rozčarování, jenž po Májových událostech vedlo ke vzniku konspirativních struktur v rámci anarchistických organizací. Objevily se tak dokumenty, nazvané „Aportación a un proyecto de organización conspirativa“ a „Informe respecto a la preparación de un golpe de Estado“, vydané v antologii „Sucesos de mayo (1937)“, Cuadernos de la guerra civil No.1, Fundación Salvador Seguí, Madrid 1987.

99) První číslo „El Amigo del Pueblo“ nebylo datováno. Skupina rozšířila zprávu o objevení se nového časopisu, tiskového orgánu Přátel Durrutiho ve středu 19. května 1937. Tavera a Ucelay chybně udávají datum 11. května, pravděpodobně se odvozující od Manifestu, otištěného na druhé straně prvního čísla. Paul Sharkey udává mnohem pravděpodobnější datum 20. května. Pak tedy, uvědomíme-li si, že časopis měl vycházet jako týdeník a další číslo se objevilo 26. května 1937, není pochyb o tom, kdy bylo vydáno číslo první.

100) „Solidaridad Obrera“ byla v rukou Jacinta Toryhoa, dosazeného na místo šéfredaktora hlavního deníku CNT díky své zásadní obhajobě kolaborantského přístupu CNT a vnitroorganizační disciplíny. Toryho byl s Baliusem doslova na kordy, protože Balius vždy velice ostře kritizoval anarchosyndikalistickou kolaboraci. Co se týče Toryhoa a jeho nepřátelství a nenávisti k Baliusovi, viz zajímavá studie v jinak špatném článku od Susany Tavery a Enrica Ucelay da Cal, citovaném dříve v kniha Jordiho Sabatera: „Anarquismo i catalanismo. La CNT i el fet nacional catalá durant la Guerra Civil,“ Edicions 62, Barcelona 1986, str. 109-110.

Durrutiho a odmítl špinavosti, vycházející z vedení CNT: „*Nejsme agenti provokatéři.*“

Číslo 2, ve kterém nejsou žádné cenzurované pasáže, bylo vytištěno patnáct tisíc kusů. ⁽¹⁰¹⁾ Na barevné titulní straně byla kresba, připomínající smrt Francisca Ascasa během útoku na kasárny Atarazanas. Číslo bylo datováno 26. května 1937 v Barceloně. Na první straně se vyjímal následující slova:

„Nechutný způsob, s jakým s námi zacházeli cenzori, nás přinutil, abychom to celé zarazili. Drzost, s jakou vymazávali i naše nejnicotnější výroky, je pro nás hanbou a ponížením, se kterým se nemůžeme a nechceme smířit. Nebudeme ničí otroci!“

Je tedy jasné, že toto vydání nebylo předloženo cenzuře a vyšlo tajně. ⁽¹⁰²⁾ Vyjímal se v něm odsouzení hesel, vyřčených UGT, Stalinem kontrolovanými odbory, které ze svých řad vyloučily členy POUM a žádaly, aby se CNT stejně zachovala k Přátelům Durrutiho. Neobsahovalo žádný článek s Baliusovou značkou. Nicméně dva články se v něm vyjímají – nikoli pro svůj obsah, ale spíše proto, že odrážely určitou mentalitu. První, podepsaný „Fulmen“, rýsuje paralely mezi francouzskou revolucí z roku 1793 a španělskou z roku 1937, Maratem a Baliusem a Jakobíny a durrutistas. Další, tentokrát nepodepsaný článek, odsuzoval množství předních katalanistických osobností, žijících za peníze Generalidad. Populistickým a demagogickým způsobem byly srov-

101) ...což prohlásil Balius ve svém dopise Burnettovi Bollotenovi z 24. června 1946 z Cuernavacy.

102) tamtéž

nány platy prezidenta Companyse a dalších politiků s příjmy milicionářů a byly zdůrazněny těžkosti ve financování válečného úsilí. Oba články jsou zajímavé svým viditelným lidovým a demagogickým stylem, který zdá se velmi dobře rezonoval s vědomím každodenních ekonomických problémů a těžkostí obyčejných lidí a byl typický pro ostatní soudobé tiskoviny. Můžeme říci, že právě toto bylo charakteristickým rysem „El Amigo del Pueblo“. Redakční úvodník byl přinesen na zadní straně obálky pod titulkem „Negrínova vláda“ a vyjadřoval opovržení nad sestavením kontrarevoluční vlády pod zřetelným vlivem Komunistické strany jako výsledkem Májových dnů, jejímž prvním krátkodobým cílem bylo odzbrojit pracující třídu a vytvořit buržoazní armádu. Úvodník charakterizoval řešení krize valencijské vlády jako jasný výraz koloniální (samozřejmě sovětské) intervence. Někdy v polovině července byl kvůli tomuto úvodníku zatčen Balius. Odmítl kauci, ale nakonec se nedostal před soud, protože tribunál, který měl projednat tento případ, nařídil v polovině října jeho propuštění. Čtrnáct dní nato byl na začátku listopadu znovu uvržen do vězení po dobu dvou měsíců na základě příkazu o předběžném zadržení a předán komisaři Burillovi. ⁽¹⁰³⁾ Strávil ve vězení asi devět měsíců a další perzekuci se vyhnul jen útekem z Barcelony.

Číslo 3 neslo dataci 12. června 1937, bylo údajně vytištěno v Barceloně, nyní již pouze černobíle. Zdá se být výrazně konfliktnější a články se nesly v podstatně zarputilejším tónu. Bylo v nich odsuzováno několik vražd anarchistických militantů a opatření namířená proti Bezpečnostním hlídkám, jenž měly být postaveny mimo zákon. Byl citován text květnového letáku a vysvětlen jeho smysl ve světle událostí, klíčových pro budoucnost revoluce, která se nacházela v bezprostředním ohrožení. ⁽¹⁰⁴⁾ Dále zde byl nenadepsaný článek o francouzské revoluci, který můžeme s klidem připsat Fulmenovi; zprávy o vojenském úspěchu anarchisty Cipriana Mery na madridské frontě; několik básní od Euleteria Roiga; článek od Santana Calery, ve kterém ujišťoval čtenáře, že odkaz na Durrutiho neznamena nostalgickou vzpomínku, ale spíše obhajování ideologických pozic, týkajících se nezbytnosti zvítězit ve válce, pokud chceme být svobodní; dále zde byl otištěn Durrutiho rozhlasový projev z madridské fronty; demagogický článek o aragonské frontě a zázemí; příkrý odsudek nedávných výroků Juana Peiró o nastolení republiky totožné s režimem před červencem 1936 a především zdaleka nejzajímavější článek, nazvaný „Co se týče Májových dnů“, ve kterém Přátelé Durrutiho stáhli obvinění ze „zrady“, vznesené v manifestu z 8. května vůči vedoucím výbojům CNT a zároveň žádali, aby CNT učinila totéž s výrazem „agenti provokatéři“, používaným vzhledem k Přátelům Durrutiho.

Ve čtvrtém čísle, datovaném 22. června 1937, byla obsažena zpráva o Baliu-

103) Jordi Arquer: „Història...“, viz výše. Plukovník Burillo měl prsty i v zatčení Andrése Nina a vedení POUM.

104) Ve skutečnosti byla 16. června, čtyři dny předtím, než se objevilo třetí číslo „El Amigo del Pueblo“, POUM postavena mimo zákon a její militanti a předáci pozatýkáni nebo povražděni v operaci, jakou Španělsko dosud nezažilo, koordinované sovětskou GPU a španělskými stalinisty.

sově zadržení bez možnosti kauce. Titulní straně dominoval seznam požadavků Přátel Durrutiho (již několikrát zveřejněných od té doby, co byly poprvé zformulovány na konci března 1937), zahrnující drakonická opatření, jak povinné členství v odborech, čistky v zázemí, přidělový systém, ozbrojení proletariátu, rozpuštění státních represivních složek atd. zaměřená na obranu revoluce, ohrožené reakcí a vítězství ve válce proti fašistům.

„My, ´nezodpovědní agenti provokatéři´, voláme po tom, aby byl ekonomický a sociální život země řízen odbory. Voláme po svobodných obcích. Armáda a veřejný pořádek musí být pod kontrolou pracující třídy. Voláme po rozpuštění vládních ozbrojených sborů. Chceme, aby i nadále existovaly Obranné výbory a rady. Zbraně musí být v rukou proletariátu. Pušky jsou jedinou opravdovou zárukou revolučních výdobytků. Neměl by k nim mít přístup nikdo jiný, než pracující třída. Voláme po zrušení vojenských hodností. Voláme po zavedení pracovních ženiných praporů pro nepřátele revoluce. Povinné členství v odborech. Zavedení pracovních úřadů. Skoncovat se situací, kdy seženete práci jen díky známosti. Zavést přidělové průkazy. Zavést pracovní povinnost. Zázemí musí pracovat pro válečné úsilí. Socializace všech výrobních prostředků a infrastruktury. Nesmiřitelný boj proti fašismu a jeho spojencům. Vyčištění zázemí. Ustavení místních výborů. Urychlené zavedení rodinného platu a žádné byrokratické výjimky v této otázce. Válka a revoluce se musí dotýkat všech stejně. Zrušení buržoazního parlamentu. Zrušení pasů. Mobilizace proti kontrarevoluci. Naprostá neposlušnost k represivním státním zásahům, jako například posilování cenzury, odzbrojování pracujících, konfiskacím radiových stanic atd. Rezolutní opozice k převádění výrobních prostředků do vlastnictví obcí, pokud ještě není pracující třída naprostým pánem země. Úplný návrat k tradičním revolučním zásadám naší organizace. Nesmiřitelná opozice vůči vládní spolupráci, protože je vzhledem k emancipaci proletariátu naprosto kontraproduktivní. Vyhlazovací válku všem spekulantům, byrokratům a těm, kteří stojí za růstem životních nákladů. Stavíme se proti jakémukoli příměří.“

Na straně 2 se objevilo následující oznámení, či snad spíše připomínka: *„Revoluční program Skupiny Přátel Durrutiho: „Revoluční radu. Ekonomickou moc odborům. Svobodné obce. Musíme vykročit kupředu. Jsme anarchisté.“*

Dále byla v čísle obvyklá báseň od Euleterio Roiga, pravidelný Fulmenův článek o francouzské revoluci a stať od Santana Calery, pobízející Libertinskou mládež a FAI, aby se zapojila do odborové práce a ujistila se o potřebě zároveň vyhrát válku i uskutečnit revoluci. Byl zde ještě vynikající a pamětihodný článek od Jaime Baliuse, nazvaný „V sebeobraně. Žádám vysvětlení.“ V něm se Balius ohrazoval proti nařčení, že je marxista, což bylo patrně nejzákeřnější obvinění, vznášené proti němu vůdci CNT a jejím tiskem.

V pátém čísle „El Amigo del Pueblo“, datovaném 29. července 1937 a vytištěném na menším formátu, byla stále udávána původní adresa redakce a

administrace, přestože ústředí Přátel Durrutiho bylo uzavřeno policií a „El Amigo del Pueblo“ byl tištěn tajně. Tento krok byl součástí pokusu zavést policii na falešnou stopu. Policie si skutečně myslela, že časopis se tehdy pravděpodobně tiskl někde ve Francii v Perpignanu nebo Montpellieru s pomocí francouzských anarchistů, přestože ve skutečnosti byl stále vydáván v Barceloně. Od tohoto vydání ve všech následujících číslech nenesly články podpisy autorů, kromě příležitostných pseudonymů. Baliasovi jeho vězení mezitím nijak nezabránilo, aby se nepodílel na sestavování úvodníků a někdy dokonce psal články přímo z vězení.

Číslo pět je vůbec jedno z nejzajímavějších čísel. Na první straně se nachází úvodník, nazvaný „Revoluční teorie“. **Jen tento jediný článek by stačil, aby prokázal historický a politický význam Přátel Durrutiho**, nejen ve vztahu k dějinám občanské války, ale především anarchistické ideologii. V úvodníku Přátelé Durrutiho připsali postup kontrarevoluce a selhání CNT po jejím nezvratném a absolutním triumfu v červenci 1936 jednomu jedinému faktoru: absenci revolučního programu, což bylo rovněž příčinou porážky v květnu 1937. Závěr, ke kterému autoři došli, je vyjádřen neobyčejně jasně:

„postupný úpadek revoluce musíme výlučně připsat absenci specifického programu a vize krátkodobých cílů. Jen proto jsme se nechali chytit do pasti, nastrožené kontrarevolučními silami, právě v okamžiku, kdy události nabíraly směr jednoznačně příznivý vzhledem k tužbám proletariátu. Tím, že jsme nebyli schopni dát červencovému povstání volnou ruku podle třídních zásad, umožnili jsme nastolení vlády maloburžoazie, která by nikdy nevznikla, pokud by mezi námi převládalo jednoznačné odhodlání vložit osud této země do rukou proletariátu...

...chybně jsme uvažovali v tom smyslu, že revoluce sociálního typu může sdílet svoji ekonomickou a sociální dynamiku s jí nepřátelskými složkami.

V květnu se problém objevil v jiném světle. Opět se hovořilo o tom, že budeme nekompromisně směřovat k revoluci. Stalo se ale, že přesně ti samí lidé, které v červenci vyděsila možnost zahraniční intervence, po vypuknutí Májových dnů prokázali, že nemají žádnou vizi, což nakonec vyústilo do zlověstného ticha 'příměří'. To se následně i navzdory uzavřeným dohodám proměnilo v průběžné odzbrojování lidu a bezohledné represe proti pracující třídě...

Poté, co jsme sami sobě upřeli program, což znamená svobodný komunismus, vydali jsme se zcela na milost a nemilost našim nepřátelům, kteří na rozdíl od nás měli a stále mají svůj program a taktické zásady... maloburžoazním politickým stranám, jenž měly být zlikvidovány jak v červenci, tak v květnu. Podle našeho názoru by jakékoli jiné uskupení za situace, kdyby dosáhlo takové absolutní většiny jako my, neváhalo ani vteřinu a zcela ovládlo situaci.

V posledním čísle našeho časopisu jsme vyhlásili zásady svého programu. Uvědomujeme si nezbytnost ustavení Revoluční rady, nutnost aby odbory převzaly pod svoji kontrolu ekonomickou sféru a aby se obce mohly svobodně organizovat. Naše skupina se snažila načrtnout cestu ven, protože se obáváme, že za podobných okolností jako v červenci a květnu, bychom se prostě měli zachovat stejně. Možnost našeho úspěchu leží v existenci programu, který musí být rozhodně podepřen silou zbraní.

Revoluce postrádající teorii nemá šanci vykročit vpřed. My, Přátelé Durrutiho, jsme nastínili naše myšlenky, které možná budou během dalších velkých sociálních bouří uznány za pravdivé, ale nicméně závisí na dvou základních nevyhnutelných předpokladech: programu a zbraních.“

Tento klíčový text **představuje milník ve vývoji anarchistického myšlení.** Zde vyjádřené teoretické koncepce, předtím jen velmi zmateně načrtnuté, nyní vyvstávají se zarážející jednoznačností. Jedná se o teoretické poznatky, které budou později znovu a znovu opakovány v Baliusově brožurce „Hacia una nueva revolución“. Na tomto místě se ale objevují poprvé a nikdo jim nemůže v kontextu anarchistické teorie upřít neobyčejné novátorství a význam. Přátelé Durrutiho znovu oživili staré teoretické koncepce, ke kterým došli prostřednictvím bolestné historické zkušenosti, zažité během občanské války a revolučního procesu, ostře odhalujícího protiklady a požadavky třídního boje. Máme snad věřit, že vývoj politického myšlení Přátel Durrutiho může být vážně a věrohodně připsán pouze vnějšímu vlivu nějaké jiné skupiny, například trockistů, nebo POUMistů? Je bez jakýchkoli pochyb, že se jedná o vývoj, **beroucí svůj počátek pouze ve skupině Přátelé Durrutiho.** Během své analýzy politického a historického vývoje došli její členové k závěru, že ustavení Revoluční rady je naprostá nezbytnost. Přátelé Durrutiho se přirozeně úmyslně vyhýbali charakteristické marxistické terminologii⁽¹⁰⁵⁾ a používali odlišné výrazivo, typické pro ideologii anarchistickou a právě toto výrazivo, ve kterém vyslovili svoji koncepci zřízení námezdně pracujících, je dalším důkazem, že proces, kterým se zabýváme, je jasně vnitřním vývojem skupiny a nikoli projevem její kolonizace vnější silou. Sociální a historická skutečnost je natolik přesvědčivá a tvrdá, že může zajistit, aby se prvky revoluční teorie zrodily v revoluční skupině, která má prostě oči otevřené a je ochotna se nechat poučit.

Ve stejném vydání „El Amigo del Pueblo“, o kterém stále hovoříme, se nacházela analýza událostí proběhnuvších od Májových dnů. Bylo v ní odsouzeno uvěznění a soud s militanty POUM, zinscenovaný stalinisty a dále zničení anarchistických družstev. Do ostrého kontrastu byl dán blahobytný život střední třídy, živné pudy stalinismu a perzekuce revolučních pracujících.

105) Myslím, že nemusíme zabíhat do vysvětlování rozdílů mezi revolučním marxismem a stalinismem. Každého, kdo se o tento problém zajímá, odkazuji na první číslo „Balance“.

V čísle se rovněž nacházel obvyklý Fulmenův článek na téma francouzské revoluce, zdůrazňující zajímavé protiklady mezi francouzským a španělským revolučním procesem. Konečně byl otištěn i dlouhý a vynikající článek, odsuzující pokusy vedoucích výborů CNT vyloučit Přátele Durrutiho z organizace.

Šesté číslo „El Amigo del Pabelo“ je datováno 12. srpna 1937 v Barceloně. Úvodník pod titulkem „Nezbytnost existence Revoluční rady“ opakuje myšlenky editorialem z předchozího čísla o ustavení Revoluční rady a argumentuje, že měla být založena již v červenci 1936:

„Když se zamýšlíme nad červencovým hnutím, docházíme k závěru, že nepřátelé revoluce musí být bezohledně zničeni. Že jsme tak neučinili, byla jedna z našich klíčových chyb, za kterou nyní platíme i s úroky. Zmíněný úkol případně Revoluční radě, nemající s nepřítelem žádné slitování.

Ustavení Revoluční rady má kardinální důležitost. Není to jen další z mnoha abstrakcí. Je to výsledek série neúspěchů a katastrof a kategorický požadavek námi nastoupené cesty. V červenci byl založen antifašistický výbor, neodpovídající potřebám oné delikátní situace. Jak se mohl dále vyvíjet zárodek nového zřízení, zrozený na barikádách, když se přátelé i nepřátelé revoluce ocitli na jedné lodi? Takto strukturovaný antifašistický výbor byl jen těžko ztělesněním bojů z července 1936. (106)

...stavíme se za to, aby se Revoluční rada skládala pouze z pracujících z měst i vesnic a bojovníků, kteří se ve všech klíčových bodech současného konfliktu postavili na stranu sociální revoluce...

...Skupina Přátelé Durrutiho, která věděla tolik, aby mohla vypracovat zodpovědnou kritiku Májových dnů, si nyní uvědomuje potřebu ustavení Revoluční rady podle již vyslovených zásad, což považujeme vzhledem k obraně revoluce za nezbytné...“

Vývoj politického myšlení Přátel Durrutiho se nyní již nedal zastavit. Poté, co si uvědomili nezbytnost rezolutního nastolení zřízení námezdně pracujících, vyvstala další otázka: v čem má být ztělesněno? Odpověď zněla: v Revoluční radě, správně definované jako předvoji revolucionářů. Nemůžeme dojít k jinému závěru, než k tomu, že její role měla být ta, kterou marxisté chybně připisují revoluční politické straně.

Nicméně se v druhém čísle „La Voz Leninista“ Munis kriticky dotkl šestého čí-

106) Přátelé Durrutiho tak nepovažovali Centrální výbor antifašistických milic za embryo duální moci, ale agenturu pro třídní kolaboraci. K tomu samému závěru došli Nin, Azaña, Tarradellas, Bordiguisté atd. Akademičtí historici, prezentující Výbor jako zárodek zřízení námezdně pracujících, stojící v protikladu vůči Generalidad, si zakrývají oči před realitou.

sla „El Amigo del Pueblo“, protože jeho obsah považoval za krok zpět vzhledem k těm samým zásadám, vysloveným Skupinou Přátelé Durrutiho během a těsně po Májových událostech.

Číslo 6. rovněž přineslo zprávu o procesu, vykonstruovanému proti POUM a vraždě Andrése Nina, ze které byla obviněna vláda a kromě dalšího obvyklého článku o francouzské revoluci se zde nacházelo několik dalších, méně zajímavých. Na poslední straně byla otištěna tiskařská značka „Imp. Libertaria – Perpignan“. Je naprosto jasné, že se jedná pouze o falešnou stopu pro policii, protože „El Amigo del Pueblo“ byl stále tištěn v Barceloně. ⁽¹⁰⁷⁾

Sedmé číslo neslo dataci Barcelona, 31. září 1937 ⁽¹⁰⁸⁾ a obsahovalo několik pozoruhodných článků: materiál o represích proti anarchistickým družstvům, odmítnutí falešných obvinění, vznesených Augustinem Souchym proti Přátelům Durrutiho v jeho brožurce, anonymně vydané Ediciones Ebro, vyjádření opozice vůči znovuzavedení svobody náboženství, protesty proti výraznému nárůstu indexu životních nákladů atd. Rovněž jsme mohli narazit na neobvyčejný projev černého humoru, pro ony časy velice charakteristického. Dočteme se, že:

„Navrhujeme okamžitě vyloučit z naší organizace osoby jménem Michail Bakunin, Petr Kropotkin, Sébastien Faure, Errico Malatesta a Ricardo Mella. Dále navrhujeme, aby iniciátorům této čistky byl vzdán hold za to, že se úspěšně vypořádali s kontrarevolučním nebezpečím. Naše pravá víra nám neumožňuje stát po boku těch, kteří poskytují ideologickou a materiální základnu 'nekontrolovatelným elementům', ale naopak nás naplňuje obdivem ke slavné neomylnosti velkých postav, které dokáží vždy správně interpretovat dané momentální okolnosti.“

Úvodník analyzoval význam Májových dnů, které Přátelé Durrutiho považovali za povstání, mající napravit chyby, učiněné od července 1936. Text vyzýval k odstranění překážky v podobě jistých prominentních anarchistických veteránů, jejichž odpor vůči „totalitnímu pokušení“ byl ničím ve srovnání s rezignací na nastolení svobodného komunismu. Znovu bylo opakováno, že

107) V textu vznesení obvinění vůči aktivistům Bolševicko-leninské sekce z února či března 1938 je zmínka o domovní prohlídce u obviněných a tiskaře Baldomera Palaua. Razie v Palauově tiskařské dílně v barcelonské Calle Salmeron odhalila sazbu „La Voz Leninsta“ č. 3, datovanou 15. února 1938. Dokument se rovněž zmiňuje o objevu dvou sazeb časopisu „El Amigo del Pueblo“, patřících k 12. číslu, vydanému v Barceloně.

Navíc je v oběžníku č. 4 Regionální konfederace pracujících Katalánska (CNT) – v držení Mezinárodního ústavu sociální historie v Amsterdamu – reprodukován oběžník vydaný Přáteli Durrutiho (datace neznámá, ale myslím, že se jedná zhruba o srpen 1937), určený všem katalánským syndikátům CNT, žádající o finanční pomoc v otázce nákupu tiskařského stroje, protože „se stává stále těžším vydávat ‘El Amigo del Pueblo’. Tiskaři mají strach dokonce i z pouhé přípravy sazby, neboť se jedná o zakázanou tiskovinu – bojí se vlády. Brzy se může stát, že z tohoto důvodu již nebude možné vydávat náš časopis.“

108) Nepochybně se jedná o tiskovou chybu. Datum správně zní 31. srpna 1937, protože osmé číslo je datováno 21. září a v tomto měsíci je pouze 30 dní.

se anarchisté musí poučit z reality:

„Vyhnuli jsme se prý totalitnímu řešení. Bylo oficiálně oznámeno, že se vzdáváme nastolení svobodného komunismu. Podle vyjádření soudruhů, zastávajících odpovědné funkce, se musí anarchismus vydat takovou cestou, aby se žádná ze součástí antifašistického tábora nesnažila sobecky prosadit na úkor těch druhých... Ani diktatura, ani demokracie, říkají nám. Kam tedy vlastně jdeme? Bez vlastního programu nám hrozí akutní nebezpečí, že se proměníme v pouhý přívěšek buržoazní demokracie a riskujeme, že se staneme obětí jakéhokoli uskupení, které se rozhodne jednat rázně...“

Naši současnou situaci bychom měli hodnotit výhradně z hlediska zkušenosti z minulých událostí. Pokud zavřeme oči před realitou, která stále páchne střelným prachem, kriminálem a všudypřítomným nástupem kontrarevoluce, budeme brutálně vymazáni z povrchu zemského.

Stále ještě můžeme revoluci zachránit... Zkušenost je velmi tvrdé poučení, z něhož musíme učinit závěr, že je třeba s namířenou zbraní rozdrtit všechny síly, nepřátelské pracující třídy a revoluci.

Mějme stále na mysli poučení, plynoucí z naší zkušenosti. Zde leží naše spása.“

V tomto textu se nečeká na nějakou pomoc shůry. Přátelé Durrutiho byli anarchisté, uvědomující si poučení, plynoucí z nejtvrďší osobní zkušenosti. Jestliže někdo může hodnotit inovace, které vnesli do anarchistické teorie, jako staré marxistické postuláty, ve skutečnosti to nebylo nic jiného, než pouhé elementární poučení z konkrétního procesu třídního boje. Každý, kdo nedělá nic jiného, než že vede prázdné řeči o ideologických nálepkách a myslí si, že má pravdu, je mimo obraz. Pokud není přímá zkušenost proletariátu z procesu třídního boje dostatečným důvodem k napravení chyb a jestliže historie nám nepředává žádná poučení z minulých bojů, vše, co nám zůstává, je pouze vláda dogmatu, víry a negativismu, nemající co se týče historické zkušenosti žádnou váhu.

Úvodník osmého čísla „El Amigo del Pueblo“, datovaného v Barceloně 21. září 1937, se zabýval potřebou programu, bez něhož neměla revoluce naději na úspěch. Byly vysloveny nám již známé ideje a neobjevilo se ni nového. Zbytek velice zajímavých článků se zabýval množstvím témat: zásobováním, odporem k nacionalistické oslavě výročí 11. září, událostmi na aragonské frontě, návratem Angela Pestani do řad CNT atd.

Deváté číslo, datované 20. října, obsahovalo zajímavý manifest, zabývající se historií vzniku Skupiny Přátel Durrutiho, jejími revolučními činy a stejně tak programovými novinkami v její politické koncepci, což se ukázalo být velmi kontroverzní až do té míry, že úvodník desátého čísla, datovaného 8. listopa-

du 1937, je musel znovu obhajovat. V tom samém vydání bylo přivítáno založení „Alerta“, popsané jako politicky příbuzný časopis. Byly zde rovněž nezáměnitelné projevy zášti vůči Juanovi Comorerovi, jenž byl tvrdě kritizován za svoji politiku v oblasti zásobování a proto, že se o bojovnících z 19. července vyjádřil jako o „divoších“. Číslo dále obsahovalo zprávu o tom, že „po krátkém období na svobodě, ne delším, než pouhých patnáct či dvacet dní,“⁽¹⁰⁹⁾ byl opět uvězněn Jaime Balius a obviněn jako vedoucí redaktor „El Amigo del Pueblo“, zakázaného ilegálního časopisu, vyhýbajícího se cenzuře již od svého druhého čísla. Nejzajímavějšími články byly „Musíme hovořit jasně“ a „Historická křižovatka“. Jeden z nich satirickým způsobem reagoval na obvyklé urážky členů skupiny ze strany CNT jako „nekontrolovatelných elementů, provokatérů a kontrarevolucionářů“. Po obraně členů Přátel Durrutiho a vypočtení jejich revolučních a válečných zásluh, se v článku velice výmluvně neobjevují žádná obvinění vůči CNT či FAI, protože by „jen otrávil pramen, že nějž musíme všichni pít.“ V tomto článku je jasně zřetelné, jak katastrofálně omezená byla koncepce činnosti skupiny Přátel Durrutiho. Považovali se za velkorysé kritiky „váhavých“ předáků CNT a považovali odvrácení nebezpečí svého vyloučení ze syndikátů za svůj konečný úspěch. Jejich názor spočíval ve víře, že dva soudobé divergentní anarchosyndikalistické proudy se

109) Jak sám řekl, Balius byl zatčen v květnu 1937: „Drželi mne na prvním poschodí vězení Modelo. To bylo v květnu 1937, po Májových dnech.“ (Jaime Balius: „No es hora de confucionismos“ v „Le Combat Syndicaliste“ ze 14. dubna 1971) První zpráva o Baliusově věznění se nicméně objevila ve čtvrtém čísle „El Amigo del Pueblo“, datovaném 22. června 1937. Vzhledem k tomu, že třetí číslo časopisu je datováno 12. června, je pravděpodobné, že Baliusovo zatčení časově kolidovalo s masovým zátahem na aktivisty POUM, zahájeným 16. června, kdy byla POUM postavena mimo zákon.

budou muset nakonec spojit, protože jinak budou oba zničeny stalinistickou diktaturou. Z článku bylo jasné, že Skupina se stále více vzdaluje svým radikálním květnovým pozicím. Druhý článek, „Historická křižovatka“, analyzoval neúspěšný průběh války, projevující se vítězným nástupem fašistů a jejich podporou, plynoucí ze zahraničí. Přátelé Durrutiho projevili údiv nad tím, proč nepříteli padly do rukou celé provincie jako například Malaga nebo Sever, aniž by byly zničeny sklady, průmysl a zásoby potravin, což frankistům velice pomohlo v dalším postupu. Skupina poznamenala, že aragonská fronta je ztracena, protože centrální vláda jí odmítá dodávat zbraně, které by se tak dostaly do rukou CNT. Válečné úsilí bylo vážně narušováno zrádčovskou činností, neboť nebyla provedena čistka proti třídě profesionálních vojáků, v zázemí nevládla bojovná morálka a buržoazní politici nemysleli na nic jiného, než jak shromáždit značné bohatství v bezpečí za hranicemi. Přátelé Durrutiho naléhali na pracující, aby vyhráli ve válce a jejich výzva byla obsažena v následujících deseti bodech:

- 1) Ustavení Revoluční rady
- 2) Všechnu ekonomickou moc odborům
- 3) Socializace výroby i spotřeby
- 4) Zavedení pracovních knížek
- 5) Mobilizace celé populace
- 6) Čistka v zázemí
- 7) Armáda pod kontrolou pracujících
- 8) Rodinný plat. Zrušení všech privilegií.
- 9) Svobodná obec. Veřejný pořádek je věcí pracujících.
- 10) Přídělový systém.

Těchto deset bodů bylo nicméně pouze seznamem požadavků. Nebyl v nich obsažen žádný návod, vedoucí k jejich uskutečnění, ani nástin souvisejících taktických zásad. Jednalo se tedy pouze o vyjádření teoretického programu jak zvítězit ve válce, jehož naplnění bylo mimo reálné možnosti Přátel Durrutiho, program, který nebyl v žádném případě navrhován smrtelně vážně, ale pouze jako forma propagandy či lobbyistického nátlaku. Kontrola nad vedením války, armádou, ekonomikou či veřejným pořádkem ale sotva mohla být požadavkem, neboť o tyto pravomoci se nevedou soudní spory, tyto pravomoci se berou silou. Můžeme z této skutečnosti následně dovodit, že Skupina v tomto případě již zmíněné požadavky skutečně nemyslela vážně. Zdá se, že již byla u konce s dechem a stala se pouhým stínem sebe sama. Program a požadavky, vše naprosto právoplatné před květnem 1937, se nyní proměnilo v hořkou karikaturu a svědčilo o naprosté bezmocnosti Skupiny tváří v tvář naprosto kontrarevoluční situaci.

Jedenácté číslo „El Amigo del Pueblo“ je datováno 20. listopadu 1937, přesně na výročí Durrutiho smrti a takřka naprosto celé se věnuje vzpomínce na

tohoto lidového hrdinu. Mezi články, připomínající s větším či menším úspěchem Durrutiho osobnost, nepochybně vyniká „Komentář k Durrutimu“, ve kterém se jeho autor zabývá komentáři „Solidaridad Obrera“, vztahujícími se k Durrutiho ideologii a záměrům. Podle autora „Soli“ tvrdila, že Durruti byl připraven obětovat jakékoli revoluční zásady úspěchu válečného úsilí. Autor článku z „El Amigo del Pueblo“ považoval tento chybný závěr za nejhorší možnou urážku, která se kdy mohla dotknout Durrutiho památky. Verze Durrutiho ideologie (¹¹⁰), prezentovaná Skupinou, byla pravým opakem tvrzení „Soli“:

„Durruti se nikdy nevzdával revoluce. Když řekl, že musíme obětovat všechno kromě vítězství, mínil tím, že se musíme připravit na maximální odříkání a možnou ztrátu našich životů, abychom zabránili vítězství fašismu.

V Durrutiho podání však slovo ‘vítězství’ v žádném případě neznamena, že bychom měli od sebe oddělit válku a revoluci...nevěříme tomu – a v této záležitosti jsme si jisti – že by Durruti měl na mysli aby třída, která měla vše ve svých rukou za cenu největších obětí, neustále ustupovala a dělala kompromisy vý-

110) Nehodlám rozebírat Durrutiho osobnost, ani jeho politické názory. Pouze se zmiňuji o tvrzeních jeho současníků. Je docela namístě vzpomenout si na Baliusovo tvrzení, že Skupina Přátelé Durrutiho nebyla i přes svůj název s Durrutiho postavou ideologicky pevně spjata. Musím znovu připomenout, že Durruti byl především aktivista a nikoli teoretik, což o sobě ostatně nikdy netvrdil. Zdůrazňuji dále, že „Soli“ nikdy nepřetiskovala Durrutiho rozhlasové řeči nezkrácené a v původním znění.

hodné pouze pro třídu jí nepřátelskou... Durruti byl pevně rozhodnut vyhrát válku, ale zároveň hleděl směrem do zázemí... Buonaventura Durruti se nikdy nevzdal revoluce. Nevzdáváme se jí ani my, Přátelé Durrutiho.“

Ve 12. čísle „El Amigo de Pueblo“, datovaném 1. února 1938, byl vynikající úvodník: „Všechnu pravomoc odborům,“ založený na některých bodech programu Skupiny. Číslo dále obsahovalo články na téma bitvy o Teruel, městské dopravy v Barceloně, vězení v pevnosti Montjuic, spekulace v oblasti zásobování a korupce, kvetoucí mezi pohraničníky.

Číslo 12 bylo pravděpodobně posledním vydáním „El Amigo del Pueblo“. Jordi Arquer nicméně ve své krátké historii Přátel Durrutiho uvádí, že celkem vyšlo 15 čísel a Balius ve svém dopise Burnettovi Bollothenovi z 10. června 1946 píše, že časopis byl vydáván až do konce roku 1938. Můj předpoklad je založen na Baliusově tvrzení z předmluvy k anglickému vydání jeho brožury „Směrem k nové revoluci“, že poslední setkání Skupiny se konalo těsně po jejím vydání. Vzhledem k tomu, že ve 12. čísle „El Amigo del Pueblo“ je zmínka o nedávném vydání „Směrem k nové revoluci“, mohu dovodit po vydání brožurky v lednu 1938 a 12. čísla tiskového orgánu skupiny 1. února 1938, po kterém se konalo závěrečné setkání Přátel Durrutiho následující: vše nasvědčuje tomu, že do konce války již skupina nevyvíjela žádnou činnost. Svůj předpoklad zakládám v každém případě i na drastické a efektivní vládní represii, jež znemožnila fungování jakékoli revoluční skupiny. V lednu 1938 Fosco uprchl do Francie, aby se vyhnul uvěznění. 13. února 1938 policie pozatýkala Bolševicko-leninskou sekci, společně s tiskařem Baldomero Palauem, na jehož strojích se tiskl „La Voz Leninista“ a „El Amigo del Pueblo“. 19. dubna 1938 byli zatčeni členové podzemního výboru POUM José Rovira, Jordi Arquer, Oltra Picó, José Rodes, Maria Teresa Garcia Banús, Juan Farré Gassó, Wilebaldo Solano a další.

Baliusova brožurka – *Směrem k nové revoluci*

Brožurka „Hacia una nueva revolución“, které bylo vytištěno padesát tisíc kusů, ⁽¹¹¹⁾ přestože se jednalo o ilegální publikaci, jasně narýsovala program, jenž byl doposud spíše nezřetelný. Balius na ní začal pracovat někdy v listopadu 1937 ⁽¹¹²⁾ a Skupina Přátel Durutiho jí vydala v lednu 1938. ⁽¹¹³⁾ Je to nepochybně nejdelší programový text Přátel Durutiho a z tohoto důvodu si zasluhuje samostatný prostor.

Nejvýznamnější teoreticky přínosné myšlenky Baliusovy brožurky byly již předtím načrtnuty v úvodních pátého, šestého a sedmého čísla „El Amigo del Pueblo“, což znamená někdy mezi 20. červencem a 31. srpnem 1937.

Brožurka tedy čtenáři nenabízela příliš mnoho teoretických novinek. Její velké novátorství ale spočívá ve skutečnosti, že anarchistická skupina přijala za své koncepce, jenž marxismus v odlišné formě zařadil do své nejzákladnější výbavy revoluční teorie proletariátu. V tomto ohledu se Baliusův slovník liší od marxistických klasiků, ale jak uvidíme, není těžké poznat známou ideu, i když ji různá hnutí nazývají různými jmény.

Brožurka měla celkem 31 stran, ⁽¹¹⁴⁾ rozdělených do osmi kapitol. První kapitola obsahovala krátký historický úvod, ve kterém Balius rozebíral období mezi koncem diktatury Prima de Riveru a říjnem 1934. Ve druhé kapitole byly zhodnoceny události vedoucí k revolučnímu povstání z července 1936.

111) Podle Arquera viz výše se tento údaj zdá poněkud nadnesený a možná i neuvěřitelný.

112) Na šestnácté straně brožurky „Hacia una nueva revolución“ stojí: „Uběhlo již šestnáct měsíců. Co nám zůstalo? Z červencového ducha jen pouhá vzpomínka. Instituce zrozené v tomto čase jsou již včerejškem.“ Moje dedukce tedy zní, že brožurka byla napsána někdy v listopadu 1937, šestnáct měsíců po začátku války.

113) Ve své předmluvě z roku 1978 k anglickému vydání brožurky „Směrem k nové revoluci“, Balius uvádí, že byla vydána (píše „vydána“, ale správně by měl říci „napsána“) v polovině roku 1937 a rovněž vysvětluje soudobé okolnosti.

„Nyní budu pokračovat s krátkým úvodem k naší brožurce ‘Hacia una nueva revolución.’ Především: kdy byla vlastně napsána? Někdy v polovině roku 1938... Byla to zrovna tragická hodina, ve které jsme my, členové Skupiny Přátel Durutiho na svém posledním setkání po dlouhém rozboru katastrofy, do které nás uvrhla kontrarevoluce, bez ohledu na její rozměr, odmítli smířit s její konečností. Nechvalně proslulá politika vlády Larga Caballera, v jehož kabinetu se nacházelo několik anarchistických aktivistů, narušila revoluční morálku v zázemí a Negrínova vláda, vláda porážky a kapitulace, dala katastrofě apokalyptický rozměr. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli vydat ‘Hacia una nueva revolución,’ což bylo, jak jsem již řekl, poselství naděje a odhodlání obnovit boj proti mezinárodnímu kapitalismu, který zmobilizoval svoje četníky 30. let – černé a hnědé košile – aby potlačil španělskou pracující třídu, na jejímž čele kráčeli anarchisté a revoluční řadové členové CNT.“

Viz „Friends of Duruti Group – Towards a Fresh Revolution,“ New Anarchist Library, přeloženo Paulem Sharkeyem, Sanday, Orkney 1978.

Navzdory tomu, co tvrdil Balius, ve dvanáctém čísle „El Amigo del Pueblo“ se nacházela zmínka o *nedávno vydané* brožurce Skupiny Přátel Durutiho, nazvané „Směrem k nové revoluci.“ Protože 12. číslo tiskového orgánu Skupiny je datováno 1. února 1938, můžeme klidně prohlásit, že se brožurka objevila v lednu 1938.

114) Nahlédl jsem do původního vydání brožurky, lehce se lišící od reprintu z nakladatelství Etcetera, jenž má pouze 28 stran, přestože text je přetištěn v plném znění.

Do očí nás udeří řada pronikavých analýz. Žádná z nich však není tak pravdivá, jako tato:

„Lidé se museli poohlédnout po zbraních. Vzali si je silou, získali je pouze svým vlastním přičiněním. Ani republikánská vláda, ani Generalidad jim nedaly vůbec nic – ani jednu pušku.“

Musím zvláště zdůraznit hlubokou analýzu revoluce z 19. července 1936:

„Drtivá většina obyvatelstva stála za CNT. V Katalánsku byla CNT většinovou organizací. Co se stalo, že CNT neprovedla svoji revoluci, lidovou revoluci, revoluci ve jménu většiny proletariátu?“

Stalo se, co se stát muselo. CNT neměla naprosto žádnou revoluční teorii. Neměli jsme konkrétní program. Vůbec jsme nevěděli, jakou cestou bychom se měli vydat. Vedli jsme krásné řeči, ale když všechno skončilo, nevěděli jsme, co učinit s masami našich pracujících, nebo jakou podobu dát výbuchu lidové iniciativy mimo naši organizaci. Protože jsme neměli ponětí, co je třeba učinit, naservírovali jsme naši revoluci na stříbrném podnose buržoazii a marxistům, kteří ještě včera podporovali republikánskou frašku. Co je ale horší, dovolili jsme buržoazii, aby chytila druhý dech, vrátila se na scénu, přeskupila svoje síly a začala se chovat jako suverén.

CNT nevěděla, jak sehrát roli, která ji připadla. Nechtěla jít vpřed se všemi z toho vyplývajícími důsledky.“

Podle Přátel Durrutiho tedy červencová revoluce selhala, protože CNT postrádala revoluční teorii a program. Z anarchistického hlediska na tuto skutečnost existuje mnoho pohledů a máme k dispozici několik pokusů o vysvětlení charakteru červencové revoluce. Některé z nich jsou velmi přitažlivé, ale ani Vernon Richards, Semprun Maura, ⁽¹¹⁵⁾ Abad de Santillán, Garcia Oliver či Berneri nehovoří tak otevřeně a jasně a nepokoušejí se zkoumat podstatu červencové revoluce tak hluboce, jak učinili Přátelé Durrutiho ve výše citovaném výňatku.

Jedná se víceméně o pouhý náznak, protože Přátelé Durrutiho nebyli brilantní teoretici nebo schopní organizátoři, ale v podstatě bojovníci z barikád, obhajující svoji teoretickou koncepci pomocí přímých zkušeností. Nevedlo je nic více, nežli třídní instinkt. V textu, na který nyní pohlížíme, ale dospěli k jedné z nejlepších soudobých analýz španělské **revoluce**. Musíme tuto analýzu vzít na vědomí a neměli bychom ji nálepkovat jako „klasicky anarchistickou“ či „marxistickou“, protože se jedná o analýzu, pocházející od lidí, kteří si nezahrávali se slovy, ale dávali všanc svoje životy:

„Když organizace stráví celý svůj život podle revolučních zásad, měla by přesně tak jednat, jakmile se objeví příznivé okolnosti. V červenci se nám revoluční šance nabídla sama. CNT měla vzít věci do svých rukou a zasadit tvrdou ránu z milosti všemu, co je zastaralé a archaické. Tímto způsobem bychom vyhráli válku i zachránili revoluci.

CNT však učinila pravý opak. Spolupracovala s buržoazií na řešení státních záležitostí přesně v ten moment, kdy se stát rozpadal na kusy. CNT podržela Companyse a jeho lidi. Dala umělé dýchání zmírající a k smrti vyděšené buržoazii. Jeden ze zásadních důvodů, proč byla nakonec revoluce zardoušena a CNT odsunuta stranou, spočívá v tom, že i když měla Konfederace na ulicích většinu, chovala se jako minoritní skupina...

Na druhé straně bychom chtěli bez ohledu na to, že někdo s námi bude nesouhlasit, říci, že revoluce jsou v jistém slova smyslu totální. Stane se, že s jednotlivými problémy se vypořádáváme postupně, ale vždy podle zásady, že třída, představující nový pořádek, bude ta, která ponese největší zodpovědnost. Pokud budeme jednat polovičatě, tak dojde přesně k tomu, co nyní analyzujeme: katastrofě z července 1936

V červenci byl založen Výbor antifašistických milic. Nebyl to nástroj pracující třídy, protože v něm měly své zastoupení buržoazní a kontrarevoluční prvky. Na Výbor se pohlíželo jako na protiváhu Generalidad. To celé však bylo jen hanebné pokrytectví.“

115) Vydáno v druhém čísle „Balance – serie de estudios e investigaciones,“ Barcelona 1994.

Na prvním místě musím zdůraznit definici Centrálního výboru antifašistických milic jako agentury pro třídní kolaboraci a nikoli zárodku zřízení pracující třídy. V tomto ohledu se Přátelé Durrutiho naprosto shodují s Ninem, respektive s obsahem jeho článků, publikovaných po Májových dnech. Přátelé Durrutiho o nich ale samozřejmě nevěděli. Tvzení, že jedinou skutečnou povinností revoluční organizace je provést revoluci, je ve spojení s kritikou spolupráce CNT v operaci na záchranu a rekonstrukci státu naprosto pravdivé.

Dosud byly argumenty Přátel Durrutiho čistě anarchistické. Jejich přímým důsledkem, nebo možná – lépe řečeno – přímým důsledkem rozporů uvnitř CNT, uvedené ve zmatek tak nepravděpodobnou věcí, kdy anarchisté zachraňovali a znovu budovali hroutící se kapitalistický stát, je mimořádný teoretický pokrok, učiněný Přáteli Durrutiho ve formě poznatku, že **revoluce jsou svým způsobem totální**. Pokud je tato samozřejmá pravda v rozporu s liberální mentalitou, pak musí být řečeno, že pojem „anarchistická revoluce“ by se stal protimluvem. Anarchisté ve Španělsku v roce 1936 zažívali něco na způsob těchto úvah.

V další části se Balusova brožurka zabývá revolučním povstáním z května 1937. Názor Přátel Durrutiho byl tak jasný a radikální, jak jen mohl být: kořeny Májových událostí sahaly až do července 1936, **protože tehdy se anarchisté ukázali být neschopni provést skutečnou revoluci**.

„Sociální revoluce se v Katalánsku mohla stát skutečností... Události ale nabraly jiný směr. V Katalánsku revoluce provedena nebyla. Viděli jsme, že proletariát byl opět ovládnut zlodějskou maloburžoazií, která se v červenci schovala doma ve sklepech a strachovala se přidat k boji.“

Způsob, jakým Přátelé Durrutiho analyzovali stalinismus a jeho klíčovou roli jako odrazového můstku pro kontrarevoluci, byl nejen pronikavý, ale zahrnoval i profil společenské vrstvy, jenž se ho rozhodla podporovat. Musíme ještě zdůraznit, že tehdy nebyl termín „stalinismus“ takřka vůbec používán a namísto něj Přátelé Durrutiho hovořili o „socialismu“ či „marxismu“, přestože se ze všech možných úhlů historického a ideologického pohledu jednalo o jev, dnes označovaný za „stalinismus“.

„Katalánský socialismus byl vždy politováníhodnou kreaturou. Jeho řady byly zamořeny lidmi, stavícími se proti revoluci. Právě oni se stali vůdčí silou kontrarevoluce. Snegli se jako hejno kobylek na UGT, ze které udělali přívěšek Kominterny. Marxističtí předáci kontrarevoluci přímo opěvovali. Stvořili hesla o nutnosti vytváření jednotné fronty, zatímco se nejdříve snažili zlikvidovat POUM⁽¹¹⁶⁾ a pak to celé zopakovat s CNT. Politické manévry maloburžoazie ve spojení

116) Všimněte si rozdílů mezi tím, jak Přátelé Durrutiho používali výraz „marxističtí vůdci“ (marxistický= kontrarevoluční stalinistický) a popisovali vyloučení POUM (POUMisté byli chápáni jako

se socialisty a komunisty kulminovaly v Májových dnech.“

Podle Přátel Durrutiho Májové dny představovaly úmyslnou provokaci, zaměřenou na vyvolání atmosféry nerozhodnosti. Ta měla připravit půdu pro zasazení rozhodujícího úderu pracující třídě, aby byla jednou provždy vyloučena možnost vyvolání revoluční situace.

„Kontrarevoluce chtěla, aby se pracující třída objevila na ulicích dezorganizovaná. Pak mohli být pracující poraženi. Kontrarevoluce částečně dosáhla svých cílů, zejména díky stupiditě některých předáků, kteří vydali příkaz k zastavení palby a označili 'Přátele Durrutiho' za agenty provokatéry právě v té chvíli, když jsme zvítězili na ulicích a nepřítel byl na kolenou.“

Obvinění, vznesená proti anarchistickým předákům – a přestože nejsou uvedena žádná konkrétní jména, nemůžeme se zbavit pocitu, že se jedná o Garciu Olivera a Frederiku Montseniovou – nebyla zamýšlena jako urážka, ale pravdivé zhodnocení jejich role během Májových dnů.

Přátelé Durrutiho věřili, že kontrarevoluce dosáhla svého hlavního cíle: valencijská vláda převzala kontrolu nad veřejným pořádkem. Jejich popis a následná analýza spontánní reakce pracujících na stalinistickou provokaci, což znamená Májové dny, je mimořádně zajímavá věc:

- a) Jednalo se o čistě spontánní reakci.
- b) Neexistovalo žádné revoluční vedení.
- c) Během několika hodin dosáhli pracující rozhodného vojenského vítězství. Vzdušovalo jim pouze několik budov v centru města a i ty mohly být snadno dobyté.
- d) Povstání nebylo poraženo vojensky, ale politicky.

„Během několika hodin se situace jednoznačně vyvinula ve prospěch proletářů z CNT, kteří podobně jako v červenci 1936 hájili svoje práva se zbraní v ruce. Zmocnili jsme se ulic. Byly prostě naše a v celé zemi neexistovala síla, schopná vyrvat je nám z rukou. Rychle jsme obsadili dělnické čtvrti. Pak jsme kousek po kousku dobyli nepřátelské území až na výjimku části správní čtvrti – městského centra, jenž bychom rovněž brzy opanovali, což se ale nestalo kvůli zradě výborů CNT.“

V dalším bodě Balius ospravedlňoval akce Přátel Durrutiho během krvavého týdne v květnu 1937. Skupina si byla vědoma nerozhodnosti a všeobecné dezorientace panující v řadách pracujících. Vydala proto leták manifest se zámerem vnést do událostí revoluční vedení a smysl. Později se jejím hlavním zájmem v souvislosti s neuvěřitelnou politikou usmířování a sbratřování,

prosazovanou vedením CNT, stala skutečnost, aby nebyly barikády rozbírány bez předběžných podmínek a záruk.

Podle Baliuse byl v květnu 1937 stále ještě čas na záchranu revoluce ⁽¹¹⁷⁾ a Přátelé Durrutiho se jako jediní zachovali správně vzhledem k okolnostem. CNT-FAI zavřela oči před represemi, které se vůbec nemusely snést na hlavy námezdně pracujících, což Skupina správně předpověděla.

Další kapitola se zabývá otázkou nezávislosti Španělska. Celý text oplývá chybnými koncepcemi, krátkozrakými a hodícími se spíše pro maloburžoazii. Vzhledem k mezinárodní politice byla přijata primitivní a prostičká koncepce laciného a vyprázdněného nacionalismu. Nebudeme se tedy touto kapitolou zabývat a řekneme pouze tolik, že Přátelé Durrutiho se přihlásili k buržoazním, zjednodušeným a zastaralým nacionalistickým myšlenkám. ⁽¹¹⁸⁾

Kapitola věnovaná problémům třídní kolaborace a třídního boje je naopak velice zajímavá. Spolupráce s vládním aparátem kapitalistického státu byla zásadním obviněním, vzneseným Skupinou proti CNT. Kritika ze strany Přátel Durrutiho byla dokonce radikálnější, než názory Camilla Berneriho, protože ten se stavěl kriticky k **vládní spolupráci CNT**, zatímco Skupina kritizovala **kolaboraci CNT s kapitalistickým státem**. Není to pouze záležitost dvou lehce rozdílných formulací, ale spíše naprosto odlišného politického názoru, který za každou z nich stojí. Vraťme se však k brožurce.

„V žádném případě nemůžeme spolupracovat s kapitalismem, ať již vně buržoazního státu, nebo dokonce ve vládě. Jsme ti, kteří vytvářejí hodnoty a naše místo je v syndikátech. Musíme stále posilovat tyto instituce, které mohou jako jedné přežít revoluci vedenou pracujícími... Odbory nemohou tolerovat existenci státu, natož ho pak samy posilovat. Boj proti kapitalismu pokračuje. Uvnitř našeho území stále přežívá buržoazie, napojená na své mezinárodní struktury. Problém dneška je naprosto shodný s tím, co jsme zažívali po celá ta dlouhá léta.“

Přátelé Durrutiho šli velmi daleko a tvrdili o kolaborantech, že jsou ve spojení s buržoazií, což je předehra k následujícími výroky, že anarchističtí ministři, kteří se všichni stavěli za kolaboraci, jsou spojenci buržoazie.

117) V roce 1971 Balius tento názor zopakoval: „Chtěl bych uzavřít otázku povstání z května 1937. Stále jsme ještě mohli napravit naše chyby. Znovu jsme opanovali ulice. Dvě frontové divize zamířily k Barceloně, ale příkaz k ‘zastavení palby’, kombinace tlaků a argumentů, visících nad hlavami jejich velitelů (divizi CNT ‘Rojinegra’ velel Maximo Franco, člen Skupiny a divizi POUM velel Josep Rovira) a tirády ze strany členů CNT Moliny a Isglease (ministra obrany), jim zabránily v příjezdu do hlavního města Katalánska. Nadešel den kontrarevoluce. Váhavost v květnu 1937 jen dokreslila tragický příběh proletariátu 20. století.

Pokud bychom byli schopni vytvořit opravdové revoluční vedení, mohli jsme upevnit revoluci, která by se stala příkladem pro celý svět a jednou provždy zavřela ústa odporným lhářům z Moskvy.“ (Jaime Balius: „Recordando julio de 1936“ v „Le Combat syndicaliste“ z 1. dubna 1971.

118) Je paradoxní, že právě Balius vydal (v roce 1935?) v Editorial Renacer brožurku nazvanou „El nacionalismo y el proletariado“, ve které rozvinul z anarchistického a třídního hlediska velmi podnětné myšlenky na téma nacionalismu.

„Kolaboranti jsou spojenci buržoazie. Jedinci, hájící existenci takových vztahů, nemají smysl pro třídní boj a už vůbec nepovažují syndikáty za něco důležitého. Nesmíme nikdy dopustit, aby nepřítel měl čas zkonsolidovat svoje pozice. Nepřítel musí být poražen... Vykořisťovatelé a vykořisťovaní nemají naprosto žádné společné zájmy. Kdo bude mít navrch, rozhodne pouze boj. Bud' buržoazie, nebo pracující, ale nikdy obě skupiny zároveň.“

Skupina nicméně nikdy nečinila další důsledný krok: nevyhnutelný rozchod s kolaborantským typem organizace, která projevila svoji neschopnost odvolat a ukončit svoji politiku spolupráce s buržoazií. Přátelé Durrutiho nikdy ani nepomysleli na vyvolání rozkolu v řadách CNT, na odsouzení své organizace již jako jedné z organizací v rámci kapitalismu. Vyslovené ideologické premisy nebyly dotaženy do logického konce. Bylo jednodušší ukázat prstem na několik jednotlivců, několik předáků, obhajujících politickou spolupráci s buržoazií, než dospět k nevyhnutelnému a ostrému závěru, že CNT byla organizací určenou pro spolupráci s buržoazií ze své samé podstaty obyčejných odborů. Anarchističtí ministři neodváděli CNT od jejích zásad, to spíše sama CNT rodila ministry. Přátelé Durrutiho si ale mysleli, že všechny odborové svazy jsou proletářskými organizacemi. Dokonce i katalánská UGT, skrznaskrz stalinistická, nic více, než pouhý nástroj PSUC, politické strany kontrarevoluce, nebyla považována za nástroj buržoazie. Pro Přátele Durrutiho se tak stalo nemožné udělat konečně ten poslední klíčový krok. Jestliže si neuvědomili pravou podstatu obyčejných odborů ⁽¹¹⁹⁾ jako nástroje kapitalistického státu, nemohli rovněž pomýšlet na odchod z CNT. Ve skutečnosti se věci měly přímo opačně: základním faktorem teoretické výbavy Přátel Durrutiho byly odbory jako takové. **Obvinění vznesená skupinou se netýkala organizace, ale pouze jednotlivců.** Přátelé Durrutiho si nebyli vědomi existence **choroby**, ani jejích příčin: rozpoznali pouze několik symptomů. ⁽¹²⁰⁾ Brožurka dále pokračuje vysvětlením myšlenkových pozic a

119) Viz Benjamin Peret a G. Munis: „Los sindicatos contra la revolución“, FOR, Apartado 5355, Barcelona 1992. Viz rovněž výzvu vydanou „Bolševicko-leninskou sekcí Španělska“ 26. června 1937 (deset dní po postavení POUM mimo zákon) pro levé křídlo POUM:

„Namísto, abyste využili existenci sjednocené fronty k postavení revolučních anarchistických mas proti jejich anarcho-reformistickým předákům, vaše vedení slepě následovalo CNT. Tato skutečnost se naplno projevila během Májových dnů, když POUM zatroubila k ústupu, aniž bylo dosaženo jakéhokoli konkrétního cíle, například odzbrojení státních represivních složek. Během těchto událostí se POUM stala pouhým přívěškem anarcho-reformistického vedení.

Další stránkou Vaší politiky podpory byrokracie CNT byla rezignace na dělnické, rolnické a vojenské výbory, které byly spontánně ustavovány. Odřízli jste se tak od mas. Vaše vedení spřádalo nové teorie, podle nichž se měly chopit moci odbory, toto zastaralé byrokratické soukolí. Neudělali jste nic, abyste zastavili rozpouštění lokálních výborů a sami jste vylučovali z organizace své členy, kteří pozvedli hlas na jejich obranu. Během Májových dnů jste se však horempádem utekli pod ochranná křídla Obranných výborů. Za pět minut dvanáct jste narychlo vydali prohlášení, že jste pro 'výbory', což bylo naprosto nedostatečné, neboť výbory musí být zorganizovány po praktické stránce. Skutečností ale je, že po skončení květnových událostí se váš platonický zájem o výbory opět zcela vytratil.“

„Bolševicko-leninská sekce Španělska“ jménem IV. Internacionály: „El viejo POUM ha muerto: viva el POUM de la IV. Internacional,“ Barcelona, 26. června 1937.

120) V roce 1939 se objevila velmi podobná kritika programu Přátel Durrutiho, pocházející od Eduarda Mauricia: „Pro podobné skupiny, jako například Přátele Durrutiho, se kořen všeho zla nacházel v tom, že vedení opustilo 'principy'. Program a hesla těchto skupin, to vše se skládalo z návratu k nějakým nepřekročitelným 'zásadám', 'čistotě' a zahájení 'nového začátku'. Chci především říci, že nový začátek je

programu Přátel Durrutiho. Možná proto, že byly formulovány narychlo, nebo při vědomí, že se o ně bude stejně zajímat minimum lidí, byly klíčové a nejtypičtější taktické zásady v porovnání s minulostí vyjádřeny neúplně, zmateně a nezřetelně. Jedná se o následující body: 1) Pracující budou řídit průběh války prostřednictvím své revoluční armády. 2) Odmítáme třídní kolaboraci, což znamená, že musí být posílena pozice odborů. 3) Socializace ekonomiky. 4) Antiklerikalismus. 5) Socializace distribuce prostřednictvím likvidace byrokracie a zavedení univerzálního přidělového systému. 6) Stejně platy pro všechny. 7) Lidové soudy. 8) Rovnost venkova a měst a obrana zemědělské kolektivizace. 9) Veřejný pořádek v rukou pracujících.

Hlavní základnou programu byly zkušenosti z července 1936, který Přátelé Durrutiho výmluvně označili za úspěšné povstání, postrádající revoluční teorii a cíle:

„Vůbec nevěděli, jakou cestou se mají vydat. Neexistovala žádná teorie. Strávili jsme léta abstraktními spekulacemi. Předáci se ptali sami sebe, co vlastně mají dělat. Dovolili, aby byla revoluce ztracena. V takových vypjatých chvílích však není čas na váhavost. Spíše musíme vědět, kam se chceme dostat. Chceme vyplnit přesně toto vakuum, protože si myslíme, že to, co se stalo v červenci 1936 a květnu 1937, se již nikdy nesmí opakovat.“

V našem programu se nyní dostáváme k nové lehké variaci v rámci anarchismu: ustavení Revoluční rady.“

Revoluční rada byla Skupinou popsána jako předvoj, vytvořený za účelem potírání nepřátel revoluce:

„Vidíme, že revoluce potřebuje nástroj, který by v organizovaném slova smyslu potlačoval jí nepřátelské složky. Jak ukazují současné události, tyto skupiny se nepodřídí, dokud nejsou zničeny.“

Někteří anarchističtí soudruzi si mohou myslet, že to je z teoretického hlediska nesprávné, ale přímá zkušenost postačuje k tomu, abychom přestali chodit kolem horké kaše.

Pokud nechceme, aby se v budoucnosti zopakovalo to, co se stalo se současnou revolucí, musíme maximálně energicky zasáhnout proti těm, kteří se neztotožnili s pracující třídou.“

naprostý nesmysl. Historie se nikdy neopakuje. Nemůžeme se vrátit do situace, panující před 19. červencem, víme pouze, že za podobných okolností mohou být učiněny podobné chyby. Největší chyba, kterou dnes dělají všechny tyto nové skupiny, spočívá z neschopnosti vyvodit všechna evidentní poučení ze španělské revoluce, což zastírají návratem k 'čistotě' našich zásad. Tato počáteční chyba by je dříve či později přiměla dělat stejné chyby a kompromisy, proti nimž se dnes staví. Prvořadým poučením, plynoucím ze španělské revoluce, je fakt, že kompromisy nejruznějších Garciů Oliverů a Ciprianů Merů nebyly důsledkem opuštění tradiční 'apolitičnosti' CNT, ale jejím přímým důsledkem, což znamená projevem nepřítomnosti **revoluční teorie, bez které je revoluce nemožná.** (Lenin)“

Po této preambuli Přátelé Durrutiho nastínili svůj revoluční program, dělí se na tři hlavní body: 1) Vytvoření **Revoluční rady**, neboli Všeobecné rady obrany, jejímž úkolem by bylo vedení války, kontrola veřejného pořádku, mezinárodní záležitosti a revoluční propaganda. 2) **Všechnu ekonomickou pravomoc odborům**, což znamená ekonomický systém pod totální nadvládou odborových organizací. 3) **Svobodná obec** jako základ teritoriální organizace, což je průsečík mezi decentralizací státu a klasickým anarchistickým federalismem.

Brožurka se uzavírá poslední kapitolou, nesoucí stejný nadpis, jako celý text, ve které je obsaženo kategorické a realistické prohlášení: „Revoluce již neexistuje.“ Po dlouhém řetězci spekulací a otázek, týkajících se bezprostředních vyhlídek, uvážení celkové síly kontrarevoluce, bylo vysloveno skromné, utopické, dobře míněné a možná trochu rétorické poselství pro budoucí anarchistické revoluce, schopné naplnit lidské tužby a přiblížit se k anarchistickému ideálu. V této chvíli byl ale úspěch kontrarevoluce v republikánské zóně a vítězství fašistů ve válce naprosto jasné, jak Balius přiznal ve své předmluvě („Před čtyřiceti lety“) z roku 1978 k anglickému vydání „Hacia una nueva revolución“.

Baliusovy myšlenky z exilu v roce 1939

Balius v emigraci otiskl dva články ve francouzském anarchistickém časopise „L'Espagne nouvelle“. První z nich připomínal třetí výročí 19. července 1936. Druhý, zveřejněný v září 1939, kdy již Francie a Británie oficiálně vyhlásily Německu válku, se zabýval květnem 1937. Oba však byly výsledkem dlouhých a zasvěcených úvah. Balius je podepsal z titulu své funkce „sekretáře Přátel Durrutiho.“

Oba články se vymykají běžnému průměru nejen co se týče jazyka, ale také v souvislosti s tím, jak byly bezchybně zaměřené na fundamentální otázky, odkryté španělskou revolucí. Nabízejí nám ničím nezkalený pohled na Baliusovy myšlenky, týkající se pravomoci, nezbytné role revolučního vedení a potřeby zničit stát a namísto něho vztyčit novou strukturu (ve starších pracích nazývanou Revoluční rada), schopnou potlačovat kontrarevoluční síly.

V článku „Červenec 1936: jeho význam a možnosti“ se postavil proti lidem, kteří tvrdili, že červencové události byly jednoduše výsledkem boje proti povstání armády a fašistů, což znamená, že „bez vojenské vzpoury bychom neměli hnutí lidu ve zbraní.“ Balius říká, že tento názor pouze kopíruje zásady politiky Lidové fronty a je výsledkem podřízení pracující třídy republikánské buržoazii, což byl hlavní důvod porážky proletariátu. Balius připomněl, jak republikánská buržoazie odepřela pracujícím zbraně k potlačení fašistického povstání:

„V samotné Barceloně jsme museli strpět, jak nájemní zabijáci Generalidad provedli razii v sídle našeho Dopravního syndikátu a pouze několik hodin před začátkem klíčové bitvy nám chtěli zabavit zbraně, které jsme ukořistili od Manuela Armise a zamýšleli použít proti fašistům.“

Podle Baliuse byla armáda poražena pouze tam, kde měli pracující zbraně po ruce, v žádném případě se na ničem nedohadovali s maloburžoazií a okamžitě zaútočili na fašisty. Kdekoli jinde – jako například v Zaragoze – váhali, nebo uzavírali dohody a vítězství připadlo fašistům. Nejdůležitější problém, nastolený situací v červenci 1936, nespočíval podle Baliuse z faktu, že armáda v několika oblastech zvítězila, ale z otázky, týkající se republikánské zóny: kdo vezme věci do svých rukou a bude vést válku? Na tuto otázku existovaly pouze dvě odpovědi: buď buržoazie nebo proletariát.

„Nejdůležitější problém se však týkal naší zóny. Měli jsme určit, kdo vlastně zvítězil. Pracující? V tomto případě by pravomoc k řízení země padla do našich rukou... Ale... zvítězila i maloburžoazie? Naší velkou chybou bylo, že jsme na to přistoupili.“

Balius tvrdí, že v červenci 1936 měla pracující třída vzít pravomoc do svých rukou bez ohledu na cokoli. To by představovalo jedinou reálnou záruku a šanci na vítězství ve válce.

*„CNT a FAI, jenž byly duší hnutí v Katalánsku, si mohly dovolit interpretovat červencové události ve svém vlastním zájmu. Kdo by nás zastavil? Namísto tohoto řešení jsme dovolili, aby do sebe Komunistická strana (PSUC) nasála všechny oportunisty, buržoazní pravici atd... ve jménu kontrarevoluce. V takové situaci se na čele může ocitnout pouze jediná organizace. V tomto případě jsme jí měli být **my**...pokud by pracující věděli, jak jednat jako páni antifašistického Španělska, vyhráli bychom válku a revoluce by se již od počátku v žádném případě nevydala špatným směrem. Mohli jsme zvítězit. Co jsme ale zvládli s několika starými pistolemi, bylo nad naše síly, když jsme měli k dispozici celé arzenály. Pokud máme hledat viníky vojenské porážky, musíme se podívat na stalinistické nájemné vrahy, mizery jako Prieto a bídáky jako Negrín a všechny klasické reformisty. **Právě my neseme vinu**, že jsme se nedokázali vypořádat se vsí touto špínou... Jestliže všichni neseme svůj díl viny, jsou zde i ti, jejichž zodpovědnost je obzvláště těžká. Budu je jmenovat: předáci CNT-FAI, jejichž reformistický postoj v červenci 1936 a intervence ve jménu kontrarevoluce v květnu 1937 nám zvláště hanebným způsobem zabouchla dveře před nosem a zasadila revoluci smrtící úder.“*

Těmito slovy Balius zhodnotil tisíce pochybnosti a námitky, kterým museli v červenci 1936 čelit anarchosyndikalističtí předáci, vzhledem k tomu, že mimo Katalánsko byl anarchistický vliv menšinový, podle nich bylo třeba udržet jednotu antifašistických sil a dělat kompromisy údajně ve jménu válečného úsilí. Balius tvrdí, že vítězství anarchistů v Katalánsku by se stalo předzvěstí rychlého rozdrčení fašistického povstání v celé zemi, **pokud by proletariát vzal věci do svých rukou**. Podle Baliuse **se v červenci 1936 stala chyba – anarchisté neuchopili pravomoci do svých rukou**. Tato chyba způsobila nejen těžkosti, ale i rychlou degeneraci revolučního procesu, jejímž hlavním architektem byl stalinismus. Balius ale správně rozpoznal, kdo je tím hlavním viníkem – nikoli stalinisté a republikánská buržoazie, ale spíše anarchističtí předáci, kteří si raději zvolili antifašistickou jednotu – což znamená spolupráci s buržoazií, státem a kapitalistickými institucemi – než proletářskou revoluci.

Ve svém článku o květnových událostech roku 1937, vydaném v roce 1939 pod titulkem „Květen 1937 – historické datum proletariátu,“ Balius popsal dva následující roky jako logické vyústění oněch revolučních událostí. Podle Baliuse se v květnu 1937 nejednalo o pouhý protest, ale uvědomělé revoluční povstání katalánského proletariátu, které **vojensky uspělo, ale politicky selhalo**.

Chybu hledá Balius ve zradě anarchistických předáků. Znovu se setkáváme

s obviněním ze zrady, vzneseným Přáteli Durrutiho během Májových událostí roku 1937 pouze proto, aby bylo následně odvoláno na stránkách „El Amigo del Pueblo“

„Zde se však jasně projevila zrada reformistického křídla CNT-FAI. Ukázali se být stejně neschopní jako v červenci. Znovu se postavili na stranu buržoazních demokratů. Vydali příkaz k zastavení palby. Proletariát odmítl uposlechnout tohoto volání a zuřivě hájil své pozice, přičemž zcela ignoroval rozkazy svých vystrašených předáků.“

Roli, kterou Přátelé Durrutiho sehráli v květnu 1937, popsal Balius následujícími slovy:

„My, Přátelé Durrutiho, bojovníci z fronty, jsme se snažili odvrátit katastrofu, vznášející se nad hlavou lidu, pokud by složil zbraně. Vydali jsme výzvu, aby byly boje obnoveny a neustaly, dokud nebude splněno několik základních podmínek. Naneštěstí byl ale útočný duch zlomen a boje ustaly, aniž bychom dosáhli jakýchkoli revolučních cílů.“

Balius velmi živě podtrhl paradox, že proletariát vojensky zvítězil, ale politicky selhal:

„Bylo to poprvé v celé historii sociálních bojů, kdy se vítězové vzdali poraženým. Bez jakékoli záruky, že se nikdo nedotkne výdobytků proletariátu, začalo rozebírání barikád a město Barcelona se vrátilo k normálnímu životu, jakoby se vůbec nic nestalo.“

Podle Baliusovy analýzy se květnové události staly určitou křižovatkou. Bud' bude revoluce ztracena jednou provždy nebo musí dojít k převzetí pravomocí. Balius dále vysvětluje, že neustálé ústupky anarchistů, datující se již od července, byly výsledkem proklaté politiky ve stylu Lidové fronty – spojenectví s republikánskou buržoazií. Rozpor panující v řadách CNT mezi kontrarevolučním vedením a revolučními řadovými členy, byl rovněž výsledkem stejného procesu. Květen 1937 byl selháním, **protože sami pracující nebyli schopni vytvořit revoluční vedení.**

*„Proletariát se ocitl na osudové křižovatce. Mohli jsme si vybrat pouze mezi dvěma alternativami: bud' ohnout hřbet přede kontrarevolucí, nebo být připraveni nastolit náš vlastní pořádek, což znamená **proletářské zřízení.**“*

Drama, které prožívala španělská pracující třída, můžeme charakterizovat absolutním rozporem mezi řadovými členy a vedením, které se po celou dobu chovalo kontrarevolučně. Španělští pracující... naopak vždy stáli nejméně o jeden stupeň výše nad svými předáky, když došlo na zhodnocení a interpretaci událostí. Pokud by tito hrdinní lidé vytvořili vlastní revoluční vedení, vepsali by

do historie jednu z nejvýznamnějších kapitol, na kterou by poprávu obdivně hleděl celý svět.“

Podle Baliuse v květnu 1937 katalánský proletariát **naléhal na CNT, aby vzala věci do svých rukou.**

„Pokud chceme pochopit podstatu květnových událostí, musíme si uvědomit neotřesitelný úmysl proletariátu dostat pod přímou kontrolu námezdně pracujících vedení ozbrojeného boje, ekonomiku a vůbec zemi jako takovou. Pro každého anarchistu, který se nebojí pravdy, to znamená příznaky toho, že proletariát bojoval za chopení se pravomocí prostřednictvím zničení starých buržoazních institucí. Na jejich místě by byly vztyčeny nové struktury, založené na systému výborů, jenž se objevil v červenci 1936 jen proto, aby byl rychle potlačen reakcí a reformisty.“

Ve dvou výše zmíněných článcích Balius prolomil ledy mlčení a zahájil diskusi na ústřední téma revoluce a španělské občanské války, bez jehož pochopení zůstává vše ostatní nesrozumitelné: otázku pravomocí. Zároveň ukázal na nové orgány, které jí měly být obdařeny a především si uvědomil potřebu zničit starý aparát kapitalistického státu, aby mohla na jeho místě vzniknout proletářská alternativa. Balius dále zdůraznil, že prvotní příčinou neúspěchu španělské revoluce byla absence revolučního vedení.

Poté, co si přečtete tyto dva články, musíte přiznat, že vývoj Baliusova politického myšlení, zakořeněného v analýze obrovské zkušenosti, získané během občanské války, vedl k otevření problémů v rámci anarchistické ideologie dosud tabuizovaných:

- 1) Potřeby, aby se proletariát chopil pravomocí.
- 2) Nevyhnutelné nutnosti zničení aparátu kapitalistického státu, aby jeho místo mohlo zaujmout proletářské zřízení.
- 3) Nezastupitelné role revolučního vedení.

To, co jsme právě řekli, nevyklučuje skutečnost, že v Baliusově myšlení byly zřetelné ještě další, patrně druhořadé tendence, kterými se ve svých článcích z roku 1939 již nezabýval. Ty byly v souladu s tradiční anarchosyndikalistickou ideologií: 1) Řízení ekonomiky prostřednictvím odborů. 2) Výbory jako nástroje proletářského zřízení. 3) Převedení správních záležitostí pod pravomoci obcí atd.

Není pochyb, že přestože se Balius pohyboval v rámci ideologie španělského anarchosyndikalismu, velmi usilovně se snažil pochopit tvrdé zkušenosti z občanské války a španělské revoluce. Zásluha Skupiny Přátelé Durrutiho leží právě v této snaze pochopit realitu a zpracovat bezprostřední zkušenosti španělského proletariátu. Anarchistický ministr měl podstatně lehčí

život, než anarchistický revolucionář. Bylo jednodušší se zcela vzdát své ideologie a „dočasně“ opustit své zásady v okamžiku pravdy, abychom se k nim zase mohli vrátit, až protivenství zmizí, budeme poraženi a čas vše zahojí. Bylo jednodušší volat po antifašistické jednotě a podílet se na správě kapitalistického státu a přistoupit na militarizaci, aby byla válka vyhrána pod vedením republikánské buržoazie, než se postavit všem těmto protikladům a zajistit, aby CNT vzala věci do svých rukou, poznat, že válka mohla být vyhrána jen pod vedením proletariátu, že kapitalistický stát musí být zničen a především, že proletariát musí vytvořit své vlastní společenské instituce, zničit kontrarevoluci za použití síly a uvědomit si, že vše výše zmíněné je neuskutečnitelné bez revolučního vedení. **Jestli tyto zásady byly či nebyly klasicky anarchistické, neznamenalo příliš mnoho pro lidi, kteří nikdy nepřestali zpochybňovat tvrzení, že je údajně anarchistické podporovat kapitalistický stát.** Mezi léty 1937 až 1939 prošla anarchosyndikalistická ideologie několika tvrdými zatěžkávacími zkouškami, majícími prokázat její soudržnost a platnost. Baliusovy myšlenky a názory Skupiny Přátelé Durrutiho byly ze strany španělského anarchistického hnutí jediným cenným pokusem vyřešit problémy protikladné činnosti CNT-FAI, založené na opouštění politických zásad. Pokud mohou být výsledky myšlení Jaime Baliuse popsány jako anarchosyndikalismu cizorodé prvky, museli bychom následně říci, že je tedy nutné uznat neschopnost klasického anarchismu stát se revoluční teorií proletariátu. Balius i Skupina jako celek však nikdy nic podobného neprohlásili a vždy se považovali za anarchisty, přestože rozhodně vyčnívali z řady díky své kritice spolupráce CNT s kapitalistickým státem.

Nebudu se pokoušet hodnotit, jestli byl tento přístup oprávněný či nikoli. Stalinistická represe, která se snesla na hlavy revolucionářů po Májových dnech, se Skupiny jako takové nedotkla, protože Přátelé Durrutiho nebyli nikdy de facto postaveni mimo zákon, ale soustředila se obecně na aktivisty z řad CNT. Je nepochybné, že zabránila dalšímu vyjasnění teoretických pozic Skupiny, ale v žádném případě se nedotkla možného rozchodu s CNT, ke kterému by podle mne stejně nikdy nedošlo.

Přiznávám se, že moje analýza je všeobecně politická, specifická, neobvyklá a pro mnohé jistě těžko stravitelná. Je však podle mne mnohem jednodušší, zábavnější, „vědětější“ a rádobytipnější vše svést na údajné trockistické vlivy na Baliuse a Přátele Durrutiho, jak se často děje.

Vztahy Přátel Durrutiho s trockisty ⁽¹²¹⁾

Jen po letmém seznámení s „El Amigo de Pueblo“ či Baliusovými myšlenkami je jasné, že Přátelé Durrutiho v žádném případě nebyli marxisté a neovlivnily je myšlenky španělských trockistů či „Bolševicko-leninské sekce“. Existuje však celá plejáda historiků, snažících se to dokázat a odtud plyne nezbytnost této kapitoly.

Ihned na začátku musíme zdemolovat jeden hluboce zakořeněný mýtus, takzvaný „Manifest komunistické jednoty“, údajně přijatý Přáteli Durrutiho, POUM a Libertinskou mládeží, který ale ve skutečnosti vůbec neexistoval. Je pouhým vysněným preludem několika historiků. Časem začal žít svým vlastním životem a je obtížné vysledovat, odkud se vlastně vynořil.

Tento vykonstruovaný dokument byl ve skutečnosti „Manifestem“ francouzské trockistické skupiny „Union Communiste“, distribuovaným na shromáždění, zorganizovaném francouzskými anarchisty v červnu 1937 ve Vel d' Hiver v Paříži, setkání za účasti Ferderiky Montseniové a Garcii Olivera. ⁽¹²²⁾ Původcem dezinformace, později šířené mnoha dalšími lidmi, je César M. Lorenzo.

Co se týče možného vlivu, jaký měl na Přátelé Durrutiho údajně mít jistý Moulin, ⁽¹²³⁾ nemohu říci nic jiného, než že se jedná o historicky naprosto nepodloženou spekulaci. Z Thalmannovy knihy se dokonce dovídáme, že spíše bychom se měli ptát, jestli Přátelé Durrutiho neovlivnili Moulina. ⁽¹²⁴⁾ Pokud bychom ale připustili původní předpoklad, stále nemůžeme říci, že Moulinův vliv na ideologii Skupiny Přátel Durrutiho, vyjádřenou v jejích letácích, manifestech a především na stránkách „El Amigo del Pueblo“, nám zaručuje, že se jednalo o nějaký významný, skutečně existující fenomén.

Skupina Přátelé Durrutiho za všech okolností zastávala anarchosyndikalistic-

121) Během občanské války ve Španělsku existovaly dvě soupeřící trockistické skupiny: „Bolševicko-leninská sekce“, vedená Munisem a skupina „Le Soviet“, vedená „Foscem“. O „Le Soviet“ se vůbec nezmiňuji, protože neměla s Přáteli Durrutiho vůbec co do činění. Z tohoto důvodu používám termín „trockisté“ jako označení pro aktivisty „Bolševicko-leninské sekce“.

122) Co se týče „Manifestu komunistické jednoty“ jako historiografické chyby, viz Agustin Guillamón: „El Manifestu de Unión Comunista: un repetido error en la historiografía sobre la guerra civil,“ v „La Història i el Joves historiadors catalans“, Ponències i Comunicacions de les Primeres Jornades de Joves Historiadors Catalans, celebrades els dies 4,5 i 6 d' octubre de 1984, Ediciones La Magrama, Barcelona 1986 a Paul Sharkey: „The Friends of Durruti: A Chronology,“ Editorial Crisol, Tokyo, květen 1984.

123) Moulin byl Polák, „fanatický stoupenec Čtvrté internacionály a jak sám přiznal, bolševik až do morku kostí...“, který do Španělska přicestoval v roce 1936 a přidal se k POUM. „Poté, co strávil několik týdnů naprosto neplodnými diskusemi v této trockistické skupině, roztříštěné do nespočetných frakcí a pod-frakcí, se rozhodl na POUM rezignovat. Tváří v tvář válečné realitě a teorii a politice CNT a FAI (což bylo pro něj vše velmi nové), se rozhodl zaměřit všechny své síly na anarchistické kruhy v opozici vůči vedení svých organizací.“ (Citát z „Combats pour la liberté“, knihy od Pavla a Clary Thalmannových, kterou AK Press připravuje k vydání.)

124) V tomto bodě souhlasím s Paulem Sharkeyem.

kou ideologii, přestože radikálně kritizovala vedení CNT a FAI. Museli bychom udělat opravdu krkolomný myšlenkový přemet, abychom tvrdili, že Skupina stála na marxistických pozicích. V každém případě ale můžeme bez jakýchkoli okolků souhlasit s tím, že analýza politické reality a červencového květnového povstání dovedla Přátele Durrutiho až k vyjádření dvou základních koncepcí, které mohou být označeny za marxistické jen stěží – přestože se k nim marxisté rovněž hlásí – protože to jsou nejelementárnější principy každého proletářského revolučního povstání. ⁽¹²⁵⁾ Přátele Durrutiho je vyjadřovali přibližně takto:

- 1) Musíme mít **revoluční program**, což znamená anarchistický komunismus, **který je třeba hájit silou zbraní**. CNT měla na ulicích převahu a její povinností bylo nastolit anarchistický komunismus a bránit jej silou. Marxisté by podobnou situaci popsali tak, že měla být nastolena diktatura proletariátu.
- 2) Následně je nutné **ustavit Revoluční radu**, složenou z revolučních nářů, účastníků se proletářského povstání, **jejímž úkolem je vykonávat svěřené pravomoci a silou potlačovat kontrarevoluční skupiny**, bránit jim, aby se dostaly zpět k moci a zahájily kontrarevoluční proces, vedoucí k porážce a zlomení proletariátu. Toto se skrývá pod slovy Revoluční rada, jak řekli Přátele Durrutiho a skutečnost, že jiné politické směry nazývají odpovídající prvky ve svých odlišných koncepcích předvojem, či revoluční stranou, může šokovat jen ty, kteří se nechají odradit spíše podobně znějícími slovy, nežli porážkou proletariátu.

Zdá se tedy jasné, že anarchistická myšlenka prodělala určitý vývoj, což přimělo Přátele Durrutiho k přijetí dvou koncepcí, vlastních každému proletářskému revolučnímu procesu a které samozřejmě dávno předtím přijal za své elementární zásady revoluční marxismus. Tvrdit na tomto základě, že Přátele Durrutiho byli ovlivněni trockisty, nebo se z nich přes noc stali marxisté, je ale něco docela jiného. Podobné odsudky se hodí snad jen jako urážky, namířené proti Přátelům Durrutiho ze strany propagandy CNT.

Skutečnost, že Přátele Durrutiho v žádném případě nebyli pod vlivem španělských trockistů, je dostatečně zřetelná z několika dokumentů, které se nyní pokusíme analyzovat.

¹²⁵) Viz Munis ve článku v druhém čísle „La Voz Leninista“ (23. srpna 1937) , nazvaný „La Junta revolucionaria y los ‘Amigos de Durruti’“, kde analyzuje koncepci revolučního výboru, prosazovanou Skupinou v 6. čísle v „El amigo del Pueblo“ ze 12. srpna 1937.

a) Balius při mnoha příležitostech zásadně popíral, že by Přátelé Durrutiho byli v nějakém ohledu ovlivněni POUM či trockisty (¹²⁶) a uváděl, že se vždy považoval za anarchistického militanta, přestože se velmi kriticky stavěl k vládní a ministerské kolaboraci CNT. (¹²⁷)

„Anarchisté mohou skončit ve vězení, či zahynout jako Obregón, Ascaso, Sabate, Buonaventura a Peiro, jejichž životy jsou hodny chvály Plutarchovy. Můžeme zemřít v emigraci, v koncentračním táboře, v odboji, nebo být postaveni před popravčí četu, ale je naprosto nemyslitelné, abychom usedli do ministerských křesel.“

b) Existuje výzva „Bolševicko-leninské sekce Španělska“ z 26. června 1937, datující se deset dní po zákazu POUM, určená jejímu levému křídlu:

„Přestože spolu bezezbytku nesouhlasíme v každé záležitosti a dokonce se stavíte proti tomu, abychom vstoupili do vašich řad, v žádném případě nemáte právo odmítnout spolupráci se skutečnými revolučními skupinami. Právě naopak: vaší povinností je kontaktovat nás a 'Přátelé Durrutiho', abychom hledali možnost nějaké společné dohody a přijali praktické opatření, směřující k úniku z dnešní situace a nabízející nám možnost znovu zahájit boj, vedoucí k vítězství.“

Tato poznámka trockistické skupiny nalevo od POUM k setkání mezi ilegální a perzekvovanou POUM, Přáteli Durrutiho a Bolševicko-leninskou sekcí Španělska – což znamená mezi jedinými třemi revolučně zaměřenými skupinami, které přežily po květnu 1937 – je důkazem, že vzhledem k POUM a Bolševicko-leninské sekci byli Přátelé Durrutiho považováni za organizačně a ideologicky **nezávislou skupinu**.

c) Ve druhém čísle „La Voz Leninista“ (¹²⁸) se objevila reakce na odmítavé stanovisko levého křídla POUM (¹²⁹) a Přátel Durrutiho na uspořádání set-

126) Ve svém dopise Burnettu Bollotenovi, datovaném 20. června 1946 v Cuernavace Balius napsal: „Je naprostá lež, že by na nás měla vliv POUM nebo trockisté. Poznáte, že my, skupina soudruhů CNT stojících v čele Skupiny, jsme naprosto přesně věděli, co chceme. Nebyli jsme nováčci v revolučních řadách. Je tedy následně jasné, že všechny pomluvy, které se o nás objevovaly, jsou naprosto neopodstatněné.“

Podle mého soudu jsme již dostatečně osvětlili Skupinu Přátelé Durrutiho, kterou bychom mohli popsat jako pokus skupiny militantů CNT vyprostit svoji organizaci z bahna, do kterého zapadla a zároveň zachránit španělskou revoluci, ohrožovanou již od první chvíle kontrarevolučními silami, jenž nebyly zlikvidovány jen díky **naivitě** CNT. To se týká zvláště Katalánska, kde by se nám nemohl postavit vůbec nikdo.“

V dopise Paulu Sharkeyovi z Hyeres (Francie), datovaném 7. září 1974, sám Balius zvláště zdůraznil nezávislost Skupiny a potvrdil, že **před květnem 1937** nedošlo k vůbec žádným kontaktům s trockisty a POUM: „Neměli jsme žádné kontakty ani s POUM, ani s trockisty, pouze někteří z nich se zbraní v ruce se mezi nás přimíchali na barikádách.“

127) Jaime Balius: „Por los fueros de la verdad,“ v „Le Combat syndicaliste“ z 2. září 1971.

128) „La voz Leninista“ č. 2, 23. srpna 1937, Barcelona

129) V Barceloně bylo levé křídlo POUM představováno Buňkou 72, zvláště jejím sekretářem Josepem Rebullem, výkonným ředitelem „La Batalla“ a Editorial Marxista. Josep Rebull připravil svoje vlastní návrhy na druhý kongres POUM, během něhož ostře kritizoval politiku Výkonného Výboru své

kání a přijetí společného manifestu:

„Přátelé Durrutiho a levé křídlo POUM odmítli náš konkrétní návrh. Po rozpuštění POUM a uvěznění mnoha jejích militantů zaslala Bolševicko-leninská sekce Španělska dopis Přátelům Durrutiho, Madridské pobočce POUM a její levé frakci v Barceloně a navrhla, abychom vydali společný manifest, požadující propuštění všech uvězněných, stažení policie z obsazených kanceláří, zrušení cenzury pro dělnický tisk, odzbrojení Útočných gard, opětovnou legalizaci Bezpečnostních hlídek pod velením výborů námezdně pracujících a návrhu na vytvoření jednotné fronty CNT-FAI-POUM, která by se za tyto body postavila.

Ve stejném dopise, jehož obsah nemůžeme zveřejnit kvůli policii, náš Výbor navrhl uspořádat setkání a prodiskutovat všechny názorové rozdíly, které se zdály nás dělit. Nikdo z těch, které jsme kontaktovali, se na schůzku nedostavil a nikdo nám neodpověděl na naše návrhy. Neoficiálně jsme se dozvěděli, že levé křídlo POUM si myslí, že ještě nenadešla pravá chvíle na odtržení od jejího Výkonného výboru a Přátelé Durrutiho pokládají spojení s Bolševiky-leninisty za naprosto nesmyslné vzhledem ke svým cílům.

Ve skutečnosti snad neexistoval příhodnější moment, aby levé křídlo POUM i anarchistického hnutí projevilo v tak obtížné době svoje vůdcovské schopnosti a rozhodnost.

Je škoda, že se oba subjekty dále rozhodly podporovat netečnost svých organizací, spíše než se aktivně projevily po boku trockistů. Neskrýváme svůj názor, že tuto skutečnost považujeme za součást celosvětového teroru, namířeného proti trockismu.“

Tento text, který přetiskuji v plném znění, je dostatečně jasným důkazem, že Munisem vedená trockistická skupina vyvíjela mimořádnou, ale naprosto nezdařenou snahu, aby měla alespoň nějaký vliv na Přátele Durrutiho a levé křídlo POUM.

d) Zpráva E. Wolfa Trockému, datovaná 6. července 1937, ve které se praví následující: (text je přeložen z francouzského originálu) ⁽¹³⁰⁾

„V této chvíli musíme změnit taktiku. V minulosti jsme se zaměřovali takřka výlučně na POUM. S výjimkou Přátel Durrutiho jsme naprosto neoprávněně ignorovali anarchistické revoluční skupiny. Přátelé jsou ale nepočtení, zdá se, že se s nimi není možné dohodnout na konkrétní spolupráci. Společně s levým křídlem POUM jsme je dokonce pozvali na setkání, abychom prodiskutovali možnosti sjednocené akce. Ani POUM, ani Přátelé Durrutiho na to nepřistoupili, nikoli proto, že bychom se jim zdáli příliš slabí, ale protože jsou stále ještě

ovlivnění monstrózní kampaní proti trockismu. Zcela jasně si řekli: 'Proč bychom měli podstoupit takové riziko a poskytnout našim nepřátelům ideologickou municí takového kalibru – že jsme trockisté?'"

e) Munisova zpráva Trockému, datovaná 17. srpna 1938, ⁽¹³¹⁾ která na první pohled protičečí mému tvrzení, že trockisté neměli na Skupinu žádný vliv, říká následující:

„Naše práce v anarchistických a socialistických kruzích dostala značně široký rozměr. Hlavní vůdce Přátel Durrutiho je námi zřetelně ovlivněn a zastává koncepci s některými nepochybně marxistickými prvky. Na naše otevřené naléhání byl jménem přátel Durrutiho vypracován předběžný text, jenž máme ve svém držení, ale ve kterém musíme přepracovat některé ještě stále anarchistické teorie... V tomto ohledu jsme ale ztratili své pozice, neboť jsme na tom materiálně tak špatně, že Přátelům Durrutiho nemůžeme poskytnout žádnou ekonomickou pomoc. Není však naším cílem podporovat hnutí, krácející naším směrem pouze penězi, ale spíše je chceme přimět, aby mezi pracující, kteří za námi jdou, začali šířit bolševické myšlenky... Neočekáváme žádné přehnaně optimistické výsledky, ale pokud budeme mít k dispozici dostatečné ekonomické zdroje, rychle dosáhneme rozhodujícího vlivu v řadách Přátel Durrutiho a přivedeme je, ať již jako celek nebo pouhou část, do řad Čtvrté Internacionály.“

Munisova podrobná zpráva hovoří o vyhlídkách na ideologické ovlivnění Přátel Durrutiho a dokonce o jejich dotlačení ke vstupu do Čtvrté Internacionály, ale jestliže v srpnu 1939 stále ještě v tomto ohledu neexistovalo nic více, než jen pouhá šance, je jasné, že v roce 1937 nedošlo vůbec k ničemu.

f) V rozhovoru pro časopis „La Lutte ouvrière“ v řadě, datující se mezi 24. únorem a 3. březnem 1939, se Munis o Přátelích Durrutiho vyjádřil následujícím způsobem:

„Tento kroužek revolučních pracujících představoval počátek vývoje anarchismu směrem k marxismu. Byli donuceni nahradit teorii svobodného komunismu teorií 'revoluční rady' (Sovětu) jako zosobnění proletářské moci, demokraticky zvolené pracujícími. Začalo to za Májových dnů, během nichž Přátelé Durrutiho stáli bok po boku s Bolševiky-leninisty na frontové linii barikád. Vliv této skupiny se dostal hluboko pod kůži odborové centrály CNT a jejího politického řídicího orgánu FAI. Mezi byrokraty vypukla panika a byl učiněn pokus přijmout proti Přátelům Durrutiho jistá opatření, založená na obvinění, že jsou 'marxisté' a 'politici'. Vedení CNT a FAI schválilo rezoluci o jejich vyloučení. Syndikáty se ale proti ní pevně postavily. Vůdci Přátel Durrutiho ale naneštěstí nebyli schopni uvědomit si, jakou sílu mají k dispozici. Za situace, kdy museli čelit obviněním, že jsou 'marxističtí politici', kapitulovali bez boje.“

131) tamtéž viz 129)

Otázka: *Existují známky toho, že by se pracující odvraceli od anarchistických názorů a přimykali se ke koncepci uvědomělé proletářské moci?*

Odpověď: *Kolaborace anarchistických vůdců s buržoazií a celková zkušenost z revoluce a války otevřela oči mnohým anarchistickým pracujícím, kteří si uvědomili, že pro ochranu revoluce a výdobytků proletariátu je nutná proletářská moc. Okamžitě došlo ke shodě mezi bolševickým předvojem a jednotlivými pracujícími. Tato dohoda se však nestačila vykristalizovat po organizační stránce dílem proto, že neexistovalo dostatečně silné bolševické jádro a dílem kvůli politické krátkozrakosti Přátel Durrutiho. Měl jsem však možnost hovořit se starými anarchistickými militanty, z nichž někteří patřili k těm docela vlivným. Všichni otevřeně říkali to samé: 'Nemohu již dále zastávat myšlenky, k nimž jsem se hlásil před válkou. Souhlasím s diktaturou proletariátu, která nemůže být stranickou diktaturou, jako je tomu v SSSR, ale spíše třídní diktaturou. V institucích proletářské moci se mohou spojit a spolupracovat všechny organizace námezdně pracujících.'*

Tento citově vyděračský a intrikánský rozhovor pro „La Lutte Ouvriere“ pouze potvrzuje, co jsme o Přátelích Durrutiho již řekli. Především, že nebyli marxisté a dále, že vznik Přátel Durrutiho jako teoretických anarchistických disidentů byl důsledkem nesnesitelných protikladů, které ve španělském anarchistickém hnutí, typickém svoji mamutí organizační silou a naprostým teoretickým vakuem, vytvořila krutá realita války a revoluce.

Pokusím se nyní shrnout historický kontext vztahů Přátel Durrutiho a Bolševicko-leninské sekce Španělska. Před květnem 1937 došlo prostřednictvím Moulinovy osoby k jistým kontaktům. Můžeme však kategoricky prohlásit, že Moulin neměl žádný ideologický vliv na Baliuse a Skupinu. Během Májových dnů vůbec nespolečovali. Pouze se potkali na barikádách a obě dvě skupiny vydaly letáky, obsahující totožné výzvy k pokračování v boji. ⁽¹³²⁾ Žádná z nich však nebyla natolik silná, aby svrhla vedení CNT.

Po květnu 1937 nesouhlasilo ani levé křídlo POUM ⁽¹³³⁾ (Josep Rebull), ani Přátelé Durrutiho ⁽¹³⁴⁾ (Jaime Balius) s účastí na setkání, pořádaném troc-

132) Leták Bolševicko-leninské sekce, šířený 4. května 1937, rekonstruovaný z kopie, otištěné v „Lutte Ouvrière“ č. 48 z 10. června 1937, zní: „ Ať žije revoluční ofenzíva! Žádné kompromisy. Odzbrojte GNR (Republikánská Národní Garda, pozn. aut.) a reakční Útočné gardy. Tato chvíle je klíčová a nebude se opakovat. Generální stávkou ve všech odborech nepodílejících se na válečném úsilí, dokud reakční vláda neustoupí. Vojenské vítězství může zajistit jen proletářská moc. Všeobecné ozbrojení pracujících třídy! Ať žije jednotná akce CNT-FAI-POUM! Ať žije Revoluční fronta proletariátu. Vytvořme Revoluční obranné výbory ve všech dílnách, továrnách, na barikádách atd.“

133) Munis velmi živě kritizoval dvojakost a nerozhodnost takzvaného levého křídla POUM v Barceloně - Buňky 72, která se na počátku roku 1938 početně scvrkla jen na svého sekretáře Josepa Rebulla, který zůstal sám. Viz Grandizo Munis: „Carta a un obrero poumista. La Bandiera de la IV. Internacional es la única bandera de la revolución proletaria,“ v „La Voz Leninista“ č. 3 z 5. února 1938.

134) V „La Voz Leninista“ č. 2 (23. srpen 1937) , Munis kritizoval koncepci „revolučního výboru,“ vyjádřeném v šestém čísle „El amigo del Pueblo“ (12. srpna 1937). Podle něho u Přátel Durrutiho nastal prudký teoretický úpadek v souvislosti s neschopností jakkoli prakticky ovlivnit CNT, což vedlo k tomu že opustili některé svoje pozice, zastávané ještě v květnu. Munis poznamenal, že v květnu 1937 Přátelé

kisty za účelem zkoordinování společné akce, jak je jasné z druhého čísla „La Voz Leninista“ a Wolfova dopisu Trockému, datovaného 6. července 1937.

Jediná zmínka o údajném trockistickém **vlivu** na Přátele Durrutiho, který se ani nestačil materializovat, jak potvrzuje Munisův chorobně optimistický dopis z 27. dubna 1940 ⁽¹³⁵⁾, je spojena s emigrací ve Francii v roce 1939.

Je tedy následně jasné, že Přátele Durrutiho nebyli viditelně ovlivněni žádnou skupinou. Věřím, že právě toto stanovisko, které jsme se pokusil demonstrovat, představuje současnou úroveň historických vědomostí. Je ale rovněž jisté, že urážky namířené na Přátele Durrutiho občas padaly na úrodnou půdu a v očích většiny militantů CNT představovali Přátele Durrutiho skupinu podezřelou z „marxismu“, jejíž styl byl vždy popisován jako autoritářský a „marxistický“. Vezměme si například tvrzení José Peiratse, který byl – což nesmíme zapomenout – šéfredaktorem „Acracia“ a jedním z oficiálních představitelů „Ideas“. Peirats byl aktivistou CNT, velmi kriticky se stavícím proti spolupráci se státem a byl jedním z aktivních a význačných představitelů opozice z řad CNT proti přijetí ministerských křesel jejími předáky. V listopadu 1937 byl již přesvědčen, že revoluce je ztracena a navzdory svému antimilitaristickým zásadám se rozhodl odejít na frontu „vyhledat smrt“. Na protiklady v práci CNT tedy reagoval svým způsobem pokusem o sebevraždu. Peirats nicméně nebyl sympatizantem Přátel Durrutiho a v jednom rozhovoru ⁽¹³⁶⁾ z roku 1976 řekl následující:

„Otázka: *Věděli jste o vytvoření Skupiny Přátele Durrutiho a o jejích záměrech? Byli jste ve spojení s jejími členy?*

Peirats: *Přátele Durrutiho byla skupina, která se objevila v době Májových dnů. Ve skutečnosti ale její počátky podle mne sahají až do podzimu roku 1936, kdy začala kampaň za militarizaci. V té době se mnoho soudruhů nepodřídilo a odešlo z fronty.*

Otázka: *Ještě před Durrutiho smrtí?*

Peirats: *Ano, ještě před Durrutiho smrtí, ale zvláště po ní mnoho soudruhů odmítlo militarizaci. Durrutiho kolona byla stále ještě jednotkou milice a nikoli 26. divizí. Několik málo jejích příslušníků odmítlo uposlechnout instrukce a vrátilo se do zázemí, kde vytvořili jisté klima. Toto byli lidé, kteří bojovali během*

Durrutiho volají „Revoluční radu!“ a „Všechnu pravomoc proletariátu!“, zatímco v 6. čísle „El Amigo del Pueblo“ z 12. srpna 1937 byl slogan „revoluční výbor“ používán jako alternativa ke všem „zhrouceným státním institucím.“ Podle Munise to představovalo teoretický ústup z původní analýzy Májových dnů, znamenající odvrácení se od marxistické teorie diktatury proletariátu a příklon zpět ke dvojznačné anarchistické teorii státu.

135) Přetištěno v Pierre Broué: „Leon Trotsky. La revolución española (1930-1940)“, díl 2, str. 405-409.

136) José Peirats: „El movimiento libertario en España (1) José Peirats“, Colección de Histórid Oral, Fundación Salvador Seguí, Madrid, nedatováno.

Májových dnů v Barceloně a přestože se do konfliktu zapojili i další bojovníci, byli to právě oni, kdo stál v čele útoku. Když věci skončily velmi nechutným kompromisem, našlo se několik lidí, kteří znovu pozvedli prapor vzpoury, vytvořili skupinu 'Přátelé Durrutiho', začali vydávat časopis 'El Amigo del Pueblo' a zůstali ve spojení. Jejich činnost však měla jen velmi malý efekt, neboť někteří z nich nebyli anarchisté, ale pouze revolucionáři, což vyvolalo jisté rozčarování. Dokonce i v těch vrstvách, které se stavěly neposlušně k politice naší organizace, se jim nedostalo vřelého přijetí. Vyjadřuji zde jen své pocity. Protože jsem znal několik jednotlivců, zapojených do práce Přátel Durrutiho, nikdy jsem k nim nechoval prazvláštní sympatie, neboť jsem jejich myšlenkový základ pokládal za velmi autoritářský. Řeči typu: 'Uděláme to a to a kdo se postaví proti, bude zastřelen, mě udeřily do očí jako příklad bolševismu. Z tohoto důvodu jsem se nestal jejich sympatizantem. Chování některých jejich členů je připravilo o podporu mnohých z nás ostatních. Navštívil jsem několik jejich setkání, ale pouze za tím účelem, abych s nimi podiskutoval. Ve skutečnosti ničeho nedosáhli. Sami znehodnotili vlastní práci. Skutečná opoziční činnost probíhala mimo jejich dosah... Nakonec jsem se v říjnu 1937 cítil tak zničený, protože všude okolo mě bujela kontrarevoluce, že jsem zaujal jakousi hrdinskou, nebo spíše sebevražednou pózu a řekl jsem si: 'Ať třeba přijde smrt, jestli to tak má být, ale jedu na frontu.' Přihlásil jsem se jako dobrovolník a od té chvíle jsem se vůbec nezajímal o to, co se děje v zázemí.'"

Peiratsovo svědectví nám nabízí klíč k postoji a psychologii tehdejších anarchosyndikalistů. Přátelé Durrutiho byli podle Peiratse autoritáři a bolševici, což pro něj byl dostatečný důvod distancovat se od nich a dokonce dojít až do extrému, přijmout militarismus a pasivní sebevražedný postoj k nástupu buržoazní kontrarevoluce. Peirats se v exilu ujal práce v komisi CNT pro sepětí oficiální⁽¹³⁷⁾ historie CNT během občanské války a nemohl přenést přes srdce, že ve skutečnosti svým způsobem není nic autoritativnějšího, nežli úspěšná revoluce. Pro tehdejší španělské anarchisty to ale bylo příliš tvrdé poučení.

Výše řečené ale neznamená, že by trockisté neměli kontakty na Rebullu a Přátelé Durrutiho. V každém případě se levé křídlo POUM (Rebull) a Přátelé Durrutiho (Balius) setkali během Májových dnů, ale početní slabost obou organizací a odmítnutí Přátel Durrutiho vydat společný manifest s buňkou 72 POUM, způsobilo, že v těchto kontaktů nevedlo vůbec nic konkrétního.⁽¹³⁸⁾

Po Májových dnech se od skupiny distancovalo vedení CNT, ale přestože její členové nakonec nebyli vyloučeni z organizace a stále měli jistou podporu v syndikátech, nemohli například používat tiskárny patřící CNT. Právě proto

137) José Peirats: „La CNT en la revolución española,“ tři svazky, Ruedo Ibérico, Paříž 1971. V této oficiální historii CNT o Skupině Přátel Durrutiho nepadne takřka ani slovo.

138) Nezveřejněný rozhovor autora s Josepem Rebullem, viz výše.

se Přátelé Durrutiho obrátili na Rebullu, výkonného ředitele „La Batalla“ a nakladatelství „Ediciones marxista“. Rebull se ani neobtěžoval konzultovat celou záležitost s vedením POUM, dodržel svoji čestnou, ale riskantní povinnost revoluční solidarity a umožnil Skupině přístup ke strojům POUM, takže nakonec mohl být vytištěn Manifest, šířený v Barceloně 8. května 1937. ⁽¹³⁹⁾

Může to znamenat, že Rebull měl nějaký vliv na Přátelé Durrutiho? V žádném případě ne. Znamenalo Moulinovo zapojení do teoretických diskusí Skupiny, že na ni měli nějaký vliv trockisté? Znovu musíme odpovědět, že ne.

Je nepopíratelné, že mezi několika militanty Bolševicko-leninské sekce Španělska a Přátel Durrutiho existovaly určité kontakty a několik členů Skupiny odebíralo ilegální trockistické materiály. ⁽¹⁴⁰⁾

Tyto kontakty nebyly jen pouhou výměnou podzemních tiskovin. Nejrůznější organizace, postavené mimo zákon v červnu 1937, byly v kontaktu, sdílely peněžní prostředky a poskytovaly si informace, aby přežily policejní represe a mohly dále pokračovat v ilegální činnosti, čímž jednoduše projevovaly solidaritu s ostatními revolucionáři. V tomto smyslu musíme chápat také kampaň solidarity s lidmi obviněnými během procesu s POUM. Dalším příkladem je informace o tom, že jistý kapitán Narwitsch byl policejní agent, kterou militanti POUM poskytli trockistům. Stejný tiskař – Baldomero Palau, rovněž tajně vytiskl třetí číslo „La Voz Leninista“ a několik čísel „El Amigo del Pueblo“ na strojích v ulici Calle Salmerón. ⁽¹⁴¹⁾

Přestože trockisté a anarchisté neměli žádné kontakty před květnem 1937 a navzdory setkání během Májových dnů a následným stykům neuskutečnili vůbec žádnou společnou akci, můžeme říci, že od června 1937 a zákazu POUM, Bolševicko-leninské sekce a časopisu Přátel Durrutiho, trvalo krátké období solidarity a spolupráce mezi nejrůznějšími ilegálními organizacemi

139) Jordi Arquer: „Historia de la fundació...“, viz výše.

140) V přísahném prohlášení, učiněném Manuelem Fernandezem („Munis“) před vyšetřovatelem a použitým v souboru důkazů Tribunálu pro špionáž a velezradu v Katalánsku ve věci proti členům Bolševicko-leninské sekce Španělska, čteme: „Poté, co byl dotázán, se kterými anarchistickými skupinami se spřáhla Bolševicko-leninská sekce, jejímž byl generálním sekretářem, prohlásil: Nebyli jsme spřezeni s nikým, protože by se jednalo o lidi, kteří již přestali být anarchisty a přidali se k přímo k Bolševicko-leninské sekci. Dodal, že posílali svoje ilegální tiskoviny různým lidem, patřícím k Přátelům Durrutiho, UGT i CNT.“

141) Jak je zaznamenáno ve zprávě o prohlídce tiskařské dílny Baldomera Palaua, zapsané vyšetřovatelem v rámci stíhání trockistických aktivistů: „V Barceloně, 8 hodin 30 minut odpoledne, čtrnáctého února 1938, policisté... jednající dle rozkazů na základě povolení k domovní prohlídce... dorazili k č. 241 v Calle Salmerón, tiskařské dílně, aby vykonali podrobnou prohlídku, během níž našli prostředky k tištění ilegálních publikací, v nichž bylo útočeno na zákonnou vládu.“

Na místě v přítomnosti vedoucího tiskáren, jménem Baldomero Palau Milana, bydlištěm v Calle de Cera, pokračovali v plnění příkazu, přičemž byly nalezeny tři ‘sazby’. Z nich byly ihned vytištěny kopie, které se ukázaly být otiskem sazby ‘El Amigo del Pueblo’, mající v pravém horním rohu rámeček, kde se psalo: „Srážka okolo veřejných kulturních podniků, nakonec přeci jenom šťastně rozuzlená, byla další z mnoha Comorerových provokací. Zatímco naši soudruzi bojují na frontě, tento zločinec se zabývá sabotováním naší práce v zázemí. Jeho záměry však byly překaženy jednotnou námezdně pracujících. (pozn. aut. – text pochází z 12. čísla „El Amigo del Pueblo“ z 1. února 1938.) Všechny byly zabaveny přítomnými policisty na základě rozkazů.“

a několik jejich militantů se dokonce osobně spřátelilo.

Můžeme tedy naši úvahu zakončit prohlášením, že Přátelé Durrutiho sice byli ve styku s nejrůznějšími skupinami, ale v žádném případě neexistoval žádný vnější vliv na Skupinu, který by stál za řeč. **Kontakty? Ano. Vliv? Ne.**

Dlouho jsme se zabývali existencí kontaktů mezi trockisty, POUMisty, členy Přátel Durrutiho a anarchistickými militanty, které se neskládaly pouze z diskusí a politických debat, výměny a distribuce časopisů, ale vyvrcholily i ve vysoce riskantních projevech solidarity tváří v tvář kontrarevoluci a stalinistické represi. Tato solidarita se ale spíše blížila pouhé osobní „kolegialitě“⁽¹⁴²⁾ mezi jednotlivými aktivisty, než ideologickému nebo organizačnímu vlivu, jaký si představují historici. Nebo – řekněme to takovým způsobem, aby věc pochopili i ti nejtupější, nabubřelí, prolhaní a svatouškovští pokrytci z řad uzavřené a namyšlené sekty akademických historiků – pomoc směřovala k soudruhům z jiné organizaci jednoduše proto, že dokázali „že na TO mají“. Ve hře nebyly žádné abstraktní pojmy jako „ideologický vliv“.

Najdou se nicméně stále ti, kteří nikdy nepochopí, co znamená výraz solidarita mezi revolucionáři.

142) Dopis G. Munise z 2. října 1948 z Paříže:

„Během Májových událostí Bolševicko-leninská sekce kontaktovala Přátele Durrutiho, ale z této iniciativy nic nevzešlo, jednak z praktických důvodů a jednak – myslím si to, ale nejsem si jist – že Přátelé Durrutiho došli k závěru, že by mohli ztratit popularitu v řadách členů CNT, pokud by je vedení mohlo obvinít ze spolčování se s marxisty. Po Májových dnech mezi námi vládly již poněkud přátelštější vztahy. Vliv obou skupin uvnitř CNT ztelně vzrostl. Obecně řečeno, právě členové CNT byli nejaktivnější v distribuci ‘El Amigo del Pueblo’ a ‘La Voz Leninista’.“

Munis a Balius, kteří se před květnem 1937 vůbec neznali, se následně spřátelili na základě vzájemného respektu, jak po ideologické, tak osobní stránce. Jejich přátelství pokračovalo v mexickém exilu, kde podle Arquera žil Balius po nějaký čas v Munisově domě.

Závěr a závěrečná poznámka

Přátelé Durrutiho byli autonomní skupinou, jednou z mnoha existujících v anarchosyndikalistických kruzích. V žádném slova smyslu nebyli ovlivněni ani trockisty, ani POUM. Její ideologie a hesla se zásadně nesla v duchu CNT a nemůžeme říci, že by někdy vykazovala marxistické rysy. V každém případě projevovala velký zájem o Maratovu postavu z dob Velké francouzské revoluce a můžeme říci, že jí silně přitahovalo komunitní hnutí pařížských sekcí, sansculottů, Enragés a revoluční vlády Robespiera a Saint-Justa.

Jejím cílem bylo zbavit CNT jejich protikladů, udělat z ní ideologicky soudržnou organizaci, dostat ji zpod nadvlády několika osobností a vyšších výborů a navrátit se zpátky k třídním kořenům. Skupina byla vytvořena, aby se postavila a oponovala ústupnické politice CNT ⁽¹⁴³⁾ a samozřejmě **kolaboraci** anarchosyndikalistů v rámci centrální a katalánské vlády. Přátelé Durrutiho byli proti opouštění revolučních cílů a základních a nejpodstatnějších ideologických principů anarchismu, které předáci CNT-FAI naopak hodili přes palubu ve jménu antifašistické jednoty a údajné potřeby jednat podle konkrétních okolností. Bez revoluční teorie nemůže proběhnout žádná revoluce. Pokud principy nebyly ničím více, nežli jen závažím, kterého se zbavíme, jakmile se objeví první reálná překážka, pak je lépe přiznat, že nemáme principy vůbec žádné. Vedoucí osobnosti španělského anarchosyndikalismu se považovaly za schopné vyjednavče, ale brzy se z nich staly pouhé loutky, ostatně jako z mnoha dalších lidí. ⁽¹⁴⁴⁾ Vzdali se všeho a nezískali vůbec nic. Během

143) Podle Arquera (dopis Burnettovi Bollotenovi, datovaný 16. července 1971 a uložený v Hoover Institution), představovali Přátelé Durrutiho chvilkový záblesk, vyjadřující nejhlubší pocity členské základny CNT v Katalánsku. Pokud by se anarchistům podařilo tuto tendenci zkonsolidovat a rozšířit, mohla něčeho dosáhnout, ale jakmile byla poražena, pozbyla jakéhokoli reálného vlivu a její předáci byli ohroženi vyloučením z CNT.

144) Stupeň důvěrnosti a každodenních přátelských vztahů mezi Frederikou Montseniovou a sovětským velvyslancem Rosenbergem předčí i naše nejdivočejší fantazie, stejně jako rozsah pomoci a odborných rad poskytnutých Abadem de Santillan zdiskreditovanému Luisi Companysovi. Anarchističtí předáci byli snadno manipulovatelní a naprosto neuvěřitelní prostáčky.

Abych ukázal na konkrétním příkladu oprávněnost svého názoru, můžeme se obrátit k vyjádřením samotné Ferderiky Montseniové (v Augusti Pons: „Convers amb Frederica Montseny: Frederica Montseny, sindicalisme i acracia,“ Laisa, Barcelona 1977, str. 169-170)

„Předtím než byl odvolán zpátky do Ruska, si mě zavolal velvyslanec Rosenberg, který se mezitím stal mým přítelem... Bydlela jsem v Metropolu, sídle ruského velvyslanectví. Byla jsem jedním z posledních vládních představitelů, kteří přijeli do Valencie, když se tam vláda rozhodla přestěhovat z Madridu kvůli válečné situaci. Ani Ministerstvo zdravotnictví jako celek, ani já osobně jsme nemohli najít vůbec žádné prostory, ve kterých bychom mohli začít pracovat. Všude bylo obsazeno. Pak mě Rusové velmi šlechetně přenechali jedno z pater v hotelu, které přeměnili na své velvyslanectví. Často jsem ve svém pokoji našla kytici rudých růží, což však byla jen omluva za neustálé slídění.“

Následný výňatek z dopisu Frederiky Montseniové Burnettu Bollotenovi, datovaného 31. května 1950 v Toulouse, nás přímo udeří do očí:

„Rosenberg mi velmi laskavě nabídl (v prosinci 1936 ve Valencii) dva pokoje v hotelu Metropol, obsazeném sovětským velvyslanectvím a jeho personálem. Poznala jsem, že má v úmyslu dostat mne pod svůj vliv. Po konzultaci s Vasquezem, čerstvě zvoleným sekretářem Národního výboru, jsem přijala a nastěhovala se. Chodila jsem na obědy do hotelové restaurace společně s ruskými úředníky a často jsem navštěvovala velvyslancovy osobní pokoje. Takřka každou noc mě pozval na kávu. Tam jsem se seznámila s Martem, Gallem, Kleberem, Blucherem, Titem a Gorejevem, se kterými jsem se již viděla v Madridu. Často jsem také osobně zahlédla – nebo můj sekretář, méně diskrétní než já – jak Rosenbergovy pokoje navštěvují

povstání z 19. července se neprojevila žádná revoluční organizace, schopná vzít věci do svých rukou a provést revoluci. CNT nikdy nepřišla na to, co má udělat poté, co porazila vojenskou vzpouru. Červencové vítězství způsobilo v řadách anarchosyndikalistických předáků údiv a zmatek. Revoluční dynamika mas je nechala daleko za sebou. A tak protože nevěděli, co učinit, souhlasili s Companysovým návrhem, aby ve spojení s dalšími subjekty vytvořili vládu Lidové fronty. Prožívali si falešné dilema mezi „**anarchistickou diktaturou**“ a **antifašistickou jednotou a kolaborací se státem** za účelem vítězství ve válce. Vůbec nevěděli, co učinit s pravomocemi, které jim spadly do klína a neschopnost chopit se jich vyústila v to, že se jich nakonec chopila buržoazie. Španělská revoluce pohřbila klasický anarchismus jako revoluční teorii proletariátu. Toto byly podklad a motivace pro vznik Skupiny Přátelé Durrutiho.

Hranice, ve kterých se skupina pohybovala, byly velmi jasné a dobře definované a představovaly její limity. Skupina nikdy nepomýšlela na rozchod s CNT. Pouze pokud bychom nevěděli vůbec nic o organizačních mechanismech CNT, mohli bychom si představit kritickou a heretickou aktivitu, která by automaticky nevedla k vyloučení. V případě Přátel Durrutiho tomu bylo zabráněno díky sympatiím řadových členů CNT, i když za cenu naprosté ostrakizace a takřka úplné izolace Skupiny.

Konečným cílem Přátel Durrutiho bylo kritizovat předáky CNT a ukončit politiku vládní účasti CNT. Skupina se snažila nejenom ubránit „červencové výdobytky“, ale podpořit a dále posunout revoluční proces. Její prostředky a způsob organizace – to vše bylo extrémně omezené. Její členové byli bojovníci z barikád a nikoli dobří organizátoři a rozhodně horší teoretici než žurnalisté. V květnu 1937 se naprosto spolehli na spontaneitu mas. Nebyli schopni zareagovat na propagandu ze strany CNT. Nepokusili se ani použít nebo kolektivně zorganizovat militanty, kteří byli členy Bezpečnostních hlídek. Nevydali žádné instrukce Máximú Francovi, členu své Skupiny, delegátovi divize „Rojinegra“, která se 4. května pokusila o „tažení na Barcelonu“, pouze proto, aby se zase vrátila na frontu (stejně jako kolona POUM vedená Rovirou) po několika ostrých slovech členu CNT Moliny. ⁽¹⁴⁵⁾ Vrchol činnosti skupiny spočíval ve vydání plakátu z konce dubna 1937, ve kterém se volalo po svržení Generalidad a jejím nahrazení Revoluční radou; kontrole nad několika

Alvarez de Vayo, García Oliver a López. Občas byl společně se mnou pozván i Mariano R. Vázquez, který tam trávil dlouhé hodiny v poklidných konverzacích a obracel do sebe jeden za druhým šálky čaje nebo kávy.“

Viz rovněž svědectví Abada de Santillan, členu Celofederačního výboru FAI: „Nikomu z nás se příliš nelíbilo, jakou měl Výbor milicí moc a co všechno si mohl dovolit. Existovala zde vláda, byla zde Generalidad a my bychom raději viděli jak tyto tisíce stížností a požadavků, valících se na nás každý den, řešila a rozhodovala zákonná vláda, kterou však masy vůbec neuznávaly. Postupně jsme k sobě začali zvat prezidenta Companyse, aby ho lidé považovali za našeho přítele, kterému mohou důvěřovat. (Diego Abad de Santillan: „Alfonso XIII, la II. Republica, Francisco Franco,“ Júcar, Madrid 1979, str. 349

145) Dopis Jaime Baliuse Burnettu Bollotenovi, datovaný v Cuernavace 13. července 1946.

barikádami na Ramblas během Májových dnů; přečtením výzvy adresované evropským pracujícím (¹⁴⁶), nabádající k solidaritě se španělskou revolucí; distribuci slavného letáku z 5. května po barikádách a zhodnocení Májových dnů v manifestu z 8. května. Skupina však nebyla schopna převést svá hesla do skutečnosti. Navrhla vytvoření kolony, která by odvrátila postup vládních jednotek od Valencie, ale brzy tuto myšlenku opustila, když viděla s jak vlažným zájmem se setkal její návrh. Po Májových dnech zahájili Přátelé Durrutiho vydávání časopisu „El Amigo del Pueblo“, přestože se od nich distancovala jak CNT, tak FAI. V červnu 1937, přestože nebyli postaveni mimo zákon společně s POUM, na ně dopadla politická perzekuce stejně jako na zbytek členů CNT. Od druhého čísla z 26. května 1937 byl jejich tiskový orgán vydáván ilegálně a jeho odpovědný redaktor Jaime Balius byl několikrát vězněn. Další členové Skupiny ztratili pozice, ve kterých měli nějaký vliv, jako například Bruno Lladó, radní města Sabadellu. Většina Durrutistů se musela bránit iniciativě vzešlé z FAI a směřující k jejich vyloučení z řad CNT. (¹⁴⁷) Navzdory všemu nadále tajně vydávali svůj časopis a v polovině roku 1938 vydali brožurku „Hacia una nueva revolución“, ale tou dobou se již úspěch kontrarevoluce ukázal být neotřesitelným a republikáni již fakticky prohráli válku.

Hlavní taktické návrhy Přátel Durrutiho by se daly shrnout do následujících sloganů: řízení ekonomiky prostřednictvím odborů, federace obcí, armáda miličního charakteru, revoluční program a nahrazení Generalidad Revoluční radou.

Pokud máme shrnout historický a politický význam Přátel Durrutiho, měli bychom říci, že se jednalo o nezdařený pokus, pramenící z řad obyčejných členů anarchistického hnutí ustavit revoluční předvoj, který by skoncoval s kolaborantskou politikou CNT-FAI a ubránil a dále rozvinul červencové „revoluční výdobytky.“

Pokus byl neúspěšný, protože Přátelé Durrutiho nebyli schopni realizovat svoje předsevzetí ani efektivně šířit svoje myšlenky a nabízet praktické návody na jejich uskutečnění. Přátelé Durrutiho byli založeni jako autonomní skupina FAI. Vystrašená buržoazie a kněží přinucení se skrývat možná považovali členy Přátel Durrutiho za krvežíznivé obludy, ale v jejich řadách byli žurnalisté jako Balius a Callejas, velitelé milicionářských kolon jako Pablo Ruiz, Francisco Pellicer a Máximo Franco a radní jako Bruno Lladó. Pokud chceme hledat jejich vzdálenější kořeny, musíme se vrátit k anarchistům, zapojeným do povstání v Horním Llobregatu z ledna 1932 a autonomní skupině FAI „Renacer“ mezi léty 1934-1936. Bezprostřední okolností vzniku najdeme v opo-

146) Podle tvrzení Pabla Ruize v „Elogio póstumo de Jaime Balius“, v „Le Combat Syndicaliste/Solidaridad Obrera“ z 9. ledna 1981.

147) Viz články, ve kterých FAI navrhovala vyloučení Přátel Durrutiho v „Boletín de información i orientación orgánica del Comité peninsular de la Federación Anarquista Ibérica,“ například „La desautorización de la entidad ‘Amigos de Durruti’ v č. 1, Barcelona, 20. května 1937 a „La sanción pública a los inteurantes de la agrupación Los Amigos de Durruti“ v č. 3, 6. června 1937.

zici vůči militarizaci milicí (zvláště v sektoru Gelsa a v Železné koloně) a obraně revolučních výdobytků a kritice kolaborantské politiky CNT, vyjádřené v člancích, publikovaných v „Solidaridad Obrera“ (mezi červencem a začátkem října 1936), „Ideas“ a „La Noche“ (mezi lednem a květnem 1937), zvláště co se týče Baliuse. Zbraněmi Přátel Durrutiho byly letáky, plakáty, časopisy a barikáda, ale nikdy rozchod nebo oddělení se od své organizace. Nikdy neudělali více, než kritizovali kontrarevoluční roli CNT, nebo během Májových dnů, kdy se postavili proti předákům CNT a jejich poráženeckým radám.

Nemůžeme však popřít skutečný historický význam Přátel Durrutiho, spočívající právě v jejich roli vnitřní opozice proti kolaborantské politice anarchistického hnutí. Politická důležitost jejich vzniku okamžitě upoutala pozornost Andrése Nina, který Přátelům Durrutiho věnoval přátelský a příznivý článek⁽¹⁴⁸⁾ na základě toho, že se v nich skrývala možnost, jak opět přivést členskou masu CNT k revolučním zásadám odporu proti smířlivé a kolaborantské politice jejich organizace.

Odtud pramení zájem, projevovaný POUM a trockisty.⁽¹⁴⁹⁾ Chtěli dostat Přátele Durrutiho pod svůj vliv, což se jim nikdy nepodařilo.

Hlavní teoretické příspěvky Skupiny k anarchistickému myšlení bychom mohli shrnout následujícím způsobem:

- 1) Potřeba revolučního programu
- 2) Nahrazení zničeného kapitalistického státu Revoluční radou, který musí ubránit revoluci před nevyhnutelnými útoky kontrarevolucionářů.

Anarchistická tradiční apolitičnost způsobila, že CNT postrádala revoluční teorii. Kde není teorie, nemůže proběhnout ani revoluce a neschopnost vzít věci do svých rukou znamenala, že moc zůstala v rukou kapitalistického státu. Podle hodnocení Přátel Durrutiho byl Centrální výbor antifašistických milic agenturou pro třídní kolaboraci a nesloužil jinému účelu, než podržení a posílení buržoazního státu, který Výbor nechtěl a ani nemohl zničit. Odtud pramení důvody, proč Přátelé Durrutiho obhajovali potřebu ustavit Revoluční radu, schopnou koordinovat, soustřeďovat a posilovat pravomoci nespočetných dělnických, lokálních, obranných a milicionářských výborů, jenž jako jedné měly mezi 19. červencem a 26. zářím 1936 nějakou moc cokoli učinit. Pravomoc byla rozptýlena mezi množstvím nejrůznějších výborů, spravujících lokální záležitosti, ale které nebyly schopné se federalizovat, soustřeďovat

148) Andrés Nin: „Ante el peligro contrarevolucionario ha llegado la hora de actuar,“ „La Batalla“, 4. března 1937.

149) Viz Munisův článek o Přátelích Durrutiho z druhého čísla „La Voz Leninsta“ (23. srpna 1937), nazvaný „La junta revolucionaria y los ‘Amigos de Durruti’.“

svoje síly a vzájemně se podporovat. Byly proto potlačovány, jejich vliv upadl a Centrální výbor z nich postupně udělal městské rady ve stylu Lidové fronty, manažerské výbory kolektivizovaných podniků a pluky Lidové armády. Revoluční události z července 1936 nemohly otevřít cestu k novým strukturám zřízení námezdně pracujících, aniž došlo ke zničení kapitalistického státu. Úpadek a konec revolučního procesu byl nevyhnutelný. Napětí mezi reformistickým anarchismem CNT-FAI a revolučním anarchismem Přátel Durrutiho však nebylo tak zjevné a silné, aby vyprovokovalo rozdělení organizace. To jediné by dostatečně osvětlilo oba protichůdné přístupy.

Přestože tedy politické zásady Přátel Durrutiho byly pokusem přizpůsobit se realitě války a revoluce v rámci anarchosyndikalistické ideologie, jedním ze zásadních důvodů, proč nebyly přijaty řadovými členy, bylo jejich „autoritářské“, „marxistické“ či „bolševické“ zabarvení. Můžeme dovodit, že Přátelé Durrutiho se ocitli v pasti. Nikdy by se nesmířili s kolaborantskou politikou vedení CNT a nástupem kontrarevoluce, ale když začali teoretizovat o poučeních, plynoucích ze španělské revoluce a došli k závěru, že je nutné vytvořit Revoluční radu, svrhnout republikánskou buržoazní vládu Generalidad a silou potlačit kontrarevoluční struktury, byli nazváni marxisty a autoritáři⁽¹⁵⁰⁾ a ztratili tak jakoukoli šanci získat nové stoupence z řad členů CNT. Občas se nemohu ubránit myšlence, že dilema Přátel Durrutiho nebylo jen pouhým projevem teoretické neschopnosti španělského anarchosyndikalismu postavit se k problémům vyvolaným válkou i revolucí.

Nemohu zakončit tuto studii, aniž bych vyjádřil svoje odmítnutí a distanci od těch historiků, kteří se skrývají za údajnou akademickou objektivitu⁽¹⁵¹⁾ a odvažují se pomlouvat, soudit a odsuzovat, urážet a zesměšňovat osoby a organizace hnutí námezdně pracujících – vždy z **buržoazního** hlediska, které samozřejmě vydávají za vědecké a nestranné, přestože se jejich metodologie neskládá z ničeho jiného, než dezinterpretace a vymyšlení těch nejabsurdnějších nesmyslů.

Mohou se najít ti, kteří se přidrží názoru, že moje kritika Přátel Durrutiho a politických názorů CNT byla občas zbytečně ostrá. Budu spokojen, dodají-

150) Termín „autoritářský“, což byla mezi anarchisty urážka, nicméně nebyl zcela výmyslem propagandy CNT, protože jeden z nejdůležitějších teoretických příspěvků Přátel Durrutiho bylo ujištění se o autoritativním a totálním charakteru jakékoli revoluce. Tento názor Skupina opakovala dokonce několikrát. Poprvé se objevil v Baliusově článku z 6. prosince 1936 pod titulkem „El testamento de Durruti“ a byl připsán Durrutimu během jeho rozhovoru z Madridské fronty z 5. listopadu 1936. Poslední zmínka pochází z předmluvy k anglickému vydání „Směrem k nové revoluci,“ z roku 1971, kde se píše: „V naší brožurce z roku 1938 jsme řekli, že všechny skutečné revoluce jsou totální.“

151) Španělská historiografie, týkající se občanské války, se změnila z **bojovné historie**, psané protagonisty a očitymi svědky, se vším v této skutečnosti se skrývajícím nebezpečím a nepotlačitelnými vášněmi toho, kdo si nehrál se slovy, protože si předtím pohrával s vlastním životem, v **bezvýznamnou akademickou historii**, psanou poslední dobou i jeptíškami a charakterizovanou nesmyslností, nepochopením věcí a dokonce i opovržením k militantům a organizacím hnutí námezdně pracujících. Existuje však stále několik čestných výjimek – například nové způsoby výzkumu, představované Villanovou, Monjo a Vegou, které můžeme označit jako **akademickou** historii, plnící své poslání a nevyžadující žádný přívlastek.

li, že byla zásadová a založená na třídním hledisku. Na jejich otázky odpovím tím, že represe, která nastala po porážce proletariátu, byla daleko **ostřejší**.

Balius nebyla šílená a krvežíznivá bestie, jak se jeho postava odráží v představách vyděšené buržoazie a kněží z roku 1937 a dnes v knihách katalánského nacionalistického nakladatelství benediktinských mnichů z opatství Montserrat a bezcenném žvanění několika akademických historiků. Balius byl tichý, inteligentní a čestný člověk, **uvědomělý a předvídavý** a extrémně vnímavý revolucionář. I kdyby však byl – což samozřejmě není pravda – démonem, jakého si představuje klérus a buržoazie, na mém hodnocení Přátel Durrutiho bych nezměnil ani slovo. Právě z toho důvodu, že jsem ve své knize připustil, analyzoval a opakovaně zdůrazňoval limity práce shluku revolucionářů, známého jako **Skupina Přátelé Durrutiho**, nemohou skončit, aniž bych vzdal čest památce organizace námezdně pracujících, do které se vtělilo **třídní uvědomění proletariátu** a která se v daných podmínkách a zatížena četnými omezeními a chybami snažila sehrát roli revolučního předvoje.

V Barceloně jste mohli a stále můžete z úst našich tradičních nepřátel zaslechnout projevy nenávisti a opovržení k Durrutimu a jeho „přátelům“, ale nicméně v dělnických čtvrtích se vždy hovořilo s respektem o mytickém Durrutim, obrovské proletářské demonstraci, ve které se proměnil jeho pohřeb, nezlomném duchu vzpoury, panujícím mezi „durrutisty“ a revolučním anarchistickým duchem 19. července. Během dlouhého období frankistického temna neznámé ruce vyryly jména na anonymní hroby Buonaventury Durrutiho a Francisca Ascasa. Úkolem historika však není respektovat mýtus, ale postavit se výmyslům, dezinterpretacím a urážkám, vydávajícím se za objektivní fakta.

Přestože jsem se snažil cele se věnovat tomuto nevděčnému úkolu, vždy jsem dával přednost poučením, vztahujícím se k třídnímu boji. Měli bychom mít vždy na paměti dva obrázky. Na prvním je pokorný a přesvědčivě užvaněný Companys z 21. července, nabízející anarchistickým předákům křesla v antifašistické vládě, protože právě oni porazili fašistické militaristy a moc ležela na ulici. Na druhém obrázku uvidíme opovržlivě se tvářícího, do kouta zahnaného Companyse, žádajícího 4. května 1937 republikánskou vládu, aby bombardovala ústředí CNT. Film revoluce a války se odvíjí přesně mezi těmito dvěma scénami.

Květen 1937 byl zrozen již v červenci 1936. Skupina Přátelé Durrutiho si uvědomila, že revoluce jsou buď totální, nebo skončí porážkou, v tom spočívá její největší zásluha.

Ediční a překladatelská poznámka

Překládal jsem z následujícího vydání: Agustín Guillamón, „The Friends of Durruti Group 1937-1939“, AK Press, Edinburgh 1996. Do angličtiny přeložil Paul Sharkey. Původní text měl 114 stran.

Druhé vydání z května 2000 nebylo kromě dodatečných korektur nijak upravováno.

PW

NÍZKÉ MZDY

VYŠŠÍ NORMY

PROPOUŠTĚNÍ

ŠIKANA

**BEZ BOJE NEPOČÍTEJ,
ŽE SE TO ZMĚNÍ!**

**VSTUP MEZI NÁS
JEŠTĚ DNES!**

ODBOROVÝ SVAZ INICIATIVA PRACUJÍCÍCH

WWW.OSIP.CZ

priamaakcia.sk

**NO
WAR
BUT
THE
CLASS
WAR**

KRONIKA ODPORU
KRONIKA.NOBLOGS.ORG

SOLIDARITU S DEZERTÉRY, SABOTÉRY A ODPŮRCI VÁLKY!

ANTIMILITARISMUS.NOBLOGS.ORG

ANTI-MILITARIST INITIATIVE
— [AMI]
ANTIMILITARISTICKÁ INICIATIVA

Anarchistický antimilitarismus a mýty o válce na Ukrajině

Někteří anarchisté
z regionu střední Evropy

★ Září 2022 ★

antimilitaristická iniciativa
--- [AMI]

**„La Agrupación de los Amigos de Durruti -
Přátelé Durrutiho** *byli autonomní skupinou, jednou z mnoha existujících v anarchosyndikalistických kruzích. Jejím cílem bylo zbavit CNT jejích protikladů, udělat z ní soudržnou organizaci, dostat ji zpod nadvlády několika osobností a navrátit se zpátky k třídním kořenům. Skupina byla vytvořena, aby se postavila ústupnické politice CNT a samozřejmě kolaboraci anarchosyndikalistů v rámci centrální i katalánské vlády. Přátelé Durrutiho byli proti opouštění revolučních cílů a základních principů anarchismu, které předáci CNT-FAI naopak hodili přes palubu ve jménu antifašistické jednoty a údajné potřeby jednat podle konkrétních okolností. Bez revoluční teorie nemůže proběhnout žádná revoluce. Pokud principy nebyly ničím více, nežli jen závažím, kterého se zbavíme, jakmile se objeví první reálná překážka, pak je lépe přiznat, že nemáme principy vůbec žádné.“*